

**JAVNA AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO KONKURENCE**

Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana

T: 01 478 35 97

F: 01 478 36 08

E: gp.avk@gov.si

www.varstvo-konkurence.si

RAZLIČICA ZA HSE

Številka: 3061-9/2021-159

Datum: 18. 5. 2022

Javna agencija Republike Slovenije za varstvo konkurence, Dunajska cesta 58, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: Agencija), izdaja v senatu, ki ga sestavljajo Andrej Matvoz kot predsednik senata ter ob sodelovanju Francija Pušenjaka in mag. Karle Pinter kot članov senata, na podlagi 12. in 12. o člena Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence¹ (v nadaljevanju: ZPOmK-1), v zadevi presoje koncentracije pridobitve kontrole podjetja HSE d.o.o., Koprška ulica 92, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: HSE), ki ga po pooblastilu zastopa Odvetniška družba Kavčič, Bračun in partnerji, o.p., d.o.o., Trg republike 3, 1000 Ljubljana, nad podjetjem Energija plus d.o.o., Vetrinjska ulica 2, 2000 Maribor (v nadaljevanju: Energija plus), na nejavni seji dne 18. 5. 2022 naslednjo

ODLOČBO

1. Javna agencija Republike Slovenije za varstvo konkurence koncentraciji pridobitve kontrole podjetja HSE d.o.o., Koprška ulica 92, 1000 Ljubljana, nad podjetjem Energija plus d.o.o., Vetrinjska ulica 2, 2000 Maribor, ne nasprotuje in izjavlja, da je skladna s pravili konkurence, če bodo izpolnjeni korektivni ukrepi iz 2., 3., 4. in 5. točke izreka te odločbe.
2. Družba HSE d.o.o. (v nadaljnjem besedilu: *HSE*) se zavezuje, da bo v obdobju 7 let od datuma učinkovanja ukrepov na transparenten, nediskriminatoren in neodvisen način prodala vsaj 5.250.000 MWh električne energije s točko dobave znotraj prenosnega omrežja Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: *kvota električne energije*).

V posameznem 12-mesečnem obdobju oziroma najkasneje v dodatnih 3 mesecih po izteku 12-mesečnega obdobja v času trajanja korektivnih ukrepov bo družba HSE v obliki dolgoročnih standardnih produktov prodala vsaj 750.000 MWh električne energije (v nadaljnjem besedilu: *letna kvota električne energije*) na transparenten in nediskriminatoren način.

V kvoto električne energije, prodane v okviru tega korektivnega ukrepa, se ne vštevajo količine električne energije, prodane Podjetjem v skupini HSE.

3. Družba HSE bo kvoto električne energije prodajala v obliki dolgoročnih standardnih produktov s točko fizične dobave električne energije znotraj prenosnega omrežja Republike Slovenije, ki zajemajo pasovni in trapezni produkt z mesečno, kvartalno ali letno periodo dobave na način, ki zagotavlja transparentnost, nediskriminatornost in neodvisnost prodaje električne energije zainteresiranim kupcem. Družba HSE bo imela v celotnem obdobju trajanja korektivnih ukrepov na svoji spletni strani javno objavljen

¹ Uradni list RS, št. 36/08, 40/09, 26/11, 87/11, 57/12, 39/13 Odl.US: U-I-40/12-31, 63/13-ZS-K, 33/14, 76/15 in 23/17.

seznam organiziranih mest trgovanja, na katerih namerava prodajati električno energijo iz kvote električne energije v okviru teh korektivnih ukrepov, na katerem bo vedno vključena platforma družbe BSP Energetska borza d.o.o. (v nadaljnjem besedilu: *BSP*). Družba HSE bo seznam kontinuirano ažurirala tako, da bo pred začetkom prodaje na posameznem organiziranem mestu trgovanja, to mesto navedla na seznam.

V primeru prodaje električne energije iz kvote električne energije v okviru teh korektivnih ukrepov preko platforme družbe BSP bo družba HSE na svoji spletni strani vsaj 1 mesec pred izvedbo avkcije javno objavila avkcijska pravila (prvič najmanj en mesec po datumu učinkovanja ukrepov), vsaj 2 tedna pred izvedbo posamezne avkcije pa na enak način še obvestilo o terminskem poteku in razpoložljivih količinah električne energije s pozivom za udeležbo na avkciji.

4. Družba HSE bo najkasneje 5 mesecev po koncu posameznega 12-mesečnega obdobja v obdobju trajanja korektivnih ukrepov Agenciji posredovala poročilo, v katerem bo navedla datum sklenitve posamezne transakcije prodaje električne energije, prodajno ceno, organizirano mesto trgovanja, na katerem je prišlo do sklenitve predmetne transakcije, točko dobave, periodo dobave, količino prodane električne energije, produkt in nasprotno stranko (kupca).

Družba HSE bo v primeru, da prvo 12-mesečno obdobje iz prejšnjega odstavka ne bo sovpadlo s koledarskim letom, najkasneje 3 mesece po koncu prvega koledarskega leta po datumu učinkovanja ukrepov Agenciji posredovala poročilo z vsebino iz prejšnjega odstavka.

Agencija ima na podlagi določb Zakona o preprečevanju omejevanja konkurence (ZPOMK-1) pravico zahtevati dodatna pojasnila in dodatne podatke glede izvajanja korektivnih ukrepov.

5. V ukrepih navedeni posamezni pojmi imajo za namen teh korektivnih ukrepov sledeči pomen:
 - a) Datum učinkovanja ukrepov pomeni 30 dni od izdaje odločbe Agencije o sprejemu teh korektivnih ukrepov;
 - b) Podjetja v skupini HSE so podjetja v skladu s 5. točko prvega odstavka 3. člena ZPOMK-1, pri čemer se Republika Slovenija izrecno ne šteje kot gospodujoče podjetje za namen teh korektivnih ukrepov;
 - c) Pasovni produkt pomeni dolgoročni produkt s fizično dobavo enake količine električne energije v vseh urah časovnega intervala 00:00-24:00 vsak dan znotraj leta, kvartala oziroma meseca po fiksni ceni in moči;
 - d) Trapezni produkt pomeni dolgoročni produkt po definiciji EU-Peak, s fizično dobavo enake količine električne energije v vseh urah časovnega intervala 08:00-20:00 vsak dan od ponedeljka do petka znotraj leta, kvartala oziroma meseca po fiksni ceni in moči;
 - e) Organizirana mesta trgovanja pomenijo borze električne energije (angl. *electricity exchanges*), borzne posrednike (angl. *brokers*) in druge osebe, ki v okviru svoje dejavnosti urejajo transakcije.
6. Med postopkom niso nastali posebni stroški.

Obrazložitev

I. PRIGLASITEV IN UDELEŽENCI POSTOPKA

1. Agencija je dne 7. 7. 2021² prejela priglasitev koncentracije podjetij HSE in Energija plus. Koncentracijo je priglasilo podjetje HSE.
2. Predmet koncentracije je pridobitev izključne kontrole podjetja HSE nad podjetjem Energija plus na podlagi nakupa ■ % poslovnega deleža v družbi Energija plus. Priglasitelj je dne 9. 6. 2021 v obliki neposredno izvršljivega notarskega zapisa notarke Barbare Andrič Velkovrh, opr. št. SV-662/2021 z dne 9. 6. 2021 z družbo ELEKTRO MARIBOR d.d. sklenil ■
■ Na podlagi navedene pogodbe bo priglasitelj pridobil ■ % poslovni delež ter izključno kontrolo nad podjetjem Energija plus.
3. V skladu s prvim odstavkom 43. člena ZPOmK-1 morajo udeleženci koncentracije le-to priglasiti pred začetkom njenega izvrševanja, vendar najpozneje v 30 dneh od sklenitve pogodbe ali objave javne ponudbe ali pridobitve kontrole, pri čemer začne rok za priglasitev teči s prvim od teh dogodkov. Priglasitev mora vsebovati vse elemente, ki jih natančneje določa na podlagi šestega odstavka 43. člena ZPOmK-1 sprejeta Uredba o vsebini obrazca za priglasitev koncentracije podjetij³ (v nadaljevanju: Uredba).
4. Skladno z določili Zakona o upravnih taksah⁴ (v nadaljevanju: ZUT) je bila plačana upravna taksa po tarifni številki 48 v znesku 2.000 EUR⁵.
5. HSE je matična družba skupine HSE, katere dejavnost zajema področje upravljanja z energijo in okoljem ter obvladovanje s tem povezanih procesov in tveganj. Glavna dejavnost skupine HSE sta proizvodnja in trgovanje z električno energijo na debelo. Družba HSE je v 100 % lasti Republike Slovenije. Na podlagi Zakona o Slovenskem državnem holdingu⁶ z naložbami Republike Slovenije upravlja družba Slovenski državni holding, d.d. (skrajšano SDH). Družba HSE izvaja kontrolo nad sledečimi družbami: (i) HSE – Energetska družba Trbovlje d.o.o. (100 % poslovni delež, izključna kontrola), (ii) TET Novi materiali d.o.o., Trgovina in storitve v likvidaciji (93,75 % posredni poslovni delež, izključna kontrola), (iii) SOŠKE ELEKTRARNE NOVA GORICA d.o.o. (100 % poslovni delež, izključna kontrola), (iv) DRAVSKE ELEKTRARNE MARIBOR d.o.o. (100 % poslovni delež, izključna kontrola), (v) MHE Lobnica d.o.o. (65 % poslovni delež, skupna kontrola), (vi) Srednjesavske elektrarne d.o.o. (60 % poslovni delež, izključna kontrola), (vii) TERMOELEKTRARNA ŠOŠTANJ d.o.o. (100 % poslovni delež, izključna kontrola), (viii) PREMOGOVNIK VELENJE, d.o.o. (100 % poslovni delež, izključna kontrola), (ix) RGP d.o.o., rekonstrukcije, gradnje, proizvodnja (100 % posredni poslovni delež, izključna kontrola), (x) HTZ Velenje, I.P., d.o.o. (100 % posredni poslovni delež, izključna kontrola), (xi) PLP d.o.o. Velenje (100 % posredni poslovni delež, izključna kontrola), (xii) SIPOTEH, d.o.o. (100 % posredni poslovni delež, izključna kontrola), (xiii) HSE INVEST d.o.o. (86,842 % neposredni in posredni poslovni delež, izključna kontrola), (xiv) HSE Mak Energy DOOEL (100 % poslovni delež, izključna kontrola), (xv) HSE Balkan Energy d.o.o. (100 % poslovni delež, izključna kontrola) in (xvi) HSE BH Energetsko preduzeće d.o.o. Sarajevo (100 % poslovni delež, izključna kontrola). Družba HSE d.o.o. je od 14. 10. 2021 lastnica poslovnih deležev v višini 51 % v družbi ECE d.o.o. in ima možnost izvajanja izključne kontrole v tej družbi.⁷

² Iz prejemanje štampiljke je razvidno, da je Agencija priglasitev prejela 9. 7. 2021. Skladno z določbo drugega odstavka 68. člena Zakona o splošnem upravnem postopku – ZUP, Uradni list RS, št. 24/06-UPB, 105/06-ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13, se za dan, ko je organ prejel vlogo, šteje dan oddaje na pošto, če se vloga pošlje priporočeno po pošti.

³ Uradni list RS, št. 36/09 in 3/14.

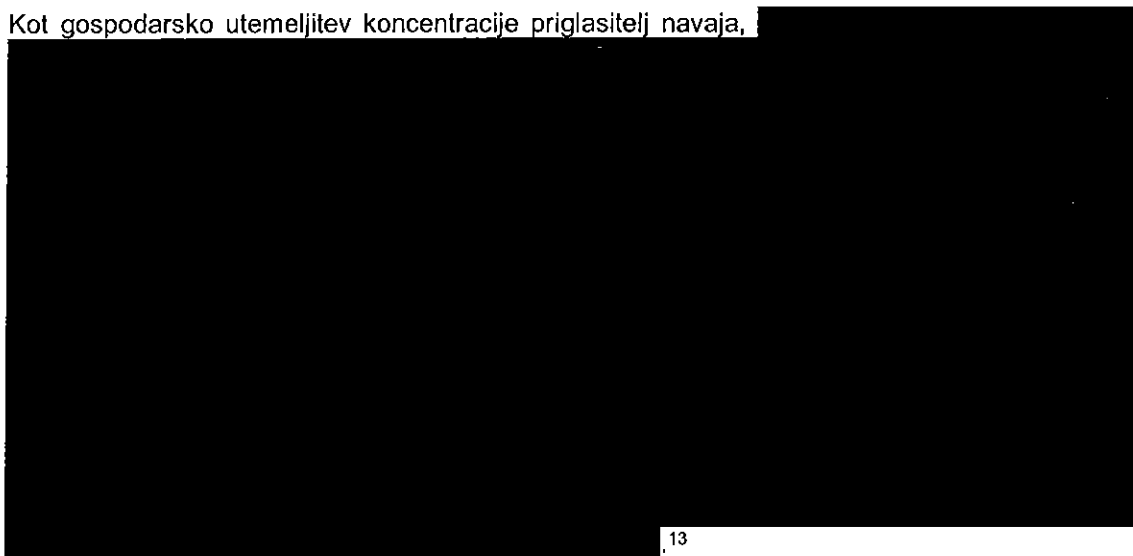
⁴ Uradni list RS, št. 106/10-UPB5, 14/15-ZUUJFO, 84/15-ZZelP-J, 32/16 in 30/18-ZKZaš.

⁵ Plačilo 16. 6. 2021.

⁶ Uradni list RS, št. 25/14.

⁷ Glej odločbo Agencije št. 3061-39/2020-73 z dne 30. 8. 2021.

6. Priglasitelj je navedel, da so naslednje osebe, ki so člani organov, ki zakonito zastopajo podjetje HSE ali njegova odvisna podjetja, obenem tudi člani organov, ki zakonito zastopajo druga podjetja:
- Uroš Podobnik, direktor družbe HSE, je tudi član nadzornega sveta družbe Hidroelektrarne na Spodnji Savi, d.o.o. ter predsednik nadzornega sveta družbe SOŠKE ELEKTRARNE NOVA GORICA d.o.o. (od 1. 6. 2021),
 - dr. Viktor Vračar, direktor družbe HSE, je tudi član posloводства – generalni direktor družbe Termoelektrarna Šoštanj d.o.o. ter predsednik nadzornega sveta družbe DRAVSKE ELEKTRARNE MARIBOR d.o.o. (od 1. 6. 2021),
 - mag. Marko Štrigl, direktor družbe HSE, je tudi član nadzornega sveta družbe PREMOGOVNIK VELENJE, d.o.o.,
 - Radovan Jereb, direktor družbe SENG, je tudi član nadzornega sveta družbe Hidroelektrarne na Spodnji Savi, d.o.o., ki je del Skupine GEN⁸,
 - Primož Stropnik, član nadzornega sveta družbe Srednjesavske elektrarne d.o.o., je tudi član nadzornega sveta družbe NUKLEARNA ELEKTRARNA KRŠKO d.o.o., ki je del Skupine GEN⁹,
 - Drago Skornšek, imenovani predsednik nadzornega sveta družbe TERMoeLEKTRARNA ŠOŠTANJ d.o.o. je tudi direktor družb HSE BE d.o.o. in HSE Mak Energy DOOEL,
 - Boris Kupec, član nadzornega sveta družbe ECE, je tudi predsednik uprave družbe ELEKTRO CELJE, podjetje za distribucijo električne energije, d.d., ki je v 79,5 % lasti Republike Slovenije¹⁰,
 - dr. Ivan Šmon, član nadzornega sveta družbe ECE, je tudi predsednik uprave družbe ELEKTRO GORENJSKA, podjetje za distribucijo električne energije, d.d., ki je v 79,48 % lasti Republike Slovenije¹¹,
 - Bojan Horvat, direktor družbe Energija plus, je tudi član nadzornega odbora Sklada za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško in za odlaganje radioaktivnih odpadkov iz Nuklearne elektrarne Krško.
7. Energija plus je del skupine ELEKTRO MARIBOR d.d. Energija plus je dobavitelj električne energije in drugih energentov ter trgovskega blaga na območju Republike Slovenije, nima odvisnih družb in je trenutno v 100 % lasti ELEKTRO MARIBOR d.d. Aktivna je predvsem na področju dejavnosti nakupa in prodaje energentov (električna energija, zemeljski plin) ter pri proizvodnji toplotne energije za gospodinjstva in velike poslovne sisteme.¹²
8. Kot gospodarsko utemeljitev koncentracije priglasitelj navaja,

13

⁸ Glej tudi konsolidirano letno poročilo skupine GEN za leto 2019, str. 23.

⁹ Glej tudi konsolidirano letno poročilo skupine GEN za leto 2019, str. 22.

¹⁰ Glej konsolidirano letno poročilo Skupine Elektro Celje za leto 2020, str. 16.

¹¹ Glej konsolidirano letno poročilo Skupine Elektro Gorenjska za leto 2020, str. 24.

¹² Priglasitev, dokument št. 3061-9/2021-1, str. 3, in priloženi obrazec za priglasitev koncentracije, str. 4.

¹³ Dokument št. 3061-9/2021-1, obrazec za priglasitev koncentracije, str. 12 in 13.

II. POSTOPEK

9. Agencija je dne 7. 7. 2021 prejela prigrasitev koncentracije podjetij HSE in Energija plus. Pooblastilo za zastopanje stranke v postopku je predložila Odvetniška družba Kavčič, Bračun in partnerji, o.p., d.o.o., Trg republike 3, 1000 Ljubljana. Agencija je obvestilo o prigrasitvi koncentraciji objavila na svoji spletni strani dne 14. 7. 2021¹⁴.
10. V skladu s prvim odstavkom 43. člena ZPOMK-1 morajo udeleženci koncentracije le-to prigrasiti pred začetkom njenega izvrševanja, vendar najpozneje v 30 dneh od sklenitve pogodbe ali objave javne ponudbe ali pridobitve kontrole, pri čemer začne rok za prigrasitev teči s prvim od teh dogodkov. Prigrasitev mora vsebovati vse elemente, ki jih natančneje določa na podlagi šestega odstavka 43. člena ZPOMK-1 sprejeta Uredba o vsebini obrazca za prigrasitev koncentracije podjetij¹⁵ (v nadaljevanju: Uredba). Agencija je na podjetje HSE naslovila več zahtev za dopolnitev prigrasitve koncentracije, zahtev za posredovanje podatkov in vprašalnikov.¹⁶ Prigrasitelj je posredoval zahtevana dopolnila, pojasnila in podatke dne 27. 8. 2021¹⁷, 7. 9. 2021¹⁸, 27. 9. 2021¹⁹, 11. 10. 2021²⁰, 4. 11. 2021²¹, 10. 1. 2022²² in 14. 1. 2022²³.
11. Agencija je tekom postopka presoje koncentracije opravila več sestankov s prigrasiteljem in sicer dne 7. 9. 2021²⁴, 13. 1. 2022²⁵, 21. 1. 2022²⁶ in 4. 2. 2022²⁷.
12. Agencija je posredovala zahteve za posredovanje podatkov na organe, organizacije in podjetja, ki razpolagajo s podatki, potrebnimi za odločitev in prejela podatke in informacije od navedenih subjektov²⁸.
13. Agencija je dne 3. 11. 2021 opravila sestanek z Agencijo za energijo²⁹.
14. V prvi fazi presoje predmetne koncentracije je dne 31. 1. 2022³⁰ in dne 4. 2. 2022³¹ Agencija prejela osnutek predloga korektivnega ukrepa podjetja HSE, dne 9. 2. 2022³² je prejela spremenjen predlog, dne 11. 2. 2022³³ pa še končni predlog korektivnega ukrepa.
15. Agencija se je zaradi preveritve ustreznosti predloženega korektivnega ukrepa³⁴ ter zagotavljanja preglednosti in uspešnega posvetovanja s tretjimi osebami³⁵ odločila opraviti tržni preizkus predloženega korektivnega ukrepa. Agencija je udeležence na trgu veleprodaje

¹⁴ Dokument št. 3061-9/2021-3.

¹⁵ Uradni list RS, št. 36/09 in 3/14.

¹⁶ Dokumenti št. 3061-9/2021-5, št. 3061-9/2021-11, št. 3061-9/2021-13, št. 3061-9/2021-21, št. 3061-9/2021-87.

¹⁷ Dokument št. 3061-9/2021-6 (e-pošta) in št. 3061-9/2021-7 (pisno).

¹⁸ Dokument št. 3061-9/2021-10.

¹⁹ Dokument št. 3061-9/2021-14 (e-pošta) in št. 3061-9/2021-15 (pisno).

²⁰ Dokument št. 3061-9/2021-22 (e-pošta) in št. 3061-9/2021-23 (pisno).

²¹ Dokument št. 3061-9/2021-48 (e-pošta) in št. 3061-9/2021-58 (pisno).

²² Dokument št. 3061-9/2021-88 in št. 3061-9/2021-94 (e-pošta) in št. 3061-9/2021-92 (pisno).

²³ Dokument št. 3061-9/2021-97.

²⁴ Dokument št. 3061-9/2021-9.

²⁵ Dokument št. 3061-9/2021-95.

²⁶ Dokument št. 3061-9/2021-99.

²⁷ Dokument št. 3061-9/2021-103.

²⁸ Dokument št. 3061-9/2021-24, št. 3061-9/2021-25, št. 3061-9/2021-26, št. 3061-9/2021-27, št. 3061-9/2021-35, 3061-9/2021-40, št. 3061-9/2021-46, št. 3061-9/2021-47, št. 3061-9/2021-50, št. 3061-9/2021-51, št. 3061-9/2021-52, št. 3061-9/2021-53, št. 3061-9/2021-54, št. 3061-9/2021-57, št. 3061-9/2021-61, št. 3061-9/2021-62, št. 3061-9/2021-66, št. 3061-9/2021-71, št. 3061-9/2021-75, št. 3061-9/2021-76, št. 3061-9/2021-77, št. 3061-9/2021-78, 3061-9/2021-82.

²⁹ Dokument št. 3061-9/2021-44.

³⁰ Dokument št. 3061-9/2021-101.

³¹ Dokument št. 3061-9/2021-104.

³² Dokument št. 3061-9/2021-106 (v elektronski obliki) in dokument št. 3061-9/2021-107 (v pisni obliki).

³³ Dokument št. 3061-9/2021-109.

³⁴ Navedeno je skladno s točko 80 Sporočila Komisije o korektivnih ukrepih, dopustnih po Uredbi Sveta (ES) št. 139/2004 in po Uredbi Komisije (ES) št. 802/2004, Ur. l. C 267/2008, str. 1-27.

³⁵ Skladno s točko 30 uvodnega dela Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij, Ur. l. C 24/2004.

električne energije ter na maloprodajnih trgih dobave električne energije poslovnim in gospodinjstvom uporabnikom pozvala, da podajo mnenje, predloge in komentarje na predlog korektivnega ukrepa³⁶. Podjetja so svoje odgovore posredovala od dne 15. 2. 2022³⁷ do dne 8. 3. 2022³⁸. Agencija je podjetjem, ki niso posredovala nezaupne različice odgovora, posredovala poziv, da le-to predložijo. Priglasitelj je pripombe na odzive na tržni test predlaganih korektivnih ukrepov posredoval dne 23. 3. 2022.³⁹

16. Dne 9. 3. 2022 je bil priglasitelju koncentracije omogočen vpogled v spis zadeve na podlagi zahteve za pregled spisa zadeve z dne 2. 3. 2022⁴⁰.
17. Dne 11. 3. 2022 je bil senat Agencije seznanjen s predlaganim korektivnim ukrepom ter do dne 11. 3. 2022 prejetimi mnenji, predlogi in komentarji podjetij glede le-tega⁴¹.
18. Agencija je dne 4. 4. 2022 v spis vložila izpise nekaterih podatkov, pridobljenih na spletnih straneh.⁴²

20.

46

III. PODREJENOST ZPOMK-1

III.1 Koncentracija

21. ZPOMK-1 v prvem odstavku 10. člena določa, da gre za koncentracijo podjetij pri trajnejših spremembah kontrole nad podjetjem, in sicer: (i) pri združitvi dveh ali več predhodno neodvisnih podjetij ali delov podjetij; (ii) kadar ena ali več fizičnih oseb, ki že obvladuje najmanj eno podjetje, ali kadar eno ali več podjetij z nakupom vrednostnih papirjev ali premoženja, s pogodbo ali kako drugače pridobi neposredno ali posredno kontrolo nad celoto ali deli enega ali

³⁶ Dokument opr. št. 3061-9/2021-108.

³⁷ Dokument opr. št. 3061-9/2021-110.

³⁸ Dokument opr. št. 3061-9/2021-137.

³⁹ Dokument št. 3061-9/2021-145 (v elektronski obliki) in dokument št. 3061-9/2021-146 (v pisni obliki).

⁴⁰ Zahteva za pregled spisa v dokumentu št. 3061-9/2021-129 (posredovano pisno in po e-pošti), uradni zaznamek o vpogledu v spis in potrdilo o prevzemu kopij kot dokument št. 3061-9/2021-138. Dne 11. 3. 2022 je Agencija po e-pošti priglasitelju posredovala dokument 3061-9/2021-128 (dokument št. 3061-9/2021-141).

⁴¹ Zapisnik o posvetovanju in glasovanju št. 3061-9/2021-139. Sklep senata evidentiran kot dokument št. 3061-9/2021-142.

⁴² Dokumenta št. 3061-9/2021-147 in št. 3061-9/2021-148.

⁴³ Dokument št. 3061-9/2021-149 (v elektronski obliki) in dokument št. 3061-9/2021-150 (v pisni obliki).

⁴⁴ Prošnja za podaljšanje roka je bila pisno prejeta dne 19. 4. 2022 in je zavedena kot dokument 3061-9/2021-152.

⁴⁵ Predlog za vrnitev v prejšnje stanje ter prošnja za podaljšanje roka kot dokument št. 3061-9/2021-154 (v elektronski obliki) in dokument št. 3061-9/2021-155 (v pisni obliki).

⁴⁶ Dokument št. 3061-9/2021-157.

več podjetij; ali (iii) kadar dve ali več neodvisnih podjetij ustanovi skupno podjetje, ki opravlja vse funkcije samostojnega podjetja z daljšim trajanjem.

22. Drugi odstavek 10. člena ZPOmK-1 določa, da kontrolo nad podjetjem ali njegovim delom pomenijo pravice, pogodbe ali druga sredstva, ki ločeno ali skupaj in ob upoštevanju okoliščin ali predpisov omogočajo izvajanje odločilnega vpliva nad tem podjetjem ali delom podjetja, in sicer zlasti: (i) lastništvo ali pravice do uporabe celotnega ali dela premoženja podjetja; (ii) pravice ali pogodbe, ki zagotavljajo odločilen vpliv na sestavo, glasovanje ali sklepe organov podjetja.
23. Nastanek koncentracije v smislu prvega odstavka 10. člena ZPOmK-1 pomeni tako imenovani pravni pogoj, ki je poleg izpolnjevanja ekonomskega pogoja, določenega v prvem odstavku 42. člena ZPOmK-1, nujni opredelilni element koncentracije. Če sta izpolnjena oba pogoja, nastane obveznost priglasitve in presoje po ZPOmK-1.
24. V obravnavanem primeru je koncentracija podjetij po drugi alineji prvega odstavka 10. člena ZPOmK-1 nastala dne [REDACTED], ko sta podjetji HSE in ELEKTRO MARIBOR d.d. sklenili [REDACTED] ki podjetju HSE omogoča pridobitev izključne pravice gospodarskega upravljanja in kontrole nad podjetjem Energija plus.
25. Takšna pridobitev kontrole nad podjetjem predstavlja koncentracijo, ki jo je v smislu določbe 10. člena ZPOmK-1 treba v primeru doseganja pragov letnega prometa iz 42. člena ZPOmK-1 obvezno priglasiti Agenciji.

III.2 Preseganje pragov po prvem odstavku 42. člena ZPOmK-1

26. Poleg izpolnjenega pravnega pogoja obveznost priglasitve koncentracije nastopi, če je izpolnjen tudi ekonomski pogoj iz prvega odstavka 42. člena ZPOmK-1. Slednji določa, da je priglasitev potrebna, če je skupni letni promet v transakciji udeleženih podjetij skupaj z drugimi podjetji v skupini v predhodnem poslovnem letu na trgu Republike Slovenije presegel 35 mio EUR in če je letni promet prevzetega podjetja skupaj s podjetji v skupini presegel 1 mio EUR.
27. Po podatkih priglasitelja je v letu 2020 letni promet podjetja HSE skupaj z drugimi podjetji v skupini znašal [REDACTED] EUR na trgu Republike Slovenije, letni promet podjetja Energija plus na trgu Republike Slovenije pa je v istem obdobju znašal [REDACTED] EUR⁴⁷. To pomeni, da je v konkretnem primeru presežen prag 35 mio letnega prometa, določen v prvi alineji prvega odstavka 42. člena ZPOmK-1 ter obenem prag 1 mio EUR letnega prometa prevzetega podjetja v predhodnem poslovnem letu na trgu Republike Slovenije, določen v drugi alineji prvega odstavka 42. člena ZPOmK-1.
28. Podrejenost koncentracije določbam ZPOmK-1 in s tem obveznost priglasitve Agenciji nastane, ko sta kumulativno izpolnjena oba pogoja – pravni in ekonomski. V primeru pridobitve kontrole podjetja HSE nad podjetjem Energija plus sta izpolnjena oba pogoja, zaradi česar je zadevna koncentracija podjetij podrejena določbam ZPOmK-1.

III.3 Pristojnost Agencije

29. Na podlagi tretjega odstavka 21. člena Uredbe Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij⁴⁸ (v nadaljevanju: Uredba ES o združitvah) nobena država članica ne sme uporabiti svojega nacionalnega prava o konkurenci za katero koli koncentracijo z

⁴⁷ Glej dokument št. 3061-9/2021-1, str. 12.

⁴⁸ UL L 24, 29.1.2004, str. 1–22.

razsežnostmi EU. Dolžnost Agencije⁴⁹ je torej, da za vsako koncentracijo preveri, ali le-ta nima razsežnosti EU.⁵⁰

30. Na podlagi drugega odstavka 1. člena Uredbe ES o združitvah ima koncentracija podjetij razsežnost EU, kadar: (a) vsa udeležena podjetja na svetovnem trgu skupno ustvarijo več kakor 5000 mio EUR skupnega prometa, in (b) skupni promet na trgu EU vsakega od vsaj dveh udeleženih podjetij presega 250 mio EUR, razen če vsako od udeleženih podjetij ustvari več kakor dve tretjini svojega skupnega prometa na trgu EU v eni in isti državi članici. Koncentracija, ki ne doseže pragov iz drugega odstavka 1. člena Uredbe ES o združitvah, ima na podlagi tretjega odstavka 1. člena Uredbe ES o združitvah razsežnost EU, če: (a) vsa udeležena podjetja na svetovnem trgu skupno ustvarijo več kakor 2500 mio EUR skupnega prometa, (b) vsa udeležena podjetja v vsaki od vsaj treh držav članic skupno ustvarijo več kakor 100 mio EUR skupnega prometa, (c) vsako od vsaj dveh udeleženih podjetij v vsaki od vsaj treh držav članic za namen odstavka (b) ustvari več kakor 25 mio EUR skupnega prometa in (d) skupni promet na trgu EU vsakega od vsaj dveh udeleženih podjetij presega 100 mio EUR, razen če vsako od udeleženih podjetij ustvari več kakor dve tretjini svojega skupnega prometa na trgu EU v eni in isti državi članici.
31. Agencija na podlagi podatkov priglasiatelja⁵¹ ugotavlja, da zadevna koncentracija ne izpolnjuje meril za koncentracijo z razsežnostjo EU, saj v konkretnem primeru niso doseženi pragovi iz 2. odstavka 1. člena Uredbe ES o združitvah niti niso izpolnjeni pogoji iz 3. odstavka 1. člena omenjene uredbe. Skupni letni promet v koncentraciji udeleženih podjetij v letu 2020 ni dosegal pogoja 2.500 milijonov EUR na svetovnem trgu. Zaradi tega je izključna pristojnost za izvedbo presoje skladnosti zadevne koncentracije s pravili konkurence na podlagi nacionalnega prava o konkurenci na Agenciji.

IV. SPLOŠNO O TRGU ELEKTRIČNE ENERGIJE

IV.1 Distribucijski sistem in sistemski operater distribucijskega sistema - SODO

32. Skladno z 11. točko 4. člena Zakona o oskrbi z električno energijo – ZOEE⁵² distribucija pomeni transport električne energije po distribucijskem sistemu in ne vključuje dobave. Distribucijski operater pomeni pravno ali fizično osebo, ki izvaja dejavnost distribucijskega operaterja električne energije ter je odgovorna za obratovanje, zagotavljanje vzdrževanja in za razvoj distribucijskega sistema na območju v njegovi pristojnosti, za medsebojne povezave z drugimi sistemi in za zagotavljanje dolgoročne zmogljivosti sistema za zadovoljitev razumnih potreb po distribuciji električne energije (12. točka 4. člena).
33. Skladno s tretjim odst. 5. člena ZOEE so dejavnosti sistemskega in distribucijskega operaterja ter dejavnost operaterja trga obvezne državne gospodarske javne službe. Podjetje SODO d.o.o. (v nadaljevanju: SODO) je na podlagi prej veljavnega 81. člena EZ-1⁵³ pridobilo koncesijo za opravljanje obvezne državne gospodarske javne službe dejavnosti distribucije električne energije. Na podlagi koncesijskega akta (Uredba o koncesiji gospodarske javne službe dejavnosti sistemskega operaterja distribucijskega omrežja električne energije) je Vlada RS s sklepom št. 36001-4/2007/5 z dne 14. 6. 2007 podelila podjetju koncesijo za obdobje 50 let od datuma sklenitve koncesijske pogodbe.⁵⁴ Uporabnikom distribucijskega omrežja v Sloveniji zagotavlja zanesljivo, varno in učinkovito oskrbo z električno energijo. Na podlagi pogodbe o najemu elektrodistribucijske infrastrukture in izvajanju storitev za operaterja distribucijskega sistema električne energije v imenu SODO izvajajo distribucijsko dejavnost naslednja

⁴⁹ Dolžnost izhaja tako iz 10. člena načelom lojalnosti iz tretjega odstavka 4. člena Pogodbe o EU (UL C 326, 26.10.2012), kot tudi iz 21. člena Uredbe ES o združitvah.

⁵⁰ Glej sodbo Sodišča EU z dne 14. julija 2006 v zadevi Endesa SA proti Komisiji, T-417/05, Zodl. 2006 str. II-2533, točki 99 in 100.

⁵¹ Glej dokument št. 3061-9/2021-1, str. 90.

⁵² Uradni list RS, št. 172/21 z dne 29. 10. 2021.

⁵³ Uradni list RS, št. 60/19 UPB, 65/20 in 158/20 – ZURE, 121/21 – ZSROVE in 172/21 - ZOEE.

⁵⁴ Letno poročilo podjetja SODO d.o.o. za leto 2019, str. 21.

distribucijska podjetja: Elektro Celje, d.d., Elektro Gorenjska, d.d., Elektro Ljubljana, d.d., Elektro Maribor, d.d., in Elektro Primorska, d.d. Vsem odjemalcem električne energije omogoča nemoteno oskrbo z električno energijo od dobavitelja, ki ga sami izberejo. Elektrodistribucijska podjetja na podlagi pogodb s podjetjem SODO opravljajo storitve vzdrževanja, obratovanja in izgradnje omrežja za distribucijo električne energije. Vir za plačilo teh storitev predstavlja omrežnina, katere višino z upravnim aktom določa regulator slovenskega energetskega sistema, to je Agencija za energijo. Slednje pomeni, da se cena storitev distribucije ne oblikuje na trgu in torej ne gre za tržno dejavnost.

34. Distribucijsko elektroenergetsko omrežje je omrežje od prenosnega elektroenergetskega omrežja do končnega odjemalca. Ob koncu leta 2020 je bilo na slovenski elektroenergetski sistem priključenih 963.779⁵⁵ končnih odjemalcev električne energije, kar je 0,4 % več kot leto prej.⁵⁶
35. Z največjim distribucijskim omrežjem upravlja podjetje Elektro Ljubljana, in sicer pokriva 6.166 km² s 17.583 km napeljanih vodov in 338.500 odjemalci⁵⁷. Distribucijsko območje Elektra Celje zajema tri osrednje slovenske regije, to je Savinjsko, Koroško in Spodnje Posavsko. Pokriva 4.345 km², kar je približno 22 % površine Slovenije, s 383.000 prebivalci.⁵⁸ Elektro Gorenjska oskrbuje z električno energijo več kot 90.500 uporabnikov omrežja na območju 2.091 km² na severozahodu Slovenije.⁵⁹ Podjetje Elektro Primorska pokriva 4.335 km² oziroma približno 22 % površine celotne Slovenije, in sicer zajema JZ, Z, SZ del Slovenije. Podjetje Elektro Primorska ima najvišje ležeči daljnovod v Sloveniji, ki je Kanin – Plužna, in najnižje ležeči daljnovod v Sloveniji v Postojnski jami.⁶⁰ Podjetje Elektro Maribor z električno energijo je v letu 2020 oskrbovalo več kot 219.713 odjemalcev na 3.992 km² velikem preskrbovalnem območju v Severovzhodni Sloveniji s 16.691,2 km napeljanih vodov⁶¹.
36. Distribucija električne energije predstavlja regulirano dejavnost. Pri izvajanju storitev za podjetje SODO gre za pogodbeno izvajanje državne gospodarske javne službe sistemskega operaterja distribucijskega omrežja, to je zagotavljanje zanesljivega in varnega delovanja distribucijskega omrežja ter izgradnjo in vzdrževanje le-tega.

IV.2 Prenosni sistem in sistemski operater prenosnega sistema - ELES

37. Elektroenergetski sistem Slovenije tvori prenosno omrežje skupaj z distribucijskim omrežjem in proizvodnjo elektrike. Skladno s 64. točko 4. člena ZOEE prenos pomeni prenos električne energije po prenosnem sistemu. Dejavnost prenosa električne energije v Republiki Sloveniji izvaja podjetje ELES d.o.o. (v nadaljevanju: Eles), ki skrbi za neprekinjen, kakovosten, varen in zanesljiv prenos električne energije v Sloveniji in čez meje v Evropo. Eles je sistemski operater prenosnega elektroenergetskega omrežja Republike Slovenije, ki načrtuje, radi in vzdržuje slovensko visokonapetostno prenosno omrežje na treh napetostnih nivojih: 400 kV, 220 kV in del 110 kV. Elektrarne (jedrska elektrarna, termoelektrarne, hidroelektrarne) v prenosno omrežje oddajajo električno energijo, pet distribucijskih podjetij in odjemalci na visokonapetostnem nivoju pa iz prenosnega omrežja električno energijo prevzemajo. Podjetje Eles tako povezuje vse glavne udeležence v slovenskem elektroenergetskem prenosnem omrežju: a) elektrarne, ki v prenosno omrežje oddajajo električno energijo, b) pet distribucijskih podjetij (Elektro Ljubljana, Elektro Maribor, Elektro Celje, Elektro Gorenjska in Elektro Primorska) ter c) pet večjih porabnikov, to je neposrednih odjemalcev, ki električno energijo prevzemajo iz omrežja, ter štiri večje porabnike (železarne in Talum) s statusom zaprtega distribucijskega sistema. Za ohranjanje ravnovesja elektroenergetskega sistema je pomembna tudi izmenjava električne

⁵⁵ V letu 2019 je bilo na slovenski elektroenergetski sistem priključenih 960.051 končnih odjemalcev električne energije, kar je 0,4 % več kot v letu 2018, ko jih je bilo 955.925.

⁵⁶ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 26.

⁵⁷ Vir: <https://www.elektro-ljubljana.si/omrezje>.

⁵⁸ Vir: <https://www.elektro-celje.si/si/omrezje/distribucijsko-omrezje>.

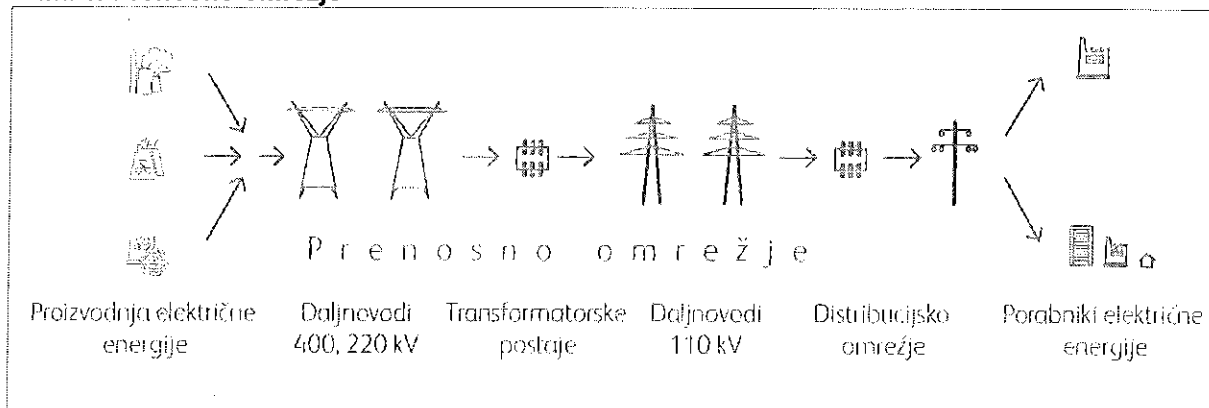
⁵⁹ Vir: <https://www.elektro-gorenjska.si/distribucijsko-omrezje/tehnichni-podatki>.

⁶⁰ Vir: <http://www.elektro-primorska.si/omrezje/distribucijsko-omrezje>.

⁶¹ Letno poročilo podjetja Elektro Maribor za leto 2019, str. 29, 65 in 66, in letno poročilo podjetja Elektro Maribor za leto 2020, str. 9 in 30.

energije z Avstrijo, Italijo in Hrvaško prek mednarodnih čezmejnih povezav. Z Avstrijo je slovensko prenosno omrežje povezano preko dveh 400 kV daljnovodnih sistemov in 220 kV daljnovoda, z Italijo preko 400 kV in 220 kV daljnovodov, s Hrvaško preko treh 400 kV daljnovodnih sistemov, dveh 220 kV daljnovodov in treh 110 kV daljnovodov, medtem ko je 400 kV povezava z Madžarsko v gradnji.⁶²

Slika 1: Prenosno omrežje

Vir: <https://www.eles.si/slovensko-prenosno-omrežje>.

IV.3 Zaprti distribucijski sistemi - ZDS

38. Agencija je posebej analizirala način delovanja zaprtih distribucijskih sistemov (v nadaljevanju: ZDS). Po 89. točki 4. člena ZOEE pomeni ZDS od javnega distribucijskega omrežja izdvojeno omrežje, ki je pod pogoji iz tega zakona namenjeno distribuciji električne energije na geografsko zaokroženem industrijskem ali trgovskem območju ali območju skupnih storitev in ki praviloma ne oskrbuje gospodinjstev ter je neposredno priključeno na prenosno omrežje. V skladu z ZOEE se distribucija električne energije znotraj malih in zaprtih sistemov za distribucijo električne energije, ki pridobijo status zaprtega distribucijskega sistema, ne opravlja kot gospodarska javna služba operaterja distribucijskega sistema.⁶³ Sistem za distribucijo elektrike, ki je s skupnim prevzemno-predajnim mestom priključen neposredno na prenosni sistem in je namenjen distribuciji elektrike na geografsko zaokroženem industrijskem ali poslovnem območju ali območju za skupne storitve, in ki praviloma ne oskrbuje gospodinjstev, pridobi status zaprtega distribucijskega sistema z dovoljenjem Agencije za energijo, če so iz posebnih tehničnih ali varnostnih razlogov operacije ali proizvodni procesi končnih odjemalcev tega sistema integrirani, ali sistem distribuira elektriko predvsem lastniku ali operaterju sistema ali njegovim povezanim podjetjem. Ta pogoj je izpolnjen, če vsaj 80 % vsote letno porabljene in proizvedene energije odpade na lastnika sistema in njegova povezana podjetja. Če sistem za distribucijo elektrike postransko uporablja majhno število gospodinjstev odjemalcev, ki so v zaposlitvenem ali drugačnem razmerju z lastnikom tega omrežja, to ne onemogoča pridobitve statusa zaprtega distribucijskega sistema. Dovoljenje o pridobitvi statusa zaprtega distribucijskega sistema izda Agencija za energijo na predlog lastnika za obdobje 10 let, ki se lahko podaljša. Agencija za energijo lahko na zahtevo operaterja ZDS odloči, da: a) operaterju ZDS ni treba kupovati električne energije, ki jo potrebuje za pokritje izgub energije in rezervne zmogljivosti v svojem sistemu, po preglednih, nediskriminatornih in tržno zasnovanih postopkih; b) Agencija za energijo ne določa omrežnine na področju ZDS.

39. V Sloveniji so štirje operaterji ZDS na petih lokacijah. Tako imajo status operaterja ZDS naslednja podjetja: 1. SIJ ACRONI d.o.o., 2. PETROL d.d., Ljubljana, 3. ZDS JESENICE, d.o.o. (za območje nekdanje Železarne Jesenice), in 4. TALUM d.d. Kidričevo (za elektroenergetske objekte, naprave in druge dele omrežja na območju Taluma). Podjetje PETROL d.d., Ljubljana (v nadaljevanju: Petrol) ima status operaterja za dva ZDS, in sicer: a) ZDS Ravne – za

⁶² Viri: <https://www.eles.si/osnovni-podatki> in <https://www.eles.si/slovensko-prenosno-omrežje>.

⁶³ Glej člene 86 do 93 ZOEE ter prej veljavne člene 89 do 92 EZ-1.

elektroenergetske objekte, naprave in omrežja na geografsko zaokroženem območju bivše Železarne Ravne (Ravne, Dobja vas in Stražišče) ter b) ZDS Štore – za elektroenergetske objekte, naprave in omrežja na geografsko zaokroženem območju bivše Železarne Štore (delno v Občini Štore in delno v Mestni občini Celje).⁶⁴

40. Iz naslednje tabele je razvidna poraba električne energije v okviru ZDS.

Tabela 1: Poraba električne energije na ZDS v GWh

Naziv ZDS	leto 2018	leto 2019	leto 2020
ZDS Talum	1.169,3	1.016,8	764,4
ZSD Sij Acroni	354,1	353,8	330,1
Ostali ZDS *	378,6	361,4	340,5
Skupaj odjem na vseh ZDS v RS	1.902,0	1.732,0	1.435,0

* ZDS Jesenice, ZDS Petrol Ravne, ZDS Petrol Štore.

Vir: Agencija za energijo⁶⁵ in preračun Agencije.

41. Odjemalci na ZDS so v letu 2020 porabili 1.435 GWh električne energije, kar je 297 GWh manj kot leta 2019, predvsem zaradi manjšega odjema ZDS Talum.⁶⁶ Število poslovnih odjemalcev na prenosnem sistemu se glede na predhodno leto ni spremenilo. Nanj so bili priključeni trije poslovni odjemalci na petih prevzemno-predajnih mestih ter štirje operaterji ZDS na petih lokacijah, ki so električno energijo dobavljali 231 poslovnim odjemalcem. Od tega je bilo na ZDS priključenih 13 poslovnih odjemalcev s proizvodno napravo v notranji inštalaciji, devet pa jih je bilo na ZDS priključenih v režimu samooskrbe.⁶⁷ Podjetju Talum, ki je največji porabnik električne energije med ZDS-ji, je podjetje HSE v letu 2020 dobavilo skoraj % vse nabavljene električne energije, v letu 2019 je HSE Talumu dobavil v letu 2018 pa .⁶⁸

42. Zaprti distribucijski sistemi dobavljajo električno energijo podjetjem znotraj zaokroženega industrijskega ali poslovnega območja. ZDS ima možnost dobavljati električno energijo tudi odjemalcem izven ZDS, vendar iz odgovorov operaterjev ZDS izhaja, da električne energije ne dobavljajo končnim porabnikom izven ZDS ().

43. ZDS so veliki porabniki električne energije. Največja porabnika električne energije med ZDS-ji sta Talum in Skupina SIJ. Tako npr. iz Letnega poročila Skupine Talum za leto 2020 izhaja, da električna energija predstavlja najpomembnejši vir energije za skupino Talum in da ima pomembno vlogo v strukturi lastne cene (str. 21, 24, 32). Podjetje Talum ni proizvajalec, ampak veliki porabnik električne energije.

⁶⁴ Spletna stran Agencije za energijo <https://www.agen-rs.si/izvajalci/elektrika/distribucijsko-omreze>.

⁶⁵ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 24, tabela 4, str. 113, v letu 2019, str. 110, v letu 2018, str. 91.

⁶⁶ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 23.

⁶⁷ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 26.

⁶⁸ Dokument št. 3061-9/2021-25, str. 4, tabela 3.

⁶⁹ Dokument št. 3061-9/2021-25.

⁷⁰ Dokument št. 3061-9/2021-24.

⁷¹ Dokument št. 3061-9/2021-47.

⁷² Dokument št. 3061-9/2021-68.

⁷³ Dokument št. 3061-9/2021-25.

⁷⁴ Dokument št. 3061-9/2021-24.

44. Tudi Agencija za energijo navaja, da Acroni in Talum zaradi svoje specifične vloge izvajanja dobave odjemalcem, priključenim znotraj geografskega območja ZDS, ki jih upravljata, nista naravna konkurenta dobaviteljem, ki dobavljajo električno energijo odjemalcem na območju celotne Slovenije.⁷⁵
45. Podjetje Sij Acroni je predložilo podatke o prodaji električne energije znotraj skupine SIJ in izven skupine SIJ. Podatki so razvidni iz naslednje tabele.

Tabela 2: Prodaja električne energije znotraj ZDS Sij Acroni

Sij Acroni	leto 2018	leto 2019	leto 2020
Celotna prodaja v GWh			
Lastna poraba Skupine SIJ v %			
Prodaja ostalim v okviru ZDS v %			
Prodaja ostalim v GWh			

Vir: Podatki Agencije za energijo⁷⁶ in podjetja SIJ Acroni⁷⁷.

46. Iz podatkov izhaja, da je

Te količine je Agencija upoštevala kot prodajo električne energije poslovnim odjemalcem ter pri izračunu tržnih deležev podjetij HSE z ECE in Energija plus ter njunih konkurentov na trgu dobave električne energije poslovnim odjemalcem.

47. Podjetje Talum je

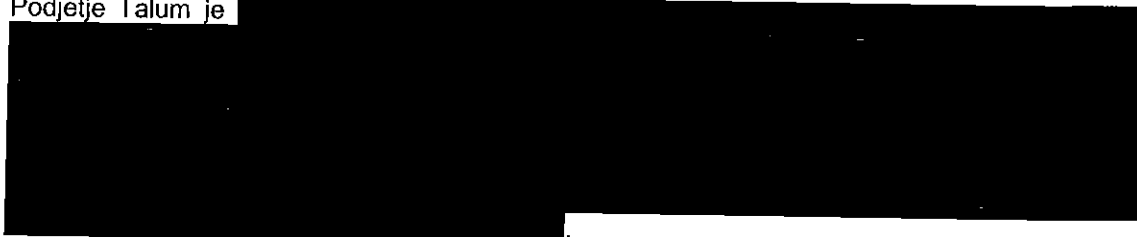

Tabela 3: Prodaja električne energije znotraj ZDS Talum

Talum	leto 2018	leto 2019	leto 2020
Celotna prodaja v GWh			
Lastna poraba v %			
Prodaja nepovezanim podjetjem v okviru ZDS v %			
Prodaja ostalim v GWh			

Vir: Podatki Agencije za energijo⁸⁰ in podjetja Talum⁸¹.

48. Iz navedenih podatkov sledi, da je podjetje Talum znotraj ZDS. Te količine je Agencija upoštevala kot prodajo

⁷⁵ Dokument št. 3061-9/2021-74.

⁷⁶ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2018, str. 91, v letu 2019, str. 112, v letu 2020, str. 114.

⁷⁷ Dokument št. 3061-9/2021-24.

⁷⁸ Podjetje Sij Acroni je navedlo, da

Z namenom pravičnega prikaza podatkov, ki ne more biti v škodo priglasiatelja, je Agencija kot prodajo podjetja Sij Acroni na trgu prodaje električne energije poslovnim odjemalcem upoštevala vso prodajo izven skupine SIJ Acroni.

⁷⁹ Dokument št. 3061-9/2021-25, str. 5.

⁸⁰ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2018, str. 91, v letu 2019, str. 112, v letu 2020, str. 114.

⁸¹ Dokument št. 3061-9/2021-25.

električne energije poslovnim odjemalcem ter pri izračunu tržnih deležev na trgu dobave električne energije poslovnim odjemalcem.

49. Prodaja znotraj ZDS Jesenice, ZDS Štore in ZDS Ravne v podatkih Agencije za energijo ni prikazana samostojno, ampak je ta prodaja vključena v rubriko »ostali«, saj so prodane količine električne energije znotraj teh ZDS bistveno nižje kot znotraj ZDS Talum in ZDS SIJ Acroni.

50. Podjetje Petrol je navedlo, [REDACTED]

51. Iz podatkov ZDS Jesenice izhaja, da [REDACTED]

IV.4 Bilančna shema in oblikovanje bilančnih skupin

52. Trg z elektriko je hierarhično urejen v bilančno shemo. Bilančna shema je definirana kot hierarhična ureditev trga z elektriko, kjer so razmerja med člani bilančne sheme ter vodenje bilanc prilivov in odlivov članov bilančne sheme enolično določeni s pogodbami o članstvu v bilančni shemi.⁸² Člani bilančne sheme so odgovorni bilančnih skupin in odgovorni bilančnih podskupin. Bilančna skupina predstavlja skupino članov bilančne sheme, ki jo zastopa odgovorni bilančne skupine in ki se ustanovi za namene dobave izravnalne energije, poslovanja odgovornega bilančne skupine na trgu z elektriko z ureditvijo bilančne odgovornosti, obvladovanja in upravljanja s tveganji odstopanj odgovornega in hierarhično nižjih članov bilančne skupine ter kot taka predstavlja subjekt bilančnega obračuna.
53. Vsaka pravna ali fizična oseba, ki želi aktivno poslovati na trgu z elektriko mora postati član bilančne sheme. Člani bilančne sheme lahko na trgu z elektriko nastopajo kot: a) trgovci, ki kupujejo in prodajajo elektriko po vnaprej znanih količinah (zaprte pogodbe) ali kot b) dobavitelji elektrike, ki se poleg trgovanja z elektriko ukvarjajo tudi z dobavljanjem elektrike odjemalcem ali z odkupom elektrike od proizvajalcev (odprte pogodbe). Člani bilančne sheme so tudi sistemski operater prenosnega omrežja, sistemski operater distribucijskega omrežja in energetska borza. Poleg tega ima v skladu z veljavnimi predpisi tudi Borzenov Center za podpore ustanovljeno t.i. Eko skupino s posebnim statusom v bilančni shemi. Eko skupina je oblikovana za namene ureditve izravnave razlik med napovedano in realizirano proizvodnjo ter prodajo elektrike, prevzete od udeležencev podporne sheme, ki so upravičeni do zagotovljenega odkupa elektrike, proizvedene iz obnovljivih virov energije in visoko učinkovite soproizvodnje toplote in elektrike.⁸³
54. Članstvo in struktura bilančne sheme sta določeni z bilančnimi pogodbami, sklenjenimi z operaterjem trga, to je podjetje BORZEN, d.o.o. (v nadaljevanju: Borzen), in pogodbami o izravnavi, sklenjenimi s člani bilančne sheme. Operater trga, ki predstavlja vrh bilančne sheme, preko bilančnih pogodb zagotavlja dobavo izravnalne energije bilančnim skupinam. Fizično izravnavo elektroenergetskega sistema izvaja sistemski operater prenosnega omrežja Eles. Operater trga Borzen vodi evidenco pogodb o članstvu v bilančni shemi, jo sproti posodablja in javno objavlja na svoji spletni strani. V bilančno shemo se udeleženci trga vključijo na dva načina: a) s sklenitvijo bilančne pogodbe z operaterjem trga ali b) s sklenitvijo pogodbe o izravnavi s pravno ali fizično osebo, ki je že vključena v bilančno shemo.⁸⁴
55. S sklenitvijo pogodbe z operaterjem trga se pravna oseba uvrsti v bilančno shemo in s tem pridobi status odgovornega bilančne skupine, ki je dolžan izravnovati odstopanja celotne bilančne skupine in tudi vseh njegovih hierarhično podrejenih bilančnih podskupin ter finančno

⁸² Glej 2. člen Pravil za delovanje trga z elektriko, Uradni list RS, št. 74/18, 62/19 in 159/21 – popr., točke 3, 4, 7.

⁸³ Vir: <https://www.borzen.si/sl/Domov/menu2/Operater-trga-z-elektriko/Bilan%C4%8Dna-shema/Upravljanje-bilan%C4%8Dne-sheme>.

⁸⁴ Glej še <https://www.borzen.si/sl/Domov/menu2/Operater-trga-z-elektriko/Bilan%C4%8Dna-shema/Clani-Bilancne-sheme>.

poravnati svoja odstopanja operaterju trga. S sklenitvijo pogodbe o izravnavi z enim izmed članov bilančne sheme pa se pravna oseba uvrsti v bilančno shemo kot bilančna podskupina.⁸⁵ Preverjanje bodočih članov bilančne sheme poteka ob podani vlogi za članstvo s skrbno preverbo bonitete ter v nadaljevanju s spremljanjem njihovega poslovanja. Člani so pred vstopom v bilančno shemo dolžni predložiti ustrezna finančna kritja v obliki denarnega depozita ali bančne garancije na prvi poziv.⁸⁶

56. Borzen navaja, da je v obdobju med leti 2017 in 2020 prišlo do skupno 9 % zmanjšanja količin prijavljene elektrike v zaprtih pogodbah, število evidentiranih zaprtih pogodb na trgu v Sloveniji pa se je znižalo za skoraj 30 %⁸⁷. Razlogov za padec količin in števila evidentiranih zaprtih pogodb je več in so povezani predvsem z razvojem trga z elektriko. Eden od razlogov je povezan z zmanjševanjem članstva v bilančni shemi, saj se je članstvo v bilančni shemi od leta 2017 do 2020 zmanjšalo s 76 na 62 članov. Drugi razlog je predvsem povezan s projektom spajanja na znotraj dnevnem trgu (SIDC), ki je omogočil implicitno dodeljevanje fizičnih znotraj dnevnih čezmejnih prenosnih zmogljivosti na slovensko-avstrijski in slovensko-hrvaški meji. Posledično je vloga tržnega zastopnika (t.i. »shipping agent«) na trgovalnem območju Republike Slovenije za znotraj dnevno trgovanje prešla na energetske borze BSP, d.o.o.⁸⁸
57. Skupaj je bilo v Republiki Sloveniji na dan 31. december 2019 registriranih 52 bilančnih skupin (19 slovenskih in 33 tujih podjetij) in 18 bilančnih podskupin (16 slovenskih in 2 tuji podjetji). Leta 2019 sta bili v bilančno shemo operaterja trga na novo vključeni dve družbi, ena iz Slovenije in ena iz tujine. V enakem obdobju so iz bilančne sheme izstopile štiri tuje družbe in dve slovenski, kar pomeni da se je v primerjavi z letom 2018 članstvo v bilančni shemi zmanjšalo za štiri člane. V istem obdobju so bili izvedeni trije prehodi bilančnih podskupin med različnimi bilančnimi skupinami, tri družbe pa so podaljšale pogodbo o izravnavi in s tem ohranile članstvo v bilančni shemi.⁸⁹ V letu 2020 se je nadaljeval upad članstva v bilančni shemi, in sicer se je v primerjavi z letom 2019 število članov bilančne sheme zmanjšalo za osem. Iz sheme je izstopilo deset družb, tri iz Slovenije in sedem iz tujine, medtem ko sta v bilančno shemo vstopili dve družbi iz tujine. Skupaj je bilo v Republiki Sloveniji na dan 31. 12. 2020 registriranih 43 bilančnih skupin (15 slovenskih in 28 tujih podjetij) in 19 bilančnih podskupin (17 slovenskih in 2 tuji podjetji).⁹⁰
58. Velikost bilančne skupine se odraža v portfelju končnih odjemalcev in proizvajalcev, kar pozitivno vpliva na medsebojno izravnavo odstopanj, ki so zato na ravni bilančne skupine manjša. Lahko pa se tudi zgodi, da bi odgovorni bilančne skupine preko urejenih razmerij z nižjimi člani bilančne skupine v svojo korist omejeval svoje člane na področju trgovanja v odnosu do drugih članov trga ali z vidika časovne omejitve delovanja na trgu. Finančna poravnava je vezana na bilančno skupino, bilančna podskupina pa opravi finančno poravnavo s svojim nadrejenim članom bilančne sheme. K evidentiranju pogodb med udeleženci na trgu je zavezan le odgovorni bilančne skupine, in sicer zase in za svoje podrejene člane. Konkurenčna prednost odgovornega bilančne skupine je v tem, da pozna vse sklenjene posle aktivnih udeležencev njegove bilančne skupine; tako posle, ki jih odgovorni bilančne podskupine sklenejo z odgovornim bilančne skupine, kot tudi posle, ki jih odgovorni bilančnih podskupin sklepajo z drugimi člani bilančne sheme.⁹¹
59. Prednost predstavlja tudi sestava bilančne skupine, ki vsebuje tako proizvajalce, kot veletrgovce in prodajalce na drobno, saj večja kot je bilančna skupina na strani odjema, večji je njen tolerančni pas. Mešana sestava daje bilančni skupini več možnosti za samo izravnavo odstopanj, ki se lahko posledično prenese tudi na podrejene člane, kar pa je odvisno od izravnalnih pogodb, ki urejajo pogodbeni odnos med nadrejenim in podrejenim članom bilančne sheme. Prednosti so ekonomsko tehnične narave v smislu večje prilagodljivosti, boljših možnosti optimizacije ter razpršitve tveganj. Podobni učinki se odražajo v bilančnih skupinah, ki

⁸⁵ Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363 z dne 29. 11. 2019, točka 60.

⁸⁶ Letno poročilo podjetja Borzen, str. 52.

⁸⁷ Tako je npr. v letu 2017 letno število evidentiranih zaprtih pogodb znašalo 77.763, v letu 2020 pa 54.790. V letu 2017 je letna količina evidentiranih zaprtih pogodb v MWh znašala 59.144.645 MWh, v letu 2020 pa 53.839.877 MWh.

⁸⁸ Letno poročilo podjetja Borzen za leto 2020, str. 45 in 46.

⁸⁹ Letno poročilo podjetja Borzen za leto 2020, str. 70.

⁹⁰ Letno poročilo podjetja Borzen za 2020, str.60.

⁹¹ Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363 z dne 29. 11. 2019, točka 64.

kombinirajo tako odjem kot proizvodnjo. Pri tem je pomembna tudi sama velikost bilančne skupine tako z vidika velikosti inštalirane moči odjema kot proizvodnje. Tudi kombinacija različnih proizvodnih virov (na primer hidroelektrarne, termoelektrarne) je v splošnem prednost zaradi lažjega prilagajanja.⁹²

60. Dnevni diagrami odjema velikih poslovnih odjemalcev so načeloma konstantni, zato je zanje lažje pripravljati napovedi odjema, ki so lahko tudi bolj natančne. Gospodinski odjemalci so vključeni v nemerjeni odjem in zanje je težje napovedati skupno mesečno porabo. Tem odjemalcem se pripiše profil dnevnega diagrama, ki ima enako obliko kot celoten preostali diagram območja distribucijskega omrežja. Napovedovanje se skoncentrira na skupno količino odjema vseh nemerjenih odjemalcev dobavitelja in s tem višino tega diagrama. Natančnost napovedovanja raste z velikostjo odjemalcev.⁹³
61. Natančnost pri realizaciji proizvodnje je običajno višja kot pri odjemu. Količine odjema, ki so tudi rezultat števila odjemalcev oziroma velikosti bilančne skupine, vplivajo na količine odstopanj. Z večanjem števila končnih odjemalcev se povečuje tudi natančnost napovedi odjema, saj se napake pri napovedi posameznih odjemalcev med seboj delno izravnavajo, zato je strošek odstopanj na MWh odjema pri večjih bilančnih skupinah nižji v primerjavi z manjšimi bilančnimi skupinami.⁹⁴
62. Ob vstopu v bilančno shemo mora odgovorni bilančne skupine predložiti osnovno kritje v višini 50.000 eur, poleg tega pa mora odgovorni bilančne skupine na zahtevo operaterja trga predložiti še gibljiva kritja, ki jih le-ta določi na podlagi podatkov o količinskih vrednostih napovedanih odstopanj, podatkov o količinskih in finančnih vrednostih preteklih odstopanj ter drugih podatkov o posameznem udeležencu finančne poravnave. Prerazporeditev finančnih tveganj in potrebnih finančnih kritij na hierarhično nižje člane bilančne skupine se določa na podlagi pogodbenega razmerja med odgovornim bilančne skupine in članom bilančne skupine. Odstopanja so prisotna pri vseh bilančnih skupinah v vseh obračunskih intervalih. Finančno se odstopanja ovrednoti s pomočjo cen za odstopanja, ki se izračunajo v skladu s Pravili za delovanje trga z elektriko, in sicer na podlagi stroškov, ki so nastali na strani systemskega operaterja omrežja pri izravnavi odstopanj v omrežju. Zaradi možnih odstopanj v obe smeri, tako v pozitivno kot negativno, se morajo cene za odstopanja v vsaki uri izračunati za obe smeri.⁹⁵
63. Glede na to, da je natančnost pri napovedovanju in prilagajanju proizvodnje večja od natančnosti pri napovedovanju odjema, imajo podjetja, ki razpolagajo s svojimi proizvodnimi viri in so hkrati prisotna tudi na trgu prodaje električne energije na drobno, večje možnosti in sposobnosti zmanjševanja stroškov odstopanj od vozniških redov z natančnejšimi napovedmi v primerjavi s podjetji, ki tovrstne možnosti nimajo.⁹⁶

IV.4 Trgovanje z električno energijo

64. ZOEE v drugem odst. 5. člena določa, da se dejavnosti proizvodnje in dobave elektrike opravljata prosto na trgu, na katerem se udeleženci med seboj svobodno dogovorijo o količini in ceni dobavljene elektrike. Uporabniki sistema imajo pravico izbire in zamenjave dobavitelja uporabnikom, od katerega kupujejo ali mu prodajajo električno energijo, ter agregatorja, s katerim sklenejo pogodbo o agregiranju. Trgovci sklepajo med seboj zaprte pogodbe, razen v primeru prezasedenosti, ko se pravica do sklepanja pogodb dodeljuje skladno z Uredbo 2019/943/EU. Dobavitelji sklepajo odprte pogodbe o dobavi ali odkupu od uporabnikov sistema, ne glede na mesto priključitve. Dobavitelji, trgovci in agregatorji morajo imeti izravnano bilanco, v primeru neizravnane bilance pa se odstopanja obračunavajo skladno s pravili, ki jih na podlagi četrtega odstavka 94. člena tega zakona sprejme operater trga.

⁹² Id. na 65.

⁹³ Id. na 66.

⁹⁴ Id. na 67.

⁹⁵ Id. na 68.

⁹⁶ Id. na 69.

65. Dejavnost energetske borze z električno energijo v Sloveniji izvaja družba BSP Energetska borza d.o.o. (v nadaljevanju: BSP), ki ponuja organizirano trgovanje z elektriko za različne produkte in na različnih segmentih: trgovanje za dan vnaprej, sprotno trgovanje znotraj dneva, avkcijsko trgovanje znotraj dneva in avkcije po meri za dolgoročne produkte. Na segmentih trgovanja za dan vnaprej in znotraj dneva je slovenski borzni trg na vseh mejah slovenskega elektroenergetskega sistema neposredno vpet v enotni evropski borzni trg z elektriko. Trgovanje z elektriko in alokacija čezmejnih prenosnih zmogljivosti za prenos elektrike med trgi se na podlagi procedur, ki veljajo za enotni evropski borzni trg z elektriko, izvajajo sočasno in ob upoštevanju cenovno najugodnejših ponudb.⁹⁷
66. Ob koncu leta 2019 je imela borza BSP v članstvu 37 podjetij. V letu 2020 sta v članstvo na borzo BSP pristopila dva nova člana, štirje pa so iz članstva izstopili, tako da je bilo ob koncu leta 2020 v članstvu borze BSP 35 podjetij iz 14 evropskih držav. Mednje sodijo velika evropska energetska podjetja ter pomembni regionalni akterji.⁹⁸
67. BSP od 19. novembra 2019 sodeluje v enotnem evropskem borznem trgu znotraj dneva. Slovenski borzni trg znotraj dneva je preko BSP vključen v operativno izvajanje enotnega evropskega spajanja trgov znotraj dneva na slovensko-avstrijski meji in na slovensko-hrvaški meji ter od tretjega četrtletja 2021 tudi na slovensko-italijanski meji. V juniju 2019 je BSP v sodelovanju z vodilno evropsko energetsko borzo z izvedenimi finančnimi instrumenti (borzo EEX) vzpostavil trgovanje z dolgoročnimi finančnimi produkti za slovenski trg. Posli, sklenjeni s slovenskimi dolgoročnimi finančnimi produkti, se poravnajo na osnovi indeksa borznih cen SIPX, ki ga vsakodnevno izračuna borza BSP. Člani obeh borz lahko s produkti trgujejo za različna časovna obdobja (leto, četrtletje, mesec) in se zavarujejo pred prihodnjimi tveganji sprememb cen na slovenskem trgu z elektriko do šest let vnaprej. Obseg sklenjenih poslov s slovenskimi dolgoročnimi finančnimi produkti je v obdobju od 1. januarja do 31. decembra 2020 znašal 2.231.230 MWh.⁹⁹
68. Na slovenskem borznem trgu se je v letu 2020 izvajalo vsakodnevno trgovanje na treh tržnih segmentih: na segmentu avkcijskega trgovanja za dan vnaprej, na segmentu sprotnega trgovanja znotraj dneva in na segmentu tržnih avkcij znotraj dneva. Trgovanje se izvaja na dveh trgovalnih aplikacijah: EuroMarket (za način avkcijskega trgovanja) in M7 (za način sprotnega trgovanja). V okviru M7 trgovalne aplikacije je tržnim udeležencem omogočena prijava poslov sklenjenih izven borze (OTC) v sistem obračuna in finančne poravnave (OTC kliring). Proces obračuna in finančne poravnave v OTC kliringu se izvede po vnosu in potrditvi posla med prodajalcem in kupcem elektrike v trgovalni aplikaciji za sproten način trgovanja.¹⁰⁰
69. Najmanjša časovna enota pri trgovanju z električno energijo na borzi za dan vnaprej je ura. Za lažje trgovanje z električno energijo med borznimi člani so opredeljeni standardni produkti, ki jih je moč kupiti oziroma prodati na borzi (npr. pasovna energija¹⁰¹, vršna energija¹⁰², izven vršna energija¹⁰³). Posli z električno energijo lahko potekajo tako preko borze kot bilateralno med udeleženci na trgu.¹⁰⁴
70. Operater slovenskega trga z elektriko, Borzen, evidentira vse zaprte pogodbe, ki vplivajo na energijsko bilanco člana slovenske bilančne sheme. Evidentira vse pogodbe, sklenjene med člani bilančne sheme, pogodbe, sklenjene na energetski borzi, ter uvozno-izvozne zaprte pogodbe. Pogodbe, ki so bile sklenjene na bilateralnih trgih, so del evidentiranih uvozno-

⁹⁷ Letno poročilo BSP za leto 2020, str. 1.

⁹⁸ Letno poročilo BSP za leto 2020, str. 18.

⁹⁹ Letno poročilo BSP za leto 2020, str. 10.

¹⁰⁰ Letno poročilo BSP za leto 2020, str. 11.

¹⁰¹ Pasovna energija je električna energija v bloku ur od 0:00 do 24:00. Osnovna količinska enota 1 lot tega produkta je 24 MWh. V primeru prehoda z zimskega na poletni čas je 1 lot enak 23 MWh oziroma 25 MWh v primeru prehoda s poletnega na zimski čas. Glej navedbe priglasitelja v dokumentu št. 3061-9/2021-6, str. 3.

¹⁰² Vršna energija je električna energija v bloku ur od 8:00 do 20:00 med delavniki. Osnovna količinska enota 1 lot tega produkta je 12 MWh. Glej navedbe priglasitelja v dokumentu št. 3061-9/2021-6, str. 4.

¹⁰³ Izven vršna energija je električna energija v bloku ur od 00:00 do 8:00 in od 20:00 do 24:00 med delavniki ter od 0:00 do 24:00 med vikendi in dela prosti dnevi. Osnovna količinska enota 1 lot tega produkta je 12 MWh (delavniki) in 24 MWh (vikendi in dela prosti dnevi). Glej navedbe priglasitelja v dokumentu št. 3061-9/2021-6, str. 4.

¹⁰⁴ Dokument št. 3061-9/2021-6, str. 4.

izvoznih zaprtih pogodb in zaprtih pogodb, sklenjenih med člani bilančne sheme. Poleg zaprtih pogodb Borzen evidentira tudi obratovalne napovedi, ki predstavljajo napovedane oddaje in odjeme električne energije članov bilančne sheme za prevzemno-prodajna mesta, za katera imajo sklenjene odprte pogodbe.¹⁰⁵

IV.5 Dodeljevanje in uporaba čezmejnih prenosnih zmogljivosti

71. Priglasitelj pojasnjuje, da je trgovanje z električno energijo mogoče znotraj sinhroniziranega evropskega elektroenergetskega omrežja ENTSO-E, ki združuje 42 sistemskih operaterjev v 35 državah. Tehnično za čezmejni prenos električne energije skrbijo sistemski operaterji. Sistemski operater posamezne države skupaj s sistemskim operaterjem sosednje države ob upoštevanju meril zagotavljanja zanesljivosti obratovanja prenosnega omrežja določi količine čezmejnih prenosnih zmogljivosti – ČPZ, ki so na voljo za komercialno uporabo (za trgovanje z električno energijo). Metodologija izračuna ČPZ (katero potrdi pristojni nacionalni energetski regulator) in količine skupnih in razpoložljivih ČPZ so objavljene na spletnih straneh sistema operaterja.¹⁰⁶
72. Avkcije za dodeljevanje ČPZ organizira in operativno izvaja sistemski operater ali po njegovem pooblastilu in pravilih druga pravna oseba, npr. avkcijske hiše. Primera platform avkcijskih hiš sta Joint Allocation Office JAO¹⁰⁷ in SEE CAO¹⁰⁸. Količine ČPZ, ki so predmet vsake posamezne avkcije, določi sistemski operater glede na tehnične omejitve prenosa električne energije na mejah.¹⁰⁹
73. Uporabnik omrežja, ki želi električno energijo uvoziti, izvoziti ali jo prenesti čez slovensko prenosno omrežje, si mora zagotoviti dostop do čezmejnih prenosnih povezav. Za razliko od prenosa med dvema točkama slovenskega prenosnega omrežja, kjer nikoli ne prihaja do preobremenitev, pri čezmejnih prenosnih zmogljivostih povpraševanje po njih pogosto presega njihove zmogljivosti. Kadar povpraševanje po razpoložljivih čezmejnih prenosnih zmogljivostih (ČPZ) na določeni meji presega njihovo skupno višino, govorimo o omejenih ČPZ oziroma o prezasedenosti. V tem primeru Uredba 714/2009 zahteva dodeljevanje omejenih razpoložljivosti na tržni način, torej z uporabo implicitnih ali eksplicitnih dražb. Pri implicitnih dražbah poteka dodeljevanje razpoložljivih ČPZ hkrati s trgovanjem z energijo na borzi električne energije. Ker poteka trgovanje na borzah praviloma le za dan vnaprej ali za še krajša časovna obdobja od sklenitve posla do začetka dobave, se implicitno dodeljevanje ČPZ izvaja le za dan vnaprej. Za dodeljevanje za daljša časovna obdobja, kot je dodeljevanje ČPZ na letni ali mesečni ravni, se uporabljajo eksplicitne dražbe. Na njih se udeleženci potegujejo le za prenosne zmogljivosti, za nakup energije pa morajo poskrbeti posebej. Na slovenskih mejah imamo eksplicitno dodeljevanje za vsa časovna obdobja (letno, mesečno, dnevno), izjema je le meja z Italijo, kjer dodeljevanje ČPZ za dan vnaprej poteka z implicitnimi dražbami, ki se izvajajo v okviru spojitve trgov Slovenije in Italije.¹¹⁰
74. ČPZ, ki jih udeleženec pridobi na dražbi, pomenijo samo pravico do njihove uporabe. Dejanska uporaba zmogljivosti pa se potrdi šele s tako imenovano nominacijo oziroma najavo voznih redov, ki jo imetnik pravice uporabe ČPZ v predpisanem roku izvede pri operaterju prenosnega omrežja. Pri tem se uporabljata tudi načeli uporabi ali prodaj in uporabi ali izgubi. Pri pravicah uporabe ČPZ, ki so pridobljene na eksplicitnih dražbah za leto ali mesec, se uporablja prvo načelo. Načelo uporabi ali izgubi pa se uporablja pri pravicah uporabe ČPZ, ki so bile pridobljene na eksplicitnih dražbah za dan vnaprej. Za ČPZ, ki so pridobljene na implicitnih dražbah, velja načelo hkratne nominacije. To pomeni, da so sklenjeni posli hkrati nominirani kot vozni redi pri udeleženih sistemskih operaterjih in je morebitno poznejše odstopanje od njih predmet obračuna odstopanj od najavljenih voznih redov. Načelo uporabi ali prodaj pomeni, da

¹⁰⁵ Poročilo o stanju na področju energetike v letu 2019, str. 89.

¹⁰⁶ Dokument št. 3061-9/2021-6, str. 5.

¹⁰⁷ <https://www.jao.eu/>

¹⁰⁸ <https://www.seecao.com/news>

¹⁰⁹ Dokument št. 3061-9/2021-6, str. 5.

¹¹⁰ Spletna stran Agencije za energijo <https://www.agen-rs.si/izvajalci/elektrika/prenosno-omrezje/dostop-do-omrezja-za-vezne-izmenjave>.

vse ČPZ, ki jih imetniki pravic uporabe niso nominirali, operaterji prenosnih sistemov dodelijo na dražbi za naslednje krajše obdobje, praviloma za dan vnaprej. Imetniki predhodnih pravic uporabe ČPZ dobijo zmogljivosti plačane po ceni, ki je bila dosežena na omenjeni dražbi za krajše časovno obdobje. Načelo uporabi ali izgubi pa pomeni, da imetnik pravic uporabe ČPZ, ki jih ni nominiral, ne uporabi, vseeno pa jih mora plačati. Operater prenosnega sistema te zmogljivosti dodeljuje v okviru dodeljevanja znotraj dneva (angl. Intraday).¹¹¹

75. Uredba EU 2015/1222 določa, da mora dodeljevanje ČPZ za dan vnaprej potekati v okviru enotnega spajanja trgov na način avkcijskega trgovanja. Tudi dodeljevanje ČPZ znotraj dneva mora potekati v okviru enotnega spajanja trgov, vendar na način sprotnega trgovanja. Uredba EU 2016/1719 po drugi strani določa, da lahko za časovna obdobja, ki so daljša od dneva vnaprej, dodeljevanje ČPZ poteka v obliki dodeljevanja fizičnih ali finančnih pravic uporabe ČPZ z uporabo eksplicitnih dražb. To dodeljevanje mora potekati preko skupne evropske dražbene platforme in z uporabo enotnih pravil za skupni evropski trg.¹¹²
76. Razvoj naprednih mehanizmov dodeljevanja ČPZ in prehod z eksplicitnega na implicitno dodeljevanje je uporabo ČPZ v zadnjih 10 letih povsem spremenil. V preteklosti so trgovska podjetja ČPZ razumela kot »fizični inštrument« za uvoz električne energije. To je v praksi pomenilo, da je imetnik ČPZ le-to v veliki meri izkoristil za neposreden uvoz/izvoz električne energije. Transakcijo pa je poleg Elea evidentiral tudi pri operaterju trga Borzenu. Z implicitnim dodeljevanjem se je razumevanje prenosne zmogljivosti kot »fizičnega« inštrumenta spremenilo v »finančni« inštrument, ki deležnikom na trgu z električno energijo v prvi vrsti služi kot mehanizem zavarovanja pred tveganji zaradi spreminjajočih se cenovnih razlik med trgi. Razliko med obema mehanizmoma lahko ponazorimo na naslednjem poenostavljenem primeru: Cena na trgu A znaša 140 €/MWh, na trgu B 150 €/MWh. Obe ceni se nanašata na naslednje leto dobave. Iz zapisanega lahko sklepamo, da bo podjetje X na letni dražbi za prenosno zmogljivost s trga A na trg B ponudilo 10 €/MWh. Če predpostavimo, da je podjetje X na dražbi uspešno, ima dve možnosti¹¹³:
- a) prenosno zmogljivost uporabi kot »fizični« inštrument in dnevno (dan pred dobavo) najavlja (nominira) izvoz iz A v B. Najavo mora izvesti sistemskima operaterjema na obeh straneh meje in v slovenskem primeru tudi Borzenu.
 - b) prenosno zmogljivost uporabi kot »finančni« inštrument. To pomeni, da uporabe prenosne zmogljivosti ne najavi temveč:
 - preko avtomatskega mehanizma le-to vrne nazaj v dodeljevanje sistemskemu operaterju v okviru dodeljevanja za dan vnaprej. Sistemski operater pa mu je dolžan povrniti doseženo ceno ČPZ v okviru dnevnega dodeljevanja;
 - v naslednjem koraku podjetje X izvede še nakup na borzi na trgu B. Na ta način si bo ne glede na trenutno ceno na trgu B vedno zagotovil točno enako cenovno razliko med trgovoma A in B kot to velja za uporabo prenosne zmogljivosti kot »fizični« inštrument.
77. Pri tem pa je postopek opisan v točki b) za podjetje X operativno bistveno enostavnejši ter posledično prinaša bistveno manjše tveganje za napako in s tem finančne posledice. V letu 2022 bo v EU samo še peščica mej na katerih bo sploh še mogoče uporabiti dolgoročno čezmejno prenosno zmogljivost kot »fizični« inštrument. Na skoraj vseh mejah se bodo namreč dodeljevale t.i. FTRs (Financial Transmission Rights). V praksi to pomeni, da bo uporaba ČPZ mogoča izključno po postopku b).
78. Zaradi spremenjenega povpraševanja po električni energiji v letu 2020 so se cene električne energije na dnevnih trgih znižale, kar je povzročilo tudi manjše povpraševanje po ČPZ v določenih smereh. Opazen je očiten upad na glavnih smereh uporabe slovenskega prenosnega omrežja do Italije, saj je bila cena za dnevne produkte na slovenski borzi BSP od aprila pa vse do konca leta v povprečju na enaki ravni kot na italijanski borzi GME, prav tako pa se je močno zmanjšala razlika med cenama na avstrijskem (nemškem) in italijanskem trgu. Od marca naprej

¹¹¹ Spletna stran Agencije za energijo <https://www.agen-rs.si/izvajalci/elektrika/prenosno-omrezje/dostop-do-omrezja-za-vezne-izmenjave>.

¹¹² Agencija za energijo: Poročilo Agencije za energijo o realiziranih prihodkih od prezasedenosti in njihovi porabi v Republiki Sloveniji za obdobje od 1. januarja do 31. decembra 2020. Maribor, februar 2021, str. 4.

¹¹³ Dokument št. 3061-9/2021-26, točka AD8).

je bila cenovna konvergenca vseh sosednjih trgov tolikšna, da je bila več kot 35 % vseh ur na teh trgih cena dnevnega trgovanja enaka.¹¹⁴

79. V letu 2020 se je tako ohranil največji delež uporabe ČPZ na mejah iz Avstrije v Slovenijo, medtem ko je ta narasel v smeri Hrvaške zaradi prenosa polovičnega dela proizvodnje iz NEK. Delež ČPZ v smeri proti Italiji je že tretjo leto v upadu (v zadnjih treh letih za 50 %) zaradi zmanjšane razlike v ceni električne energije na obeh trgih, hkrati pa je v tem obdobju naraščala uporaba ČPZ v smeri Hrvaške, ker cene električne energije na obeh trgih konvergirajo večino ur v letu.¹¹⁵

V. SKLADNOST S PRAVILI KONKURENCE

V.1 Upoštevni proizvodni oziroma storitveni trg in upoštevni geografski trg

80. Pri presoji koncentracije je Agencija ugotavljala, ali prihaja do prekrivanja dejavnosti v koncentraciji udeleženi in z njimi povezani podjetji ali delov podjetij na katerem od trgov, kjer le-ta nastopajo, ali do povezav, ki bi omejevale konkurenco na katerem od z njimi tesno povezanih trgov. Horizontalne koncentracije podjetij je mogoče opredeliti kot koncentracije, v katerih udeležena podjetja poslujejo na istih upoštevni trgih, za vertikalne koncentracije pa štejejo vse tiste koncentracije, v katerih so udeležena podjetja dejavna na različnih stopnjah oskrbne verige.
81. Priglasitelj je navedel, da praksa Evropske komisije¹¹⁶ s področja elektroenergetskega sektorja, ki ji pri presoji koncentracij sledi tudi Agencija¹¹⁷, razlikuje naslednje upoštevne proizvodne/storitvene trge: (i) proizvodnja in prodaja električne energije na debelo, (ii) prenos električne energije, (iii) distribucija električne energije, (iv) maloprodaja električne energije in (v) ancilarne storitve (sistemske storitve).
82. Trg sistemskih storitev vodi operater prenosnega sistema (ELES) in je ločen od veleprodajnega in maloprodajnih trgov. Sistemske storitve so namenjene zagotavljanju varnega in neprekinjenega obratovanja celotnega elektroenergetskega sistema, ki jih zagotavlja ELES. V slovenskem elektroenergetskem sistemu jih delimo na¹¹⁸:
- frekvenčne sistemske storitve, in sicer:
 - proces vzdrževanja frekvence (PVF),
 - proces za povrnitev frekvence z avtomatično aktivacijo (aPPF),
 - proces za povrnitev frekvence z ročno aktivacijo (rPPF);
 - nefrekvenčne sistemske storitve, ki predstavljajo:
 - regulacija napetosti in jalove moči ter
 - zagon agregatov brez zunanega napajanja.
83. Sistemske storitve na trgu lahko nudijo le ponudniki sistemskih storitev (podjetja za proizvodnjo električne energije), ki imajo enote ali skupine enot za zagotavljanje rezerv in lahko zagotavljajo sistemske storitve. Pri tem morajo izpolnjevati tržne pogoje ter številne tehnične in komunikacijske zahteve. To so ponudniki s klasičnimi proizvodnimi viri, ponudniki z možnostjo prilagajanja odjema ter razpršeno proizvodnjo ter ponudniki z novimi tehnologijami (baterijski hranilniki). Pri tem pa po navedbah priglasitelja Energija plus ne nudi sistemskih storitev družbi ELES, prav tako ne družbi SODO d.o.o. V predmetni koncentraciji tudi ni vertikalne povezave

¹¹⁴ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 80.

¹¹⁵ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 81.

¹¹⁶ Priglasitelj se sklicuje na odločbe Evropske komisije M.6984 EPH / Stredoslovenska energetika, M.6540 Dong Energy Borkum Riffgrund I Holdco / Boston Holding / Borkum Riffgrund I Offshore Windpark, M.5978 GDF Suez / International Power, M.5911 Tennet / Fasnije / APX-Endex, M.5512 Electrabel / E.ON.

¹¹⁷ Priglasitelj se sklicuje na odločbe Agencije št. 3061-3/2016-15, št. 3061-24/2014-342, št. 3061-12/2014-10, št. 3061-18/2014-26, št. 3061-19/2014-10 in št. 3061-30/2017-363.

¹¹⁸ Dokument št. 3061-9/2021-22, str. 8. Glej še Papler D., Bojnec Š.: Učinki liberalizacije trga električne energije. Koper: Fakulteta za management, 2015, str. 22.

med trgom sistemskih storitev ter veleprodajnim trgom električne energije ali maloprodajnimi trgi električne energije.¹¹⁹

84. Odločbo o koncentraciji podjetij HSE in ECE je Agencija izdala dne 30. 8. 2021¹²⁰ tekom presoje predmetne koncentracije. Zato je Agencija pri presoji predmetne koncentracije upoštevala podjetje ECE kot del gospodujočega podjetja HSE.
85. Agencija je ugotovila, da v zadevni koncentraciji prihaja **do horizontalnega prekrivanja** dejavnosti v koncentraciji udeleženih podjetij in z njimi povezanih podjetij na naslednjih trgih
- na trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo (veleprodajni trg),
 - na trgu dobave električne energije gospodinjskim odjemalcem (maloprodajni trg),
 - na trgu dobave električne energije poslovnim odjemalcem (maloprodajni trg),
 - na trgu maloprodaje zemeljskega plina.
86. Trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo, na katerem delujeta HSE in Energija plus, je vertikalno povezan z maloprodajnima trgoma, na katerih delujejo podjetja HSE, ECE in Energija plus. Tako prihaja **do vertikalnih povezav** med naslednjimi trgi:
- med trgom proizvodnje in prodaje električne energije na debelo in trgom dobave električne energije gospodinjskim odjemalcem,
 - med trgom proizvodnje in prodaje električne energije na debelo in trgom dobave električne energije poslovnim odjemalcem.

V.1.1 Upošteveni proizvodni / storitveni trg

87. Upošteveni proizvodni oziroma storitveni trg je v skladu s 7. točko 3. člena ZPOMK-1 definiran kot trg, ki praviloma vključuje vse tiste proizvode ali storitve, ki jih potrošnik ali uporabnik šteje za zamenljive ali nadomestljive glede na njihove lastnosti, ceno ali namen uporabe. Upošteveni proizvodni trg se lahko določi na podlagi zamenljivosti povpraševanja, zamenljivosti ponudbe, potencialne konkurence ter morebitnih ovir za vstop na trg.

V.1.1.1 Trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo

88. Priglasitelj navaja, da skladno s prakso Evropske komisije trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo obsega proizvodnjo električne energije in uvoz električne energije za potrebe prodaje prodajalcem električne energije na drobno. Udeleženci na predmetnem trgu so proizvajalci električne energije, trgovci, ki trgujejo z električno energijo za nadaljnjo prodajo, in dobavitelji električne energije. Po navedbah priglasitelja vsa podjetja za proizvodnjo električne energije od začetka odpiranja trga neodvisno od sistemskih distributerjev prosto trgujejo tako na slovenskem kot na skupnem evropskem trgu električne energije. Po mnenju priglasitelja ni razlogov za ločevanje veleprodajnega trga glede na različne vire energije (iz jedrskih elektrarn, termoelektarn, hidroelektarn, sončnih elektrarn ipd.) Evropska komisija je v pretekli praksi¹²¹ ugotovila, da ožja opredelitev upoštevne trga glede na vrsto produktov energije ni potrebna, ravno tako ni razlikovala med različnimi načini prodaje proizvedene električne energije (bodisi od proizvajalcev, na borzi, preko posrednikov, bilateralno ipd.)¹²². Tudi Agencija v pretekli praksi¹²³ ni nadalje delila upoštevne trga na ožje podtrge.¹²⁴
89. Priglasitelj še navaja, da je bilo v slovenski elektroenergetski sistem v letu 2020 vključenih devet družb, ki imajo proizvodne objekte z inštalirano močjo nad 10 MW¹²⁵:
- Termoelektrarna Šoštanj (v nadaljevanju: TEŠ),

¹¹⁹ Glej dokument št. 3061-9/2021-22, str. 8.

¹²⁰ Odločba št. 3061-39/2020-73 z dne 30. 8. 2021.

¹²¹ Priglasitelj se sklicuje na odločbo Evropske komisije M.5224 EDF / British Energy, 16. in 17. odst.

¹²² Priglasitelj se sklicuje na odločbo Evropske komisije M.5549 EDF / Segebel, 18.-20. odst.

¹²³ Priglasitelj se sklicuje na odločbo Agencije št. 3061-30/2017-363.

¹²⁴ Priglasitev, str. 21 in 22.

¹²⁵ Priglasitelj se sklicuje na Energetika portal, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji, 2020.

- Nuklearna elektrarna Krško (v nadaljevanju: NEK),
- Dravske elektrarne Maribor (v nadaljevanju: DEM),
- Savske elektrarne Ljubljana (v nadaljevanju: SEL),
- Soške elektrarne Nova Gorica (v nadaljevanju: SENG),
- Hidroelektrarna na spodnji Savi (v nadaljevanju: HESS),
- Termoelektrarna Brestanica (v nadaljevanju: TEB),
- Javno podjetje Energetika Ljubljana (v nadaljevanju: JPEL)¹²⁶,
- HSE – Energetska družba Trbovlje d.o.o. (v nadaljevanju: HSE-EDT).

90. V okviru skupine HSE delujejo družbe DEM, SENG, TEŠ in HSE-EDT. Drugi energetski steber tvori skupina GEN energija, kjer so vključene proizvodne družbe NEK, TEB, HESS in SEL. Družba JPEL ne pripada nobenemu od navedenih stebov ter ima omejene proizvodne kapacitete (282,8 GWh v letu 2020, kar predstavlja 2,1 % delež v Sloveniji)¹²⁷.
91. V Sloveniji se proizvajalci električne energije razlikujejo po načinu proizvodnje in uporabljenih primarnih proizvodnih virih. DEM, SENG, HESS in SEL pridobivajo električno energijo v hidroelektrarnah, TEŠ v termoelektrarni na premog, TEB iz elektrarne na tekoča in plinasta goriva, NEK v jedrski elektrarni, JPEL pa proizvaja električno energijo in toploto v procesu soproizvodnje na premog. Podjetje HSE-EDT v letu 2020 ni proizvajalo električne energije¹²⁸.
92. Med cenovno najugodnejše načine proizvodnje električne energije sodijo jedrska energija, ob naravnih danostih hidro energija, vetrna in sončna. Vetrna in sončna energija predstavljata nestabilne vire. Fosilni viri so zaradi povečevanja cen emisij CO2 postali bistveno manj konkurenčni, vendar pa so trenutno ob pomanjkanju proizvodnje iz stohastičnih virov nujno potrebni za ohranitev neprekinjene dobave električne energije in stabilnosti oskrbe.¹²⁹
93. Za veleprodajni trg električne energije je značilno, da praviloma na njem nastopajo le ponudniki z velikimi količinami električne energije in da se na njem trguje le z zaprtimi pogodbami, torej z vnaprej znano količino energije za vnaprej določena obdobja, cena pa ni odvisna od dejanske realizacije pogodb. Udeleženci lahko posle sklepajo bilateralno ali na energetskih borzah v Sloveniji in tujini. Na borzah se lahko trguje z energijo za dan vnaprej, znotraj dneva in za namene izravnave sistema. Lahko se trguje tudi s terminskimi produkti, ki praviloma pokrivajo daljša časovna obdobja od trgovanja za dan vnaprej.¹³⁰ Evidentiranje zaprtih pogodb in obratovalnih napovedi opravlja operater trga Borzen. Te so podlaga za izdelavo tržnih načrtov članov bilančne sheme, po dobavi pa za izračun bilančnega odstopanja nosilcev bilančnih skupin.¹³¹
94. Prednost lastne proizvodnje električne energije je v tem, da je vedno razpoložljiva in cenovno stabilna (stabilnost oskrbe). Slabost lastne proizvodnje je, da je potrebno proizvodne objekte vzdrževati in ohranjati v obratovalni kondiciji, za kar nastajajo določeni stroški, ki jih mora upravljavec objektov pokriti. Navedeno predstavlja tveganje konkurenčnosti proizvodnih virov, v katere se vlaga. Še posebej se to odraža v času, ko se na veleprodajnih trgih pojavljajo anomalije, kot so npr. subvencije in posebne obravnave posameznih proizvodnih virov, hranilnikov in drugih elementov, ki so nujni za delovanje elektroenergetskega sistema. To vodi do neenakopravnega položaja različnih tehnologij. Vzrok navedenega je v tem, da mora biti elektroenergetski sistem vedno »preinštaliran«, kar pomeni, da mora biti ponudba vedno večja od povpraševanja, da lahko sistem deluje. V primeru uvoza električne energije teh stroškov ni, vendar obstaja tveganje, ali bo energija »na voljo«, ko jo potrebuješ (odvisno od razpoložljivosti

¹²⁶ Priglasitelj navaja, da je Termoelektrarna Toplarna Ljubljana (v nadaljevanju: TE-TOL) del podjetja JPEL.

¹²⁷ Glej Poročilo o stanju energetike v Sloveniji za leto 2020, str. 22, tabela 3.

¹²⁸ Iz letnega poročila družbe HSE-EDT (str. 2) je razvidno, da je bila pred leti proizvodnja električne energije iz premoga trajno zaustavljena. Družba pa je skupaj z obvladujočo družbo aktivno sodelovala pri načrtovanju večje fotonapetostne elektrarne na območju Prapretno.

¹²⁹ Dokument št. 3061-9/2021-50 in 62.

¹³⁰ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji za leto 2017, str. 69.

¹³¹ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji za leto 2020, str. 93.

čezmejnih prenosnih zmogljivosti), poleg tega pa še cenovno tveganje oziroma odvisnost od gibanja cen na trgu.¹³²

95.

133

96. Agencija je trg prodaje električne energije na debelo v primeru presoje predmetne koncentracije opredelila kot proizvodnjo električne energije in uvoz električne energije, in sicer za potrebe prodaje prodajalcem električne energije na drobno, ki prodajajo električno energijo na drobno končnim odjemalcem (distribucijskim podjetjem) na slovenskem trgu, in velikim industrijskim odjemalcem s prenosnega omrežja na slovenskem trgu. Posebej je Agencija analizirala tudi tržno moč podjetja HSE na trgu proizvodnje in uvoza na slovenski trg, kakor tudi proizvodnjo električne energije v Republiki Sloveniji in uvoz električne energije v Republiko Slovenijo.¹³⁴

V.1.1.2 Trgi maloprodaje električne energije

97. Priglasitelj navaja, da trg maloprodaje električne energije vključuje prodajo električne energije končnemu potrošniku. Na tem trgu nastopajo dobavitelji električne energije na ponudbeni strani in končni odjemalci na strani povpraševanja. Na maloprodajnem trgu električne energije dobavitelji in odjemalci sklepajo odprte pogodbe, pri katerih količine električne energije in časovni potek dobave niso vnaprej določeni. Odjemalci plačajo dobavljeno energijo na podlagi dejansko porabljene količine energije, merjene z ustreznimi števci. Na maloprodajnem trgu nastopajo tudi proizvajalci, ki neposredno prodajajo energijo odjemalcem. V takem primeru nastopajo v vlogi dobaviteljev.¹³⁵

98. Trg maloprodaje električne energije se lahko v skladu z dosedanja prakso Agencije¹³⁶ deli na: a) trg dobave električne energije gospodinjskim odjemalcem in b) trg dobave električne energije poslovnim odjemalcem. Razlika med navedenima podtrgoma je predvsem v ozaveščenosti končnega odjemalca in poznavanju vseh tržnih zakonitosti, kot tudi v različnem pristopu pridobitve končnega odjemalca.

V.1.1.2.1 Trg dobave električne energije gospodinjskim odjemalcem

99. Na trgu dobave električne energije gospodinjskim odjemalcem se pogodbe sklepajo v obliki tipskih pogodb za nedoločen čas, njihov sestavni dela pa so splošni pogodbeni pogoji. O izbiri dobavitelja se gospodinjski odjemalci

137

100. Iz določb ZOEE (členi 13 do 34) izhaja, da lahko gospodinjski in mali poslovni odjemalec električne energije hitro in brez dodatnih stroškov zamenja dobavitelja električne energije v primeru, ko je predhodno kupoval električno energijo pri tem dobavitelju najmanj eno leto. Tekom obdobja enega leta pri določenem ponudniku električne energije zakon ne ščiti gospodinjskih odjemalcev v smislu preprečitve kakršnihkoli stroškov pri menjavi dobavitelja, temveč so odvisni od pogojev posameznega ponudnika.

101. Ker je priglasitelj predložil korektivne ukrepe, ki odpravljajo pomisleke Agencije glede skladnosti koncentracije s pravili konkurence, še preden je Agencija izvedla potrebne analize za

¹³² Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji za leto 2020, str. 93.

¹³³ Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363, točka 93.

¹³⁴ Glej odločbo Agencije št. 3061-30/2017-363, točka 97.

¹³⁵ Priglasitev, str. 22 in 23. Priglasitelj se sklicuje še na odločbo Evropske komisije M.3440 EDP / ENI / GDP.

¹³⁶ Priglasitelj se sklicuje na odločbi Agencije št. 3061-17/2016-56 in št. 3061-30/2017-363. Priglasitev, str. 23. Glej tudi odločbo Agencije št. 3061-39/2020-73, str. 13 do 17.

¹³⁷ Glej odločbo Agencije št. 3061-39/2020-73, str. 14.

opredelitev upoštevnega trga, Agencija ni dokončno opredelila upoštevnega storitvenega trga dobave električne energije gospodinjskim odjemalcem.

V.1.1.2.2 Trg dobave električne energije poslovnim odjemalcem

102. Agencija je v svoji pretekli praksi¹³⁸ ugotovila, da so veliki industrijski odjemalci, ki porabijo nad 2 GWh električne energije letno, najbolj občutljivi na spremembe cen, saj pri opravljanju svoje dejavnosti porabijo veliko količino električne energije, ki jim tako predstavlja pomemben del celotnih stroškov. Ker imajo večjo pogajalsko moč, so deležni individualne obravnave. Manjši industrijski in drugi poslovni odjemalci, ki porabijo med 50 MWh in 2 GWh električne energije letno, imajo manjšo pogajalsko moč in z dobavitelji sklepajo standardizirane pogodbe. Trg malih poslovnih odjemalcev, ki na leto porabijo do 50 MWh električne energije, je cenovno neelastičen, ker električna energija zanje ne predstavlja bistvenega stroška, ki bi bil ključni dejavnik njihove celotne potrošnje, poleg tega imajo ti odjemalci manj možnosti za primerjavo različnih ponudb, nimajo možnosti za pogajanja o končni ceni električne energije in izkazujejo manjšo pripravljenost za zamenjavo dobavitelja. Temeljna razlika med malimi poslovnimi odjemalci in gospodinjskimi odjemalci obstaja z vidika zakonodajnega okvira, zlasti pravic, ki jih imajo gospodinjski odjemalci, ne pa tudi drugi majhni poslovni uporabniki.¹³⁹

103. Ker je priglasitelj predložil korektivne ukrepe, ki odpravljajo pomisleke Agencije glede skladnosti koncentracije s pravili konkurence, še preden je Agencija izvedla potrebne analize za opredelitev upoštevnega trga, Agencija ni dokončno opredelila upoštevnega storitvenega trga dobave električne energije poslovnim odjemalcem.

V.1.1.3 Trg maloprodaje zemeljskega plina

104. Priglasitelj navaja, da se skladno s prakso Evropske komisije¹⁴⁰ ter Agencije¹⁴¹ maloprodajni trg dobave zemeljskega plina z vidika oskrbe različnih kupcev (končnih odjemalcev) lahko deli na podtrge, in sicer: a) trg za dobavo velikim elektrarnam, b) trg za dobavo velikim industrijskim odjemalcem, c) trg za dobavo manjšim industrijskim odjemalcem ter d) trg za dobavo gospodinjstvom. Tudi iz podatkov priglasitelja je razvidno, da se cene zemeljskega plina za gospodinjstve in za negospodinjstve odjemalce razlikujejo. Agencija pri tem v pretekli praksi trga dobave zemeljskega plina na drobno (trga maloprodaje zemeljskega plina) ni dokončno opredelila in ga je obravnavala kot celoto. Agencija za energijo RS v svojih poročilih uporablja delitev na veleprodajni in maloprodajni trg, pri tem pa maloprodajnega trga z zemeljskim plinom ne deli na ožje podtrge. Po mnenju priglasitelja ni razloga za nadaljnjo segmentacijo maloprodajnega trga.¹⁴²

105. Iz podatkov, s katerimi razpolaga Agencija, ne izhaja, da bi v povezavi s trgov maloprodaje zemeljskega plina obstajal resen sum glede skladnosti koncentracije s pravili konkurence. Zato Agencija proizvodnega/storitvenega trga maloprodaje zemeljskega plina ni dodatno segmentirala in dokončno opredelila.

V.1.2 Upoštevni geografski trg

106. Upoštevni geografski trg je v skladu z 8. točko 3. člena ZPOmK-1 definiran kot trg, ki praviloma vključuje območje, na katerem si konkurenti na upoštevni proizvodni oziroma storitveni trgu medsebojno konkurirajo pri prodaji ali nakupu proizvodov ali storitev, na

¹³⁸ Navedbe priglasiteljev koncentracije; sklic na odločbo Agencije št. 3061-24/2014-342 (GEN-I in Elektro Energija), odstavek 127.

¹³⁹ Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363, točka 88.

¹⁴⁰ Priglasitelj se sklicuje na odločbe Evropske komisije M.7936 Petrol / Geoplin, M.5740 Gazprom / A2A / JV, M.4180 Gaz de France / Suez.

¹⁴¹ Priglasitelj se sklicuje na odločbi Agencije št. 3061-32/2017-12 in št. 3061-17/2016-56.

¹⁴² Priglasitev, str. 35 in 24.

katerem so pogoji konkurence dovolj homogeni in ki ga je mogoče razlikovati od sosednjih območij, ker so pogoji konkurence na njih občutno drugačni. Dejavniki, ki so ključni pri presoji upoštevnege geografskega trga, so različne pravne zahteve, standardi, davčna bremena, transportni stroški, cenovne razlike med različnimi deli trga, tržne navade ipd.

V.1.2.1 Geografski trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo

107. Po mnenju priglasitelja je liberalizacija trga električne energije omogočila, da je prenos električne energije možen med vsemi elektroenergetskimi sistemi znotraj EU kot tudi med elektroenergetskimi sistemi nečlanic v jugovzhodnem delu Evrope. Navedeno omogočajo čezmejne prenosne zmogljivosti, ki so dostopne vsem trgovcem pod enakimi pogoji, in se dodeljujejo na podlagi avkcij po vnaprej določenih transparentnih in nediskriminatornih pravilih. Trgovci lahko preko razpoložljivih čezmejnih prenosnih zmogljivosti dostopajo do nabavnih virov električne energije izven meja Slovenije za porabo v Republiki Sloveniji in obratno. Dodaten napredek v smeri enotnega EU trga električne energije je bil v zadnjih letih narejen tudi z uvajanjem spajanja nacionalnih trgov. Čezmejne prenosne zmogljivosti se ob sodelovanju evropskih borz spajajo preko sistema implicitnega dodeljevanja čezmejnih prenosnih zmogljivosti. To pomeni, da lahko trgovec na energetski borzi kot en produkt kupi ali proda električno energijo skupaj s čezmejnimi prenosnimi zmogljivostmi, kar dodatno povezuje oziroma združuje nacionalne energetske trge znotraj EU v smeri oblikovanja enotne cene električne energije. Na slovenskem trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo so dejavni tudi tuji trgovci z električno energijo, preko slovenskega trga pa na tuje trge dostopajo tudi domači trgovci in proizvajalci električne energije.¹⁴³
108. Priglasitelj navaja, da je leto 2016 za spajanje trgov pomenilo prelomnico, saj je bilo uspešno izvedeno spajanje trgov na slovensko-avstrijski meji za trgovanje za dan vnaprej ter spajanje trgov za trgovanje znotraj dneva na slovensko-italijanski meji. V juniju 2016 se je na slovensko-italijanski meji spajanju trga na dan vnaprej pridružilo še spajanje trgov znotraj dneva. V smeri Slovenija-Italija je bilo dodeljenih 64.466 od 874.249 ponujenih MWh, kar predstavlja 7,37-odstotno izkoriščenost razpoložljivih prenosnih zmogljivosti znotraj dneva. V smeri Italija-Slovenija je bilo dodeljenih 104.782 od 3.061.720 ponujenih MWh, kar predstavlja 3,42-odstotno izkoriščenost razpoložljivih prenosnih zmogljivosti znotraj dneva. V drugi polovici julija 2016 se je začelo izvajati tudi spajanje trgov Slovenije in Avstrije z dodeljevanjem čezmejnih prenosnih zmogljivosti za dan vnaprej. V smeri Slovenija-Avstrija je bilo dodeljenih 218.651 od 4.762.173 MWh ponujenih čezmejnih prenosnih zmogljivosti, kar predstavlja z vidika implicitnega dodeljevanja prenosnih zmogljivosti 4,6-odstotno izkoriščenost dnevnih razpoložljivih prenosnih zmogljivosti. Povprečna cena čezmejnih prenosnih zmogljivosti v smeri Slovenija-Avstrija je v letu 2016 znašala 3,31 EUR/MWh. V smeri Avstrija-Slovenija je bilo v istem obdobju dodeljenih 590.643 od 1.112.667 MWh ponujenih čezmejnih prenosnih zmogljivosti, kar predstavlja 53,08-odstotno izkoriščenost dnevnih razpoložljivih prenosnih zmogljivosti. Povprečna cena čezmejnih prenosnih zmogljivosti v smeri Avstrija-Slovenija je v letu 2016 znašala 10,84 EUR/MWh.
109. Priglasitelj meni, da je upoštevni trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo vpet med vse elektroenergetske sisteme znotraj EU. Pogoji na trgih EU so homogeni, med trgi so vzpostavljene povezave, da se lahko brez omejitev trguje z električno energijo po vsej EU. V okviru EU v večjem številu držav članic ni potrebno imeti licenc za trgovanje z električno energijo na debelo, v preostalih državah članicah EU, kjer se licenca zahteva, pa lahko le-to pridobi matična družba in ni potrebno imeti registrirane trgovalne družbe v posamezni državi članici. V posamezni državi članici je nujno zgolj članstvo v bilančni shemi, v kateri družba trguje. Za članstvo v bilančni shemi posamezne države članice pa ni diskriminatornih zahtev, kar pomeni, da lahko vse družbe, ki imajo sedež v EU, pod enakimi pogoji pristopijo v bilančne sheme.
- Ob tem je potrebno poudariti, da veleprodaja električne energije na območju EU predstavlja tudi primere, ko npr. družba iz Slovenije trguje z družbami v drugi

¹⁴³ Priglasitev, str. 25 in 26.

državi (npr. Hrvaški) brez čezmejnega prenosa električne energije (nakup in prodaja na Hrvaškem), lahko pa trguje na način, da kupi električno energijo npr. v Nemčiji in jo proda naprej npr. na Madžarsko. Udeleženci upoštevne trga lahko tako manjkajoče količine električne energije za Slovenijo kupujejo kjer koli v EU. Ne glede na povedano pa čezmejne prenosne zmogljivosti na slovenskih mejah omogočajo izvoz preko 22 TWh električne energije, kar pomeni, da bi lahko iz Slovenije v celoti izvozili proizvedeno električno energijo v Sloveniji.

110. Priglasitelj dodatno pojasnjuje, da se je Republika Slovenija dne 20. 11. 2019 z mejama z Avstrijo in s Hrvaško v okviru projekta XBID vključila v enotno vseevropsko spajanje trgov znotraj dneva. Slednje pomeni, da lahko katerikoli tržni udeleženec na veleprodajnem trgu električne energije znotraj dneva energijo še lažje proda v ali kupi iz katerikoli države, ki je del projekta. Projekt XBID je postopek trgovanja znotraj dneva poenostavil in ga s tem približal večjemu številu udeležencev, saj je potrebna infrastruktura za tržnega udeleženca manj zahtevna. V prvem trimesečju leta 2020 je pričel obratovati podmorski kabel med Črno Goro in jugom Italije moči 600 MW, kar je približno nazivna moč proizvodnje bloka 6 TEŠ. Omenjeni podmorski kabel predstavlja stik regijskega trga z električno energijo z italijanskim trgom. Slovenija je prek Hrvaške, Bosne in Hercegovine ter Srbije dobro povezana s Črno goro, ki je sedaj povezana z Italijo. Italijanski trg je z regijskim sedaj še bolje povezan, kar omogoča večjo izmenjavo električne energije in posledično zmanjšanje cenovnega pritiska pri dodeljevanju čezmejnih prenosnih zmogljivosti. Oktobra 2020 se je začela izgradnja daljnovoda Cirkovce-Pince, ki bo povezal slovensko in madžarsko prenosno omrežje. Daljnovod bo še izboljšal vpetost slovenskega elektroenergetskega omrežja v evropsko, predstavljal pa bo tudi neposreden stik med slovenskim in madžarskim trgom z električno energijo. Trga bosta tako cenovno še bližje, naslednji korak pa bo spajanje trgov za dan vnaprej. Daljnovod kaže na to, da bo slovenski trg še bolj vpet v evropskega. December 2020 sta zaznamovala še spajanje grškega in italijanskega trga za dan vnaprej ter začetek avkcij za čezmejne prenosne zmogljivosti za dan vnaprej med Kosovom na mejah z Albanijo, Črno Goro in Makedonijo. Oba dogodka kažeta na to, da se posamezni nacionalni trgi vedno bolj povezujejo in spajajo ter da je enotni vseevropski trg z vsakim takim dogodkom vedno bolj živ tudi v praksi in briše meje med posameznimi nacionalnimi trgi. Na širši obseg trga po oceni priglasitelja kaže tudi skladnost gibanja cen na posameznih evropskih trgih, saj je gibanje cen na trgu za dan vnaprej ostalo usklajeno. V skladu z navedenim priglasitelj meni, da upoštevni geografski trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo zaradi razvitega trga čezmejnih prenosnih zmogljivosti, napredka v načinu njihovega dodeljevanja, generične narave blaga in visoke stopnje uvoza, poleg Republike Slovenije, vključuje celotno območje EU.

111. Agencija je navedbe priglasitelja preučila. Ugotovila je, da je Evropska komisija v svojih odločbah upoštevni geografski trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo praviloma opredeljevala kot nacionalni trg.¹⁴⁴ Prav tako je Agencija v nedavno izdani odločbi¹⁴⁵ geografski trg prodaje električne energije na debelo opredelila kot nacionalni trg, torej območje Republike Slovenije.

112. Proizvajalci, trgovci in dobavitelji električne energije na veleprodajnem trgu izmenjujejo električno energijo. Izmenjava lahko poteka na organiziranih mestih trgovanja (borzah) ali bilateralno (OTC – Over The Counter). Povezave slovenskega energetskega omrežja s tujimi omrežji omogočajo udeležencem slovenskega trgovalnega območja izmenjavo energije s tujimi trgovalnimi območji. Če udeleženci energijo prenesejo iz slovenskega trgovalnega območja, govorimo o izvozu, če jo vnesejo, pa o uvozu. Prosti pretok energije v okviru razpoložljivih prenosnih zmogljivosti pomeni, da se tržne razmere enega trgovalnega območja prenašajo tudi v druga trgovalna območja. Zato ni smiselno spremljati le nacionalnega veleprodajnega trga, temveč je treba spremljanje zasnovati širše in zasledovati ne samo gibanje cen v slovenskem trgovalnem območju, temveč tudi v regiji.¹⁴⁶

113. Slovenski trg z električno energijo se nahaja na stičišču štirih velikih evropskih trgov, nemškega, avstrijskega, italijanskega in trga jugovzhodne Evrope. Slovenski trg je bil v letu

¹⁴⁴ Odločbe Komisije: EDF/Segebel št. M.5549 z dne 12. 11. 2009, EDF/British Energy, št. M.5224, 22. 12. 2008.

¹⁴⁵ Odločba Agencije št. 3061-39/2020-73 z dne 30. 8. 2021.

¹⁴⁶ Odločba Agencije št. 3061-39/2020-73, str. 81.

2019 vključen v medregijsko spajanje trgov za dan vnaprej na mejah z Avstrijo, Italijo in Hrvaško. Na področju trgovanja znotraj dneva je bilo do 19. novembra vzpostavljeno le bilateralno spajanje z Italijo, ki poteka prek dopolnilnih regionalnih dražb (CRIDA). Zaradi postopnega uvajanja evropskih uredb za določitev smernic za vzpostavitev omrežnih pravil se pričakuje uvedba spajanja trgov za dan vnaprej in znotraj dneva na vseh evropskih mejah, postopoma se bo spajal tudi trg s sistemskimi storitvami in izravnalno energijo. V okviru spajanja trgov znotraj dneva (angl. SIDC, Single IntraDay Coupling) se je slovenski borzni trg z električno energijo 20. novembra 2019 vključil v enotni evropski trg znotraj dneva, vendar le z mejama s Hrvaško in Avstrijo. Do nadaljnjega na meji z Italijo obstajajo zgolj dopolnilne regionalne dražbe znotraj dneva.¹⁴⁷

114. Po ugotovitvah Agencije obstajajo relativno visoke čezmejne prenosne zmogljivosti – ČPZ za uvoz električne energije v Slovenijo. Dosežene cene čezmejnih prenosnih zmogljivosti po posameznih mejah odražajo razliko med cenami na različnih trgih. Zaradi spremenjenega povpraševanja po električni energiji v 2020 kot posledice ukrepov so se cene električne energije na dnevnih trgih znižale, kar je povzročilo tudi manjše povpraševanje po ČPZ v določenih smereh. Opazen je očiten upad na glavnih smereh uporabe slovenskega prenosnega omrežja do Italije, saj je bila cena za dnevne produkte na slovenski borzi BSP od aprila pa vse do konca leta v povprečju na enaki ravni kot na italijanski borzi GME, prav tako pa se je močno zmanjšala razlika med cenama na avstrijskem (nemškem) in italijanskem trgu. Od marca 2020 naprej je bila cenovna konvergenca vseh sosednjih trgov tolikšna, da je bila več kot 35 % vseh ur na teh trgih cena dnevnega trgovanja enaka.¹⁴⁸ V letu 2020 se je tako ohranil največji delež uporabe ČPZ na mejah iz Avstrije v Slovenijo, medtem ko je ta narasel v smeri Hrvaške zaradi prenosa polovičnega dela proizvodnje iz NEK. Delež ČPZ v smeri proti Italiji je že tretje leto v upadu (v zadnjih treh letih za 50 %) zaradi zmanjšane razlike v ceni električne energije na obeh trgih, hkrati pa je v tem obdobju naraščala uporaba ČPZ v smeri Hrvaške, ker cene električne energije na obeh trgih konvergirajo večino ur v letu.
115. Evropska komisija je v svoji odločbi¹⁴⁹ ugotovila, da spajanje trgov ni spremenilo definicije upoštevnege geografskega trga kot nacionalnega trga niti v primerih, ko so bile zmogljivosti za uvoz električne energije znatnega obsega, saj spajanje trgov ne vpliva na fizične omejitve prenosnih omrežij in s tem na raven zastojev.¹⁵⁰
116. Za ugotavljanje zamenljivosti nabave električne energije pri slovenskih proizvajalcih električne energije z nabavo na tujih trgih je potrebno upoštevati tudi stroške nabave električne energije na posameznih trgih oziroma ceno električne energije. Iz priglasiteljevih podatkov za leto 2020 je razvidno, da so bile povprečne nabavne cene elektrike iz uvoza višje od povprečnih nabavnih cen elektrike, nabavljene v Republiki Sloveniji.¹⁵¹ Pri tem ni dovolj, da so cene uvožene električne energije konkurenčne cenam električne energije v Sloveniji le v posameznih trenutkih, na določene dneve ali v določeni sezoni, saj dobavitelji električne energije potrebujejo konkurenčen vir dobave za daljše obdobje. Zato tudi spajanje trgov med Slovenijo in sosednjimi državami samo po sebi ne more izenačiti pogojev nabave električne energije v Sloveniji in drugih državah. Poleg tega spajanje trgov zadeva trgovanje z električno energijo za dan vnaprej in znotraj dneva, dolgoročnejši proizvodi se še vedno dodeljujejo preko eksplicitnih avkcij.¹⁵²
117. Poleg navedenega je tveganje odstopanj od vozniških redov za kupce električne energije na debelo, ki so bolj odvisni ali pa odvisni le od uvožene električne energije in v svoji skupini nimajo proizvajalca električne energije, veliko večje kot tistih bilančnih skupin, ki imajo v svoji skupini proizvajalca s prilagodljivo proizvodnjo električne energije v Republiki Sloveniji. Z izjemo največjega konkurenta na maloprodajnem trgu električne energije v Republiki Sloveniji, skupine Gen-I, druga podjetja ne razpolagajo z znatnejšimi proizvodnimi viri. Priglasitelj koncentracije

¹⁴⁷ Odločba Agencije št. 3061-39/2020-73, str. 81 in 82.

¹⁴⁸ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 80.

¹⁴⁹ Odločba Evropske komisije št. COMP/M.5549, EDF/SEGEBEL, odst. 26.

¹⁵⁰ Odločba Agencije št. 3061-39/2020-73 z dne 30. 8. 2021, točka 87.

¹⁵¹ Dokument št. 3061-9/2021-22.

¹⁵² Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363, točka 113.

HSE skupaj s prvim konkurentom, to je podjetjem GEN Energija, pa skupaj obvladuje kar 86,8 % vseh proizvodnih zmogljivosti v RS.¹⁵³

118. Priglasitelj navaja¹⁵⁴, da so bile storitve v elektroenergetskem sektorju na podlagi točke b) prvega odst. 17. člena Direktive 2006/123/ES¹⁵⁵ izvzete iz svobode opravljanja storitev. Vzpostavitev regulatorne ureditve za dostop do veleprodajnih energetskih trgov je tako ostala pravica držav članic EU. Kljub vsemu pa so šle ureditve v državah članicah EU v smer, da se za trgovanje z električno energijo več ne zahteva pridobitev licence, s čimer se je zasledovala vzpostavitev dobro delujočega notranjega trga z električno energijo in odprava administrativnih ovir v luči tretjega energetskega svežnja in Direktive 2009/72/ES¹⁵⁶. V Sloveniji je bila zahteva za pridobitev licence za opravljanje elektroenergetskih dejavnosti, med katere sodi tudi trgovanje z električno energijo, odpravljena z uveljavitvijo novega Energetskega zakona dne 22. 3. 2014¹⁵⁷. Pri tem pa priglasitelj sam navaja, da licence za trgovanje z električno energijo še vedno zahtevajo nekatere države, med temi Hrvaška, Bolgarija, Romunija, Madžarska, Slovaška, Češka in Grčija, ki pogoje za pridobitev licence predpišejo v svoji nacionalni energetski zakonodaji. Za pridobitev licence ne zahtevajo ustanovitve družbe ali podružnice v svoji državi, večinoma pa zahtevajo predložitev potrdil, da je družba kapitalsko in kadrovsko ustrežna za opravljanje dejavnosti trgovanja z električno energijo. Prav tako priglasitelj navaja, da se v vseh državah članicah EU, v katerih priglasitelj aktivno sodeluje na veleprodajnem trgu z električno energijo, za trgovanje z električno energijo zahteva članstvo v bilančni shemi.

119. Iz navedb priglasitelja izhaja, da obstajajo določene ekonomske in pravne ovire za trgovanje z električno energijo na debelo v drugih državah EU. Poleg tega tudi iz priglasiteljevih podatkov izhaja, da se cene električne energije na trgih izven Republike Slovenije praviloma razlikujejo od cen električne energije na slovenskem trgu¹⁵⁸. Tudi Evropska komisija je v svojih odločbah¹⁵⁹ upoštevalni geografski trg trga proizvodnje in prodaje električne energije na debelo praviloma opredeljevala kot nacionalni trg, enako Agencija v svoji pretekli praksi.¹⁶⁰

120. Agencija je za potrebe presoje predmetne koncentracije upoštevalni geografski trg prodaje električne energije na debelo opredelila kot nacionalni trg, torej območje Republike Slovenije.

V.1.2.2 Geografski trg maloprodaje električne energije

121. Upoštevalni geografski trg po mnenju priglasitelja predstavlja območje Republike Slovenije. V predmetnem postopku je Agencija opredelila geografske trge maloprodaje električne energije, in sicer tako trg dobave električne enegije gospodinjskim odjemalcem kot trg dobave električne energije poslovnim odjemalcem, kot območje Republike Slovenije, kjer si v enakih pogojih konkurence med seboj konkurirajo tako ponudniki električne energije gospodinjskih odjemalcem kot ponudniki na trgu dobave električne energije poslovnim odjemalcem.

122. Ker je priglasitelj predložil korektivne ukrepe, ki odpravljajo pomisleke Agencije glede skladnosti koncentracije s pravili konkurence, še preden je Agencija izvedla potrebne analize za opredelitev upoštevnega trga, Agencija ni dokončno opredelila upoštevnih geografskih maloprodajnih trgov električne energije.

¹⁵³ Agencija za energijo, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 22, in odločba Agencije št. 3061-39/2020-73 z dne 30. 8. 2021, točka 94.

¹⁵⁴ Dokument št. 3061-9/2021-6, str. 7 in 8.

¹⁵⁵ Direktiva 2006/123/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o storitvah na notranjem trgu.

¹⁵⁶ Direktiva 2009/72/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 2003/54/ES.

¹⁵⁷ Glej Uradni list RS, št. 17/2014.

¹⁵⁸ Glej npr. dokument št. 3061-9/2021-22.

¹⁵⁹ Odločbe Evropske komisije: Grupo Villar MIR/ENBW/Hidrocarburo, 2004/135/EC, št. M. 2434, OJ L 48, 18.2.2004, str. 86, EDF/Segebel št. M.5549 z dne 12. 11. 2009, EDF/British Energy, št. M.5224, 22. 12. 2008, idr. Case M.5978 – GDF Suez/International Power, odstavki 24, 42 or 70; M.5549 – EDF/Segebel, odstavek 38; M.8270 – EDF/CDC/RTE.

¹⁶⁰ Odločba Agencije št. 3061-17/2016-56 (GEN energija, GEN-I, Elektro Energija) in odločba Agencije št. 3061-39/2020-73 z dne 30. 8. 2021 (HSE in ECE).

V.1.2.3 Geografski trg maloprodaje zemeljskega plina

123. Upoštevni geografski trg po mnenju priglasitelja predstavlja območje Republike Slovenije. Glede na to, da v primeru presoje predmetne koncentracije s pravili konkurence ni potrebna dokončna opredelitev upoštevnega proizvodnega/storitvenega trga maloprodaje zemeljskega plina, tudi dokončna opredelitev tega upoštevnega geografskega trga ni potrebna.

V.2 Presoja koncentracije

124. V skladu z 11. členom ZPOmK-1 so prepovedane koncentracije, ki bistveno omejujejo učinkovito konkurenco na ozemlju Republike Slovenije ali njegovem znatnem delu, zlasti kot posledica ustvarjanja ali krepitev prevladujočega položaja. Agencija presoja koncentracije zlasti glede na tržni položaj v koncentraciji udeleženih podjetij, njihovo možnost za financiranje, strukturo trga, izbiro, ki jo imajo na voljo dobavitelji in uporabniki, ter njihov dostop do virov ponudbe oziroma do samega trga, obstoj morebitnih pravnih ali dejanskih vstopnih ovir, gibanje ponudbe in povpraševanja na upoštevni trgih, koristi vmesnih in končnih uporabnikov ter glede na tehnični in gospodarski razvoj pod pogojem, da je v korist potrošnikom in ne ovira konkurence.

V.2.1 Ovine za vstop na trg in potencialna konkurenca

125. Glede dostopa do veleprodajnega trga, to je trga proizvodnje in prodaje električne energije na debelo, priglasitelj navaja, da na veleprodajnem trgu nastopajo proizvajalci, trgovci in dobavitelji električne energije, ki med seboj sklepajo zaprte pogodbe ter obenem lahko trgujejo z električno energijo na borzah v Sloveniji in tujini. Po mnenju priglasitelja [redacted]

[redacted] Vstop na trg določajo pravila trga in vključenost v bilančno shemo.¹⁶¹

126. Ne obstaja en parameter za merjenje ravni ovir za vstop na trg. Gre za kombinacijo različnih kazalnikov, kot so npr. pravne ovire, ekonomija obsega, kapitalske zahteve itd. Agencija za energijo navaja¹⁶², da je Evropska komisija pripravila poročilo¹⁶³, v katerem je predstavila ovire za vstop dobaviteljev na trge z električno energijo in zemeljskim plinom v 30 evropskih državah (EU-27, Velika Britanija, Norveška in Švica). Opredelili so 16 ključnih ovir za vstop na maloprodajne energetske trge, ki so jih združili v štiri obsežne bloke ovir: a) regulativna destimulacija, b) tržna neenakost, c) operativne in postopkovne ovire ter d) vztrajnost odjemalcev. Med drugim je Evropska komisija navedla, da je Slovenija majhna država s sorazmerno majhno bazo strank in porabo kar otežuje dobičkonosnost ter da bi to lahko predstavljalo vstopno oviro.
127. Glede regulativne destimulacije Evropska komisija navaja, da je glede na odzive dobaviteljev zmerno prisoten vpliv določenih akterjev na regulatorne odločitve. Zdi se, da v procesu zakonodajnih sprememb sodelujejo le tisti z večjimi tržnimi deleži, manjši akterji pa so pogosto presenečeni nad zakonodajnimi spremembami. Glede regulacije cen je Slovenija dosegla najboljšo oceno, saj cene niso regulirane in je med najboljšimi, saj regulirani neenergetski del računa ni zelo velik.¹⁶⁴

¹⁶¹ Priglasitev, dokument št. 3061-9/2021-1, str. 82 in 83.

¹⁶² Glej Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 118. Agencija za energijo navaja, da je Slovenija med 30 evropskimi državami na drugem mestu z najmanj ovirami za vstop dobaviteljev na trg z električno energijo.

¹⁶³ Country handbook – Slovenia. Dostopno na spletni strani <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/86d79a0e-719e-11eb-9ac9-01aa75ed71a1/language-en>.

¹⁶⁴ Country handbook – Slovenia, str. 22 do 36.

128. V okviru tržnih neenakosti je bila v Sloveniji identificirana naslednja ovira: diskriminatorno, strateško obnašanje podjetij, ki trenutno obvladujejo trg, in oviranje s strani drugih udeležencev trga.
129. Operativne in postopkovne ovire je Evropska komisija delila na dve kategoriji, ki skupno obsegata 13 ovir. V Sloveniji so bile identificirane naslednje ovire: a) slaba dostopnost informacij za nove vstopnike in aktivne tržne udeležence, b) visoke finančne zahteve in prisilno tveganje med poslovanjem, c) prekomerno obremenjujoče okoljske obveznosti in d) kompleksna, heterogena IT infrastruktura in/ali nizka stopnja digitalizacije. Glede slabe dostopnosti informacij navajajo, da informacije o zakonodaji, zahtevah za izdajo dovoljenj in druge potrebne informacije za delovanje na trgu niso vedno na voljo ali pa so le v slovenščini. To potencialnim novim konkurentom otežuje razumevanje trga in presojo njegove primernosti za učinkovito in uspešno poslovanje. Relevantna ovira za vstop novih konkurentov (predvsem za male in nove ponudnike na maloprodaji) so visoke finančne zahteve (kot so minimalna stanja na računih za storitve izravnave in nabave, dolgi cikli obratnega kapitala). Nekateri anketiranci v Sloveniji so navedli kot vstopno oviro prekomerno obremenjujoče okoljske obveznosti, kot so sheme energetske učinkovitosti in potrdila o poreklu, saj lahko povzročijo večjo birokracijo in stroške, zlasti če ni jasen njihov pomen za trg ali če se zdi njihovo izvajanje nepošteno. Pomembna ovira je tudi nizka stopnja digitalizacije, saj zapletena in heterogena IT infrastruktura, ki je potrebna za komunikacijo in izmenjavo podatkov z vsemi ustreznimi udeleženci na trgu, močno povečuje stroške predvsem manjšim udeležencem.¹⁶⁵
130. Glede vztrajnosti kupcev so zaznali naslednje vstopne ovire: a) nizka ozaveščenost in zanimanje otežuje privabljanje novih končnih uporabnikov, b) končni uporabniki imajo raje status quo, b) pomanjkanje zaupanja v nove ali tuje dobavitelje in v novo tehnologijo. Potencialni novi dobavitelj elektrike, ki je majhen in manj znan, težko ustvari bazo strank predvsem zaradi pomanjkanja zavedanja o prednostih zamenjave in ne zaradi kulturnih dejavnikov (npr. jezika). Končni uporabniki ostajajo pri svojem trenutnem, običajno uveljavljenem dobavitelju (ohranjanje statusa quo). Vstopna ovira za nove dobavitelje je tudi pomanjkanje zaupanja v nove in/ali tuje dobavitelje, kar pomeni, da bi morali novi dobavitelji veliko vlagati v izgradnjo novega odnosa. Končni uporabniki in s tem tudi trgovci na maloprodaji morda ne zaupajo novi tehnologiji, vsaj dokler niso prepričani, da je uporabna in da ne bo motila njihovega življenjskega sloga, kar je težko narediti, dokler tehnologijo ne uporablja dovolj veliko število uporabnikov.¹⁶⁶
131. Kot je razvidno iz pretekle prakse Agencije¹⁶⁷ obstajajo visoke vstopne ovire tako za vstop veleprodajni trg kot za vstop na maloprodajne trge. Na maloprodajnih trgih, to je trgu dobave električne energije gospodinjstvom odjemalcem in trgu dobave električne energije poslovnim odjemalcem, ni pričakovati skorajšnjega vstopa novih konkurentov, ki bi hitro in učinkovito vstopili na trg ali da bi obstoječi konkurenti povečali svojo prodajo. Iz razpoložljivih podatkov pa tudi izhaja, da se na obeh maloprodajnih trgih čedalje bolj povečuje koncentracija ponudnikov električne energije. Prav tako za vstop na trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo (vleprodajni trg) obstajajo visoke vstopne ovire, zato ni pričakovati hitrega in učinkovitega vstopa novega subjekta na trg. Investicije v gradnjo elektrarn zahtevajo znatna sredstva.
132. Za dobavitelja električne energije končnim kupcem je pomembno, da si zagotovi določen del električne energije kot dolgoročni proizvod, saj s tem minimizira tveganja glede dobave in glede cene električne energije, prav tako pa so zanj pomembni urni proizvodi, s katerimi izravnava nihanja v porabi svojih kupcev.¹⁶⁸
133. Podjetje, ki samo nima proizvodnih virov električne energije in bi želelo vstopiti na maloprodajne trge z električno energijo, bi moralo električno energijo kupovati pri drugih podjetjih v Sloveniji in tujini. Da bi tako podjetje lahko zagotovilo konkurenčno ceno svojim odjemalcem, bi moralo delovati na več trgih v regiji, da bi učinkovito optimiziralo tako portfelj kot

¹⁶⁵ Country handbook – Slovenia, str. 28 in 32.

¹⁶⁶ Country handbook – Slovenia, str. 32 in 36.

¹⁶⁷ Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363 z dne 29. 11. 2019, točka 255.

¹⁶⁸ Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363 z dne 29. 11. 2019, točka 95.

cene. Na slovenski borzi BSP je omogočeno zgolj kratkoročno (promptno) trgovanje z elektriko (trgovanje za dan vnaprej in znotraj dneva). Sprotno trgovanje s standardiziranimi dolgoročnimi (npr. letnimi) finančnimi produkti na osnovi slovenskega borznega cenovnega signala SIPeX ponuja partnerska borza za trgovanje s finančnimi instrumenti – borza EEX s sedežem v Leipzigu. Finančna poravnava teh poslov pa se izvaja pri klirinški hiši EEC.¹⁶⁹

134. Da bi lahko novo podjetje uspešno vstopilo na maloprodajni (ali veleprodajni) trg električne energije v Sloveniji bi moralo trgovati z električno energijo vsaj na borzah BSP, EEX, HUPX in HUDEX. Za slovenska podjetja so v prvi vrsti zanimive tudi naslednje borze: italijanska borza GME, avstrijska borza EPEX, hrvaška borza CROPEX, srbska borza SEEPEX, romunska borza OPCOM in bolgarska borza IBEX. Trgovanje na borzi pa povzroča določene stroške. Stroški letnih pristopnin/članarin in provizij predmetne borze navajajo na svojih spletnih straneh. Najmanjša podjetja, ki trgujejo zgolj na slovenski borzi BSP, imajo na začetku zaposlenih 3-5 oseb. Z dodajanjem novih trgov in poslovnih partnerjev ta številka hitro naraste na 15-20 oseb. Pri tem pa podjetja potrebujejo še določena IT orodja, opremo in finančna sredstva za zagotavljanje finančnih kritij za nemoteno izvedbo finančne poravnave poslov na borzi (le-ta dosegajo na borzi BSP pri manjših podjetjih od par sto tisoč evrov do milijona evrov). Z vsakim novim borznim trgovom se obseg potrebnih sredstev v ta namen multiplikativno povečuje (glede na obsege trgovanja na teh trgih).¹⁷⁰

V.2.2 Menjava dobavitelja

135. Končni odjemalec lahko z menjavo dobavitelja vpliva na strošek oskrbe z električno energijo in plačilne pogoje. Prihranek je možno doseči pri znižanju zneska za dobavljeno količino električne energije kot energenta. Strošek uporabe omrežja, višina prispevkov in trošarine se z menjavo dobavitelja ne spremenijo.¹⁷¹
136. ZOEE v II. Poglavju (členi 13 do 34) obravnava pravice končnih odjemalcev in vsebuje posebne določbe o varstvu gospodinjskih in malih poslovnih odjemalcev, ki ne veljajo za velike poslovne odjemalce. Skladno s 16. členom ZOEE imajo gospodinjski odjemalci in mali poslovni odjemalci¹⁷² možnost odstopiti od obstoječe pogodbe o dobavi brez plačila pogodbene kazni, odškodnine, nadomestila ali kakršnegakoli drugega plačila iz naslova odstopa od pogodbe pred določenim rokom, če odpoved začne učinkovati najmanj eno leto po sklenitvi pogodbe. Zaradi menjave dobavitelja lahko gospodinjski odjemalec in mali poslovni odjemalec od pogodbe o dobavi odstopi brez odpovednega roka, razen če odstop učinkuje prej kot eno leto po sklenitvi pogodbe. V takšnem primeru nosi odjemalec posledice, ki jih za predčasni odstop od pogodbe o dobavi določa pogodba.
137. Iz navedenega izhaja, da lahko gospodinjski odjemalci in mali poslovni odjemalci električne energije hitro in brez dodatnih stroškov zamenjajo dobavitelja električne energije v primeru, če je predhodno kupovali električno energijo pri prvotnem dobavitelju najmanj eno leto. Tekom obdobja enega leta pri določenem ponudniku električne energije zakon navedenih odjemalcev ne ščiti v smislu preprečitve kakršnihkoli stroškov pri menjavi dobavitelja, temveč so odvisni od pogojev posameznega ponudnika.
138. Dobavitelji gospodinjskim odjemalcem in malim poslovnim odjemalcem morajo najmanj z objavo na svoji spletni strani zagotoviti pregledne informacije o svojih ponudbah za dobavo električne energije in z njimi povezanimi ceniki in tudi splošne pogoje za storitev dobave, ki jo nudijo odjemalcem. Skladno z 20. členom ZOEE mora Agencija za energijo gospodinjskim odjemalcem in mikropodjetjem s pričakovano letno porabo pod 100.000 kWh zagotoviti brezplačen dostop do orodja za primerjavo ponudb dobaviteljev na trgu Republike Slovenije, vključno s ponudbami za pogodbe z dinamičnimi cenami električne energije. Na spletni strani

¹⁶⁹ Dokument št. 3061-9/2021-77, odgovor na vprašanje 3 in 5.

¹⁷⁰ Dokument št. 3061-9/2021-77, odgovor na vprašanje 2, 6 in 7.

¹⁷¹ Dokument št. 3061-9/2021-15, str. 11.

¹⁷² Po 33. točki 4. člena ZOEE »mali poslovni odjemalec« predstavlja odjemalca na nizki napetosti, ki ni gospodinjski odjemalec in ima priključno moč enako ali manjšo od 43 kW.

Agencije za energijo¹⁷³ je dostopen primerjalnik stroškov oskrbe z električno energijo, ki omogoča, da se končni porabniki seznani z dobavitelji električne energije, s ponudbo dobave električne energije in s stroški omrežnine.

139. Dobavitelji oblikujejo produkte in pogoje dobave za velike poslovne odjemalce individualno. Veliki poslovni odjemalci lahko od pogodbe o dobavi oziroma pogodbe o izravnavi odstopijo z upoštevanjem pogodbeno dogovorjenega odpovednega roka, ki ni krajši od predpisanega minimalnega odpovednega roka v veljavnih Pravilih za delovanje trg z elektriko. Če odstop od pogodbe učinkuje prej kot je časovna veljavnost pogodbe o dobavi oziroma pogodbi o izravnavi, nosi večji poslovni odjemalec posledice, ki jih za predčasni odstop od pogodbe o dobavi oziroma pogodbe o izravnavi določa pogodba.¹⁷⁴
140. Veliki poslovni odjemalec lahko sklene odprto pogodbo oziroma pogodbo o izravnavi z dobaviteljem, s katero se poleg dobave električne energije ureja članstvo v bilančni skupini dobavitelja ter ureja dobava izravnalne energije in poravnava v primeru neizravnane bilance večjega poslovnega odjemalca (pokrivanje odstopanj). Če je večji poslovni odjemalec uvrščen v bilančno shemo kot aktivni član, lahko nabavlja električno energijo v obliki zaprtih pogodb pri več dobaviteljih. V tem primeru lahko samostojno ureja dobavo izravnalne energije in poravnavo v primeru neizravnane bilance (pokrivanje odstopanj) ali pa z drugim aktivnim članom bilančne sheme sklene odprto pogodbo oziroma pogodbo o izravnavi.¹⁷⁵
141. Agencija za energijo ugotavlja, da se je število menjav dobavitelja električne energije zmanjšalo že peto leto zapored. Ker je po ugotovitvah Agencije za energijo količina zamenjane energije tesno povezana s številom menjav dobavitelja, je zato ob manjšem številu menjav dobavitelja poslovnih in gospodinskih odjemalcev tudi zamenjana količina energije manjša. V letu 2020 je dobavitelja električne energije zamenjalo 46.107 odjemalcev, in sicer 37.444 gospodinskih in 8.663 poslovnih odjemalcev, kar je skupaj 16 % manj kot v letu prej. V povprečju je mesečno dobavitelja električne energije zamenjalo 3.120 gospodinskih in 722 poslovnih odjemalcev.¹⁷⁶
142. Delež menjav dobavitelja gospodinskih odjemalcev je v letu 2020 znašal 4,4 %, kar je pol odstotne točke manj kot leto prej. Zmanjševanje deleža menjav dobavitelja negativno vpliva na konkurenčnost trga, saj neaktivnost odjemalcev dobaviteljev ne sili k oblikovanju ugodnejših ponudb. Agencija za energijo ugotavlja, da je več kot 80 % vseh gospodinskih in več kot 65 % vseh poslovnih odjemalcev pasivnih. Zaradi postopnega zviševanja cen dobave električne energije v opazovanem obdobju zadnjih štirih let je vse manj ustreznih cenovnih impulzov za menjavo dobavitelja. Večkratna menjava dobavitelja znotraj koledarskega leta je vse redkejša praksa. Delež menjav se predvsem na področju gospodinskega odjema približuje spodnji meji t.i. aktivnega trga (4 %), potem ko je še leta 2017 bila bližje njeni zgornji meji (8,4 %).¹⁷⁷
143. Količina zamenjane energije je močno korelirana s številom menjav dobavitelja. V segmentu poslovnega odjema se večina menjav dobavitelja zgodi ob prehodu iz enega poslovnega leta v drugo, saj ima velik del poslovnih odjemalcev z dobavitelji sklenjeno (več)letno pogodbo o dobavi. Pred potekom dobe, za katero so sklenili pogodbo z dobaviteljem, poslovni odjemalci iščejo najugodnejšo ponudbo na trgu in po potrebi zamenjajo dobavitelja. V segmentu poslovnih odjemalcev so menjave dobaviteljev bolj enakomerno razporejene po mesecih znotraj leta. Menjave so odvisne predvsem od (akcijskih) ponudb in gibanja cen pri (večjih) dobaviteljih.¹⁷⁸

¹⁷³ Spletna stran <https://www.agen-rs.si/primerjalnik>.

¹⁷⁴ Dokument št. 3061-9/2021-15, str. 13.

¹⁷⁵ Dokument št. 3061-9/2021-15, str. 13 in 14.

¹⁷⁶ Agencija za energijo: Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v 2020, str. 120 in 121.

¹⁷⁷ Agencija za energijo: Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v 2020, str. 120 in 127.

¹⁷⁸ Dokument št. 3061-9/2021-15, str. 14.

V.2.3 Sestava in število bilančnih skupin

144. Vsaka pravna ali fizična oseba, ki želi aktivno poslovati na trgu z elektriko, mora postati član bilančne sheme. Na spletni strani podjetja Borzen je dostopen trenutni seznam članov bilančne sheme.¹⁷⁹ Vse družbe, ki so članice bilančne sheme, lahko delujejo na veleprodajnem trgu z elektriko. Če želijo delovati tudi na maloprodajnem trgu z elektriko, se morajo po vključitvi v bilančno shemo še registrirati kot dobavitelj pri SODO. Na spletni strani SODO¹⁸⁰ se nahaja seznam vseh družb, ki so se registrirale za dobavitelja in lahko delujejo tudi na maloprodajnem trgu.¹⁸¹

145. Iz naslednje tabele so razvidne tiste bilančne skupine (v nadaljevanju tudi: BS) in njihovi člani, ki vključujejo vsaj enega dobavitelja električne energije na maloprodaji na dan 30. 11. 2021. Na sivo obarvanih poljih so navedeni dobavitelji, ki so s strani SODO navedeni kot dobavitelji na maloprodajnem trgu.

Tabela 4: Bilančne skupine in njihovi člani, ki vključujejo vsaj enega dobavitelja elektrike na maloprodaji, stanje na dan 30. 11. 2021

Bilančna skupina	Bilančna podskupina	Bilančna podpodskupina
HSE d.o.o.	Energija plus	
	ECE d.o.o.	SODO d.o.o.
	SIJ ACRONI d.o.o.	ZDS JESENICE, d.o.o.
	E.ON Ljubljana d.o.o.	E.ON Energija d.o.o.
	TALUM d.d. Kidričevo	
GEN-I d.o.o.	Borzen, d.o.o., Eko skupina	
	ELEKTRO ENERGIJA d.o.o.	
	GEN Energija d.o.o.	
	MERCATOR, d.d.	
PETROL d.d., Ljubljana	E 3, d.o.o.	
	TELEKOM SLOVENIJE, d.d.	
HEP d.d.	HEP Energija d.o.o.	
ENERGETIKA Ljubljana, d.o.o.		
ELEKTRO PRODAJA E.U., d.o.o.	ADRIAPLIN d.o.o.	
	ENERGIJA DIREKT d.o.o.	
Europe Energy S.p.A.	Energija gas and power d.o.o.	
Interenergo d.o.o.		
INVOLTA d.o.o.		
NGEN d.o.o.		
SONCE energija d.o.o.		

Vir: Podatki Borzen¹⁸² in SODO¹⁸³.

146. Podjetji INVOLTA d.o.o.¹⁸⁴ in TELEKOM SLOVENIJE, d.d.,¹⁸⁵ sta dne 1. 1. 2022 prenehali z dobavo električne energije končnim uporabnikom. Dne 25. 4. 2022 je družba E.ON Ljubljana

¹⁷⁹ Dostopen na spletni strani <https://www.borzen.si/sl/Domov/menu2/Operater-trga-z-elektriko/Bilan%C4%8Dna-shema/Clani-Bilancne-sheme>.

¹⁸⁰ Dostopen na spletni strani <https://sodo.si/sl/za-odjemalce/seznam-dobaviteljev-elektricne-energije>.

¹⁸¹ Dokument št. 3061-9/2021-76, odgovor na vprašanje 3.

¹⁸² <https://www.borzen.si/sl/Domov/menu2/Operater-trga-z-elektriko/Bilan%C4%8Dna-shema/Clani-Bilancne-sheme>.

¹⁸³ (<https://sodo.si/sl/za-odjemalce/seznam-dobaviteljev-elektricne-energije>).

¹⁸⁴ Glej obvestilo o prenehanju dobave električne energije na spletni strani podjetja INVOLTA d.o.o. https://www.involta.si/file/open/406_6293e4747737/Konec%20dobave%20elektri%C4%8Dna%20energija%208.12.2021.pdf.

¹⁸⁵ Glej obvestilo o prenehanju dobave električne energije na spletni strani podjetja TELEKOM SLOVENIJE, d.d., <https://www.telekom.si/info-in-obvestila/Prenehanje-dobave-elektricne-energije-koncnim-uporabnikom>.

d.o.o. sporočila, da bo v naslednjih mesecih prekinila dobavo električne energije in zemeljskega pliva odjemalcem v Republiki Sloveniji.¹⁸⁶

147. V zadnjih treh letih so bili v okviru bilančne skupine HSE evidentirani naslednji vstopi in izstopi (Agencija ne navaja posebej sprememb statusa posameznih družb znotraj same BS):
- a) Izstopi iz bilančne skupine HSE: 1. družba GORENJSKE ELEKTRARNE, d.o.o., dne 1. 1. 2018 izgubi status odgovornega bilančne podskupine (v nadaljevanju: OBPS) v bilančni podskupini (v nadaljevanju: BPS) ECE d.o.o., ki je v BS HSE d.o.o. in hkrati izstopi iz bilančne sheme; 2. družba CATV SELNICA RUŠE d.o.o. dne 1. 1. 2018 izgubi status OBPS v BPS ECE d.o.o., ki je v BS HSE d.o.o. in hkrati izstopi iz bilančne sheme; 3. družba CRODUX ENERGIJA, d.o.o., dne 24. 9. 2018 izgubi status OBPS v BS HSE d.o.o. in hkrati izstopi iz bilančne sheme; 4. družba E 3, d.o.o., ki ima status OBPS v BS HSE d.o.o., dne 1. 1. 2021 opravi prehod v BS Petrol d.d. in pridobi status OBPS v BS Petrol d.d.;
 - b) Vstop: družba E.ON Ljubljana d.o.o. pridobi status OBPS v BS HSE d.o.o., pri tem pa družba E.ON Energija d.o.o. ohrani status OBPS v BPS E.ON Ljubljana d.o.o.
148. Podjetje Borzen v letnem poročilu za leto 2020¹⁸⁷ navaja, da je v letu 2020 zabeležilo padec vrednosti evidentiranih količin zaprtih pogodb, ki so za 4,3 odstotka nižje v primerjavi s predhodnim letom in znašajo 53.840 GWh. Enako velja za število evidentiranih zaprtih pogodb, kjer so beležili še večji padec, in sicer se je število znižalo za 12,7 odstotka in je znašalo 54.790 pogodb. Količine evidentiranih zaprtih pogodb so se znižale tako na račun trgovanja znotraj Slovenije oziroma sklenjenih zaprtih pogodb med člani bilančne sheme, kot tudi na račun trgovanja na mejah regulacijskega območja, kjer so evidentirali 4,5 odstotni padec. Nižja količina in število evidentiranih zaprtih pogodb na mejah regulacijskega območja je predvsem posledica uvedbe enotnega spajanja trgov znotraj dneva (SIDC), ki se je novembra 2019 uspešno razširilo na Slovenijo in še 6 drugih držav. Spremenjen način dodeljevanja čezmejnih prenosnih zmogljivosti (ČPZ) znotraj dneva na avstrijski in hrvaški meji je znižal število evidentiranih zaprtih pogodb za skoraj 60 odstotkov na avstrijski meji in za 48 odstotkov na hrvaški meji. Količina evidentiranih obratovalnih napovedi se je v primerjavi z letom 2019 zvišala za 1 odstotek in je znašala 28.381 GWh.
149. Podjetje Borzen navaja, da je razlogov za padec količin in števila evidentiranih zaprtih pogodb več in da so povezani predvsem z razvojem trga z elektriko. Eden od razlogov je povezan z zmanjševanjem članstva v bilančni shemi, saj se je članstvo v bilančni shemi od leta 2017 do 2020 zmanjšalo s 76 na 62 članov. Drugi razlog je predvsem povezan s projektom spajanja na znotraj dnevnem trgu (SIDC), ki je omogočil implicitno dodeljevanje fizičnih znotraj dnevnih čezmejnih prenosnih zmogljivosti na slovensko-avstrijski in slovensko-hrvaški meji. Posledično je vloga tržnega zastopnika (t.i. »shipping agent«) na trgovalnem območju Republike Slovenije za znotraj dnevno trgovanje prešla na energetske borze BSP, d.o.o.
150. Bilančna skupina HSE je največja med vsemi bilančnimi skupinami, tako po številu članov kot po količini evidentiranih zaprtih pogodb. Tako je imela bilančna skupina HSE v letu 2019 evidentiranih [REDACTED] MWh zaprtih pogodb – ZP od skupno 48.063.600,564 MWh [REDACTED], v letu 2020 je imela evidentiranih [REDACTED] MWh od skupno 45.551.947,681 MWh [REDACTED], v obdobju od 1. 1. do 31. 10. 2021 pa [REDACTED] MWh od skupno 36.894.800,861 MWh [REDACTED].
151. Trajanje članstva bilančnih podskupin v bilančni skupini HSE je razvidno iz naslednje tabele. Priglasitelj navaja, da je članstvo končnih odjemalcev (npr. Talum in SIJ) v bilančni skupini HSE odvisno od trajanja obdobja sklenjene odprte pogodbe, ki se sklepa za določen čas, največkrat za eno koledarsko leto.

¹⁸⁶ Glej obvestilo na spletni strani <https://www.e-on.si/si.html>.

¹⁸⁷ Revidirano letno poročilo podjetja Borzen za leto 2020, str. 44-47.

Tabela 5: Trajanje članstva v bilančni skupini HSE

Član	Trajanje članstva
E.ON Ljubljana d.o.o.	
E.ON Energija d.o.o.	
ECE	
Energija plus	
SIJ ACRONI d.o.o.	
ZDS JESENICE, d.o.o.	
TALUM d.d. Kidričevo	
SODO d.o.o.	

Vir: Dokument št. 3061-9/2021-88 z dne 10. 1. 2022.

152. Pravice in obveznosti odgovornega bilančne skupine so določene s Pravili za delovanje trga z elektriko¹⁸⁹ (v nadaljevanju: Pravila). Pravice in odgovornosti so v grobem določene v 18. členu, sicer pa je treba za pravilno razumevanje vloge odgovornega bilančne skupine upoštevati določbe vseh členov Pravil za pravilno razumevanje vloge odgovornega bilančne skupine. Če povzamemo, je odgovorni bilančne skupine v razmerju do operaterja trga odgovorna pravna oseba zase in za podrejene člane. Odgovorni bilančne skupine prevzema vso komunikacijo do operaterja trga, od prijave zaprtih pogodb in obratovalnih napovedi zase in za podrejene bilančne podskupine, do finančne poravnave odstopanj od napovedi v okviru bilančnega obračuna, tako zase kot za podrejene člane. Pravice in odgovornosti bilančnih podskupin so primarno določene v 20. členu. Zanje je predvsem značilno to, da vse urejajo v razmerju do nadrejenega člana bilančne sheme, od podpisa pogodbe o izravnavi, ki je osnova za vstop na trg, do plačila svojih odstopanj od napovedi.¹⁹⁰
153. Odgovorni bilančne skupine je odgovoren za prijavo zaprtih pogodb in obratovalnih napovedi ter za finančno poravnavo odstopanj od napovedi v okviru bilančnega obračuna, tako zase kot za podrejene člane. Odgovorni bilančne skupini ima torej vpogled v vse podatke o evidentiranih zaprtih pogodbah svojih podrejenih članov bilančne skupine in tudi vpogled v vse realizirane količine odjema in proizvodnje. Poleg tega sta odgovorni bilančne skupine ter odgovorni bilančne podskupine povezana s sklenjeno pogodbo o izravnavi, ki je pravni posel, s katerim pravna ali fizična oseba s članom bilančne sheme trga z električno energijo uredi dobavo izravnalne energije in poravnavo v primeru neizravnane bilance, s čimer se pravna ali fizična oseba uvrsti v bilančno shemo in pridobi status člana bilančne sheme (kot odgovorni bilančne podskupine). S tega vidika je ugotavljanje koncentracije tudi glede na bilančno pripadnost smiselno.¹⁹¹
154. Iz navedenega je torej razvidno, da v okviru posamezne bilančne skupine prihaja do izmenjave poslovno občutljivih informacij med podjetji, ki lahko delujejo na veleprodajnem in/ali maloprodajnih trgih dobave električne energije. Odgovorni bilančne skupine (npr. HSE) pridobiva informacije o obratovalnih napovedih podrejenih članov bilančne skupine (npr. Energija plus, E.ON Energija d.o.o., SIJ ACRONI d.o.o., SODO d.o.o.), prav tako ima vpogled v vse podatke o evidentiranih zaprtih pogodbah podrejenih članov in v podatke o realiziranih količinah odjema in proizvodnje. To pomeni, da je konkurenca med podjetji v okviru posamezne bilančne skupine najmanj močno zmanjšana, saj razpolaganje s poslovno občutljivimi informacijami konkurentov zmanjšuje ali odpravlja stopnjo negotovosti glede delovanja zadevnega trga in s tem omejuje konkurenco.¹⁹²

¹⁸⁸ Priglasitelj navaja, da sklenjene pogodbe o izravnavi vsebujejo določilo o njihovem avtomatskem podaljšanju za naslednje koledarsko leto, če nobena od pogodbenih strank do 14. 11. tekočega leta ne odstopi od pogodbe oziroma se ne sporazumeta o podpisu nove pogodbe.

¹⁸⁹ Uradni list RS, št. 74/18, 62/19 in 159/21 – popr.

¹⁹⁰ Dokument št. 3061-9/2021-76, odgovor na vprašanje 6.

¹⁹¹ Dokument št. 3061-9/2021-76, odgovor na vprašanje 5.

¹⁹² Glej Smernice o presoji nehorizontalnih združenj na podlagi uredbe Sveta o nadzoru koncentracij podjetij, Ur. l. EU C 265/07, 2004, v nadaljevanju: Smernice o presoji nehorizontalnih združenj, odst. 78.

155. Velikost in sestava bilančne skupine je zelo pomembna. Mešana sestava bilančne skupine v smislu, da vključuje proizvodna podjetja z različnimi vrstami proizvodnih virov (jedrske elektrarne, hidroelektrarne itd.), veletrgovce in ponudnike na maloprodaji, velike porabnike, predstavlja prednost zaradi lažjega prilagajanja tako na ravni elektroenergetskega sistema kot celote kot na ravni posamezne bilančne skupine. Večja kot je bilančna skupina na strani odjema, večji je po trenutni ureditvi njen tolerančni pas, mešana sestava pa tudi daje več možnosti za samo-izravnavo bilančne skupine. Ta prednost se lahko posledično prenese tudi na podrejene člane bilančne skupine. V kolikšni meri lahko podskupine izkoristijo to prednost je odvisno od vsebine izravnalnih pogodb, ki urejajo odnos med nadrejenim in podrejenim članom bilančne sheme. Prav tako je v prednosti bilančna skupina, ki vključuje več poslovnih kot gospodinjstvih odjemalcev, saj v splošnem velja, da je za velike poslovne odjemalce običajno lažje pripravljati napovedi odjema. Eden izmed razlogov je v tem, da imajo veliki poslovni odjemalci običajno zaposlenca, ki skrbijo za energetske vidik poslovanja in je komunikacija z njimi za dobavitelja lažja, tudi v smislu pravočasne najave predvidenih sprememb. Dobavitelji lahko takim odjemalcem tudi vežejo ceno dobave na odstopanja. Pri gospodinjstvih predstavlja za dobavitelje največji izziv napoved skupne mesečne porabe, saj so gospodinjstvi odjemalci vključeni v tako imenovani nemerjeni odjem, kateremu se pripiše profil dnevnega diagrama, ki ima enako obliko kot celoten preostali diagram območja distribucijskega omrežja. Dobavitelji zato za manjše odjemalce napovedujejo odjem z dnevnim profilom, ki se čim bolj približa obliki preostalega diagrama. Napovedovanje se zato skoncentrira na skupno količino odjema vseh nemerjenih odjemalcev dobavitelja in s tem višino omenjenega diagrama. Struktura odjema tako vpliva na vrste uporabljenih metod napovedovanja, v splošnem pa natančnost napovedovanja raste z velikostjo odjemalcev kot predvsem z velikostjo celotne bilančne skupine.¹⁹³

156. Za vsako bilančno skupino operater trga ugotovi odstopanja celotne realizacije (odjema in oddaje elektrike) od tržnega plana v obračunskem intervalu (dolžina intervala je 15 minut). Odstopanjem se je nemogoče izogniti, se pa jih lahko z natančno napovedjo močno zmanjša. Ker bilančne skupine odstopajo tako v pozitivno kot negativno smer, ne glede na smer izravnave sistemskega operaterja, in ker v Sloveniji uporabljamo model dvojne cene za odstopanja, se morajo cene za odstopanja v vsakem 15-minutnem intervalu izračunati za obe smeri, tako za negativno kot pozitivno. Cene za odstopanja se izračunajo tako, kot to določajo Pravila za delovanje trga z elektriko, in sicer na podlagi stroškov, ki so nastali na strani sistemskega operaterja omrežja pri izravnavi odstopanj v omrežju. Ta bilančni obračun ima poleg naloge prerazporeditve stroškov tudi nalogo spodbujati bilančne skupine k čim bolj natančnim napovedim obratovanja in s tem zmanjšanju potreb po skupni količini regulacijske energije.¹⁹⁴

157. Postavka »stroški izravnave« v spodnji tabeli pomeni, da je podjetje Energija plus v posameznem letu glede na prijavljen vozni red po obračunskih intervalih odstopala v negativni smeri (dejanski odjem električne energije je bil višji od napovedane količine odjema), zato je HSE podjetju Energija plus iz naslova odstopanj izstavil račun (██████████ EUR v 2019 in ██████████ EUR v 2020). Postavka prihodki izravnave v zgornji tabeli pomeni, da je Energija plus v posameznem letu glede na prijavljen vozni red po obračunskih intervalih odstopala v pozitivni smeri (dejanski odjem električne energije je bil nižji od napovedane količine odjema). Zato je Energija plus iz tega naslova izstavila račun podjetju HSE (██████████ EUR v 2019 in ██████████ EUR v 2020).

Tabela 6: Pregled stroškov izravnave odstopanj za podjetje Energija plus za 2019 in 2020

Energija plus	leto 2019			leto 2020		
	MWh	višina v EUR	v EUR/MWh	MWh	višina v EUR	v EUR/MWh
stroški izravnave	██████████	██████████	██████████	██████████	██████████	██████████
prihodki izravnave	██████████	██████████	██████████	██████████	██████████	██████████

Vir: Dokument št. 3061-9/2021-88 in izračun Agencije.

¹⁹³ Dokument št. 3061-9/2021-76, odgovor na vprašanje 7, 8 in 9.

¹⁹⁴ Glej dokument št. 3061-9/2021-76, odgovor na vprašanje 11.

158. Postavka »stroški izravnave« v spodnji tabeli pomeni, da je podjetje HSE v posameznem letu glede na prijavljen vozni red po obračunskih intervalih odstopalo v negativni smeri (dejanski odjem električne energije je bil višji od napovedane količine odjema), zato je operater trga Borzen d.o.o. podjetju HSE iz naslova odstopanj izstavil račun ([REDACTED] EUR v 2019 in [REDACTED] EUR v 2020). Postavka prihodki izravnave v zgornji tabeli pomeni, da je HSE v posameznem letu glede na prijavljen vozni red po obračunskih intervalih odstopal v pozitivni smeri (dejanski odjem električne energije je bil nižji od napovedane količine odjema). Zato je HSE iz tega naslova izstavil račun operaterju trga Borzen d.o.o. ([REDACTED] EUR v 2019 in [REDACTED] EUR v 2020).

Tabela 7: Pregled stroškov izravnave odstopanj za podjetje HSE za leti 2019 in 2020

HSE	leto 2019			leto 2020		
	MWh	višina v EUR	v EUR/MWh	MWh	višina v EUR	v EUR/MWh
prihodki izravnave	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
stroški izravnave	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]

Vir: Dokument št. 3061-9/2021-97 in izračun Agencije.

159. Podjetje Borzen je izračunalo Herfindahl–Hirschman indeks (HHI) koncentracije trga z elektriko, ki je izračunan kot seštevek kvadratov deležev bilančnih skupin na trgu (izvzeta je energetska borza ter samostojne systemske bilančne skupine - sistemski operater). Borzen ugotavlja, da se je HHI v letih od 2017 do 2019 vsako leto bistveno povečeval, in sicer se je z 1.813 v letu 2017 povečal na 2.359 v letu 2018, nato pa se je dodatno bistveno povečal leta 2019, ko se je zaustavil na 2.850, kar kaže na povečevanje koncentracije trga. V letu 2020 se je v primerjavi z letom 2019 malenkost znižal vendar še vedno ostal na visoki ravni 2834. Če bi gledali kumulativni delež, ki ga na trgu predstavlja 5 največjih akterjev (CR5), bi ugotovili, da se je delež petih največjih bilančnih skupin povečal s 75,4 odstotka v letu 2017 na 92,3 odstotka v letu 2020. Največji porast je opazen v letih med 2017 in 2019, ko se je ta odstotek povečal na 82,2 odstotka v letu 2018 in nato na 91,4 v letu 2019. V letu 2020 se je ta delež povečal še za slabo odstotno točko glede na predhodno leto in je znašal 92,3 odstotka. Podobna situacija je v primeru indeksa CR10, ki predstavlja seštevek deležev desetih največjih bilančnih skupin v evidentiranih zaprtih pogodbah. Ta se je povečal od 91,9 odstotka v letu 2017 do 98 odstotkov v letu 2020, kar pomeni, da je deset največjih bilančnih skupin v letu 2020 evidentiralo kar 98 odstotkov vseh količin zaprtih pogodb. Po drugi strani je potrebno omeniti, da se je v obdobju 2017 do 2020 krepila vloga borze (tako v smislu likvidnosti in trgovanih količin kot tudi spajanja trgov), kar je zelo pomembno z vidika delovanja trga kot celote.¹⁹⁵

V.2.4 Horizontalni učinki

160. Horizontalne koncentracije podjetij je mogoče opredeliti kot koncentracije, v katerih udeležena podjetja poslujejo na istih upoštevnihih trgih. Iz Smernic o presoji horizontalnih združitvev na podlagi Uredbe sveta o nadzoru koncentracij podjetij je razvidno, da obstajata dva glavna načina, po katerih lahko horizontalne združitve zlasti z ustvarjanjem ali krepitvijo prevladujočega položaja bistveno ovirajo učinkovito konkurenco: a) z odstranitvijo pomembnega konkurenčnega pritiska za eno podjetje ali več podjetij, kar bi posledično povečalo tržno moč brez usklajenega ravnanja (enostranski protikonkurenčni učinki), in b) s spremembo narave konkurence tako, da je precej verjetneje, da bodo podjetja, ki prej niso usklajevala svojega ravnanja, zdaj usklajala in dvignila cene ali na drug način škodovala učinkoviti konkurenci. Zadnje pomeni tudi, da z združitvijo lahko postane usklajevanje lažje, stabilnejše ali

¹⁹⁵ Revidirano letno poročilo podjetja Borzen za leto 2020, str. 47.

učinkovitejše za podjetja, ki so se usklajevala že pred združitvijo (koordinirani protikonkurenčni učinki ali koordinirano vzajemno delovanje)¹⁹⁶.

161. Smernice o presoji horizontalnih združitev na podlagi uredbe sveta o nadzoru koncentracij podjetij¹⁹⁷ definirajo enostranske protikonkurenčne učinke na naslednji način: »Združitev lahko bistveno ovira učinkovito konkurenco na trgu z odpravo znatnega konkurenčnega pritiska za enega prodajalca ali več prodajalcev, ki posledično povečajo tržno moč. Najbolj neposredni učinek združitve je izguba konkurence med podjetji, ki se združujejo. Če bi na primer pred združitvijo eno od podjetij, ki se združuje, dvignilo svoje cene, bi izgubilo del prodaje v korist drugega podjetja, ki se združuje. Z združitvijo se ta posebna omejitev odpravi. Tudi podjetja na istem trgu, ki se ne združujejo, imajo lahko korist od združitve zaradi zmanjšanja konkurenčnega pritiska, ki je posledica združitve, ker lahko povečanje cen pri podjetjih, ki se združujejo, preusmeri del povpraševanja h konkurenčnim podjetjem, ki ugotovijo, da se jim splača povečati svoje cene. Zmanjšanje tega konkurenčnega pritiska lahko privede do bistvenih zvišanj cen na upoštevnem trgu.«
162. Smernice o presoji horizontalnih združitev določajo, da običajno združitev, ki sproži take enostranske protikonkurenčne učinke, bistveno ovira učinkovito konkurenco z ustvarjanjem ali krepitevijo prevladujočega položaja posameznega podjetja, praviloma tistega, ki ima po združitvi znatno večji tržni delež v primerjavi z naslednjim konkurentom. Poleg tega lahko združitve na oligopolnih trgih, ki vključujejo odpravo pomembnega konkurenčnega pritiska, ki so ga udeleženci združitve pred tem izvajali drug na drugega, skupaj z zmanjšanjem konkurenčnega pritiska na preostale konkurente, povzročijo bistveno oviranje konkurence celo tam, kjer obstaja majhna verjetnost usklajenega delovanja med člani oligopola. Uredba o združitvi pojasnjuje, da se tudi vse združitve, ki sprožijo take enostranske protikonkurenčne učinke, razglasijo za neskladne s skupnim trgom¹⁹⁸.
163. Eden izmed možnih enostranskih učinkov so tudi omejene možnosti kupcev za zamenjavo dobavitelja. Kupci udeležencev združitve imajo lahko težave pri preusmeritvi na druge dobavitelje, ker je malo drugih dobaviteljev ali zaradi znatnih stroškov preusmeritve. Taki kupci so občutljivi zlasti na povišanje cen. Združitev lahko prizadene zmožnost teh kupcev, da bi se zavarovali pred povišanjem cen.¹⁹⁹
164. Dejavnosti v koncentraciji udeleženih podjetji se horizontalno prekrivajo na: a) trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo, b) trgu maloprodaje električne energije, c) trgu maloprodaje zemeljskega plina. Pri analizi horizontalnih učinkov je Agencija presojala, ali predmetna koncentracija na navedenih trgih občutno ovira učinkovito konkurenco, zlasti kot rezultat ustvarjanja ali krepitev prevladujočega položaja. Agencija je pri presojanju učinkov koncentracije na konkurenco primerjala konkurenčne pogoje, ki so nastali kot posledica navedene koncentracije, s pogoji, ki bi prevladali brez koncentracije.

V.2.2.1 Proizvodnja in prodaja električne energije na debelo

165. V letu 2020 je na slovenskem trgu električne energije delovalo devet družb, ki imajo proizvodne objekte z inštalirano močjo nad 10 MW. Ena izmed teh je Energetika Ljubljana, ki je v 100 % lasti Javnega holdinga Ljubljana. Preostale družbe pa so združene pod okriljem Skupine HSE, ki na slovenskem veleprodajnem trgu predstavlja prvi energetske steber, ali pa pod okriljem Skupine GEN, ki predstavlja drugi energetske steber.

¹⁹⁶ Ur. l. EU C 31/03, 2004, v nadaljevanju: Smernice o presoji horizontalnih združitev, odst. 22.

¹⁹⁷ Ur. l. EU C 31/03, 2004, v nadaljevanju: Smernice o presoji horizontalnih združitev, odst. 24.

¹⁹⁸ Smernice o presoji horizontalnih združitev, odst. 25.

¹⁹⁹ Smernice o presoji horizontalnih združitev, odst. 31.

Tabela 8: Inštalirane moči proizvodnih objektov v MW in proizvedena količina elektrike v GWh v 2020

Proizvajalec	Inštalirana moč na pragu v MW		Delež inštalirane moči na pragu		Proizvodnja v GWh		Delež proizvodnje	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Skupina HSE	1.928	1.928,4	54,0 %	52,6 %	7.155	7.627,0	57,2 %	57,3 %
Hidroelektrarne	938	937,5			3.433	3.985,6		
Termoelektrarne	990	990,0			3.721	3.640,3		
Drugo (SPTE*, SE...)	0,9	0,9			1,1	1,1		
Skupina GEN	926	926,3	25,9 %	25,3 %	3.673	3.931,3	29,4 %	29,5 %
Hidroelektrarne	277	277,3			879	857,0		
Termoelektrarne	300	300,0			26	52,8		
Nuklearna elektrarna**	348	348,0			2.766	3.020,4		
Drugo (SPTE, SE...)	1,0	1,0			1,0	1,1		
Javno podjetje Energetika Ljubljana - JPEL	117,9	117,9	3,3 %	3,2 %	310	282,8	2,5 %	2,1 %
SPTE	109	109,0			265	241,2		
Proizv. na lesno biomaso	8,9	8,9			44,7	41,6		
Drugi manjši proizvajalci***	601	693,5	16,8 %	18,9 %	1.365	1.474,0	10,9 %	11,1 %
Hidroelektrarne	125,8	127,0			411,7	418,7		
Sončne elektrarne	275,9	367,6			269,8	350,2		
Vetrne elektrarne	3,3	3,3			6,1	6,2		
Elektrarne na biomaso	16,4	16,4			75,2	103,3		
Geotermalne elektrarne	0,0	0,0			0,0	0,0		
Elektrarne na bioplin	39,3	36,8			100,6	96,7		
SPTE	138,7	138,0			501,3	498,8		
Drugo	1,9	4,4			0,0	0,1		
Skupaj v Sloveniji	3.573	3.666,1	100 %	100 %	12.503	13.315,1	100 %	100 %
- na prenosnem omrežju	2.972	2.972,6				11.841,1		

* SPTE = proizvodne naprave za soproizvodnjo toplote in električne energije

** Upoštevan 50 % delež instalirane moči in proizvodnje NEK

*** Drugi manjši proizvajalci v okviru zaprtih distribucijskih sistemov - ZDS (Talum, Acroni, Ravne, Štore in Jesenice), samooskrba ni upoštevana.

Vir: Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 22.

166. Proizvodnja elektrike v Sloveniji je iz naslednjih virov: 35 % NEK, 35 % TEŠ 6, 29 % hidroelektrarne, 1 % sončna energija ter 0 % vetrna energija. Konec obratovanja za NEK je predviden leta 2043, za TEŠ 6 pa leta 2054.²⁰⁰

167. Po podatkih Agencije za energijo je Skupina HSE v letu 2019 proizvedla skupaj 7.155 GWh električne energije, v letu 2020 pa 7.627 GWh. Priglasitelj navaja, da je podjetje Energija plus v

²⁰⁰ Ugotovitve Računskega sodišča RS v zvezi z Revizijskim poročilom Učinkovitost strateškega načrtovanja dolgoročnega izkoriščanja jedrske energije za proizvodnjo električne energije in načrtovanja proizvodnje električne energije v jedrskih elektrarnah, spletna stran <https://www.rs-rs.si/revizije-in-revidiranje/arhiv-revizij/revizija/ucinkovitost-strateskega-nacrtovanja-dolgorocnega-izkoriscanja-jedrske-energije-za-proizvodnjo-elekt/>.

letu 2019 proizvedlo █████ GWh električne energije, v letu 2020 pa █████ GWh.²⁰¹ Delež podjetja Energija plus v proizvodnji električne energije v Sloveniji za leto 2019 tako znaša █████ %, za leto 2020 pa █████ %.

168. Zaradi meddržavnega sporazuma med Slovenijo in Hrvaško polovica proizvodnje NEK pripada Hrvaški, kar zmanjšuje delež NEK v dejanski slovenski proizvodnji električne energije. Elektrarne v Sloveniji so v letu 2020 proizvedle skupaj 16.335 GWh električne energije, dejanska slovenska proizvodnja električne energije pa je bila manjša in je znašala 13.315 GWh. Proizvodnja se je v primerjavi z letom 2019 povečala za 812 GWh oz. za 6,5 %.

Tabela 9: Proizvodnja in uvoz električne energije na debelo v GWh

	2017 (v GWh)	2018 (v GWh)	2019 (v GWh)	2020 (v GWh)
Proizvodnja v RS	14.984	12.579	12.503	13.315
Uvoz	9.133	8.930	9.021	7.120
Skupaj	24.117	21.509	21.524	20.435

Vir: Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363, točka 149, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2019, str. 12 in 22, Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 17 in 22.

169. Iz zgornje tabele je razvidno, da je v letih 2017 – 2020 glede na celotno količino elektrike, ki je bila proizvedena v Sloveniji ali uvožena v Slovenijo, delež uvoza elektrike znašal med 34,84 % v letu 2020 in 41,91 % v letu 2019.

170. V letih 2017 – 2020 poraba električne energije, vključno z izgubami v sistemu in ob upoštevanju, da polovični delež proizvodnje NEK pripada Hrvaški, ni bila v celoti pokrita s proizvodnimi viri na območju Slovenije. To pomeni, da je Slovenija neto uvoznica električne energije s 83,5 % pokritostjo porabe elektrike z domačo proizvodnjo v letu 2019 oziroma 92,6 % pokritostjo porabe v letu 2020.²⁰² Električno energijo je mogoče v Slovenijo uvoziti iz Italije, Avstrije in Hrvaške. Infrastruktura, ki bi omogočala uvoz električne energije neposredno iz Madžarske, ne obstaja.²⁰³ Pri oceni možnosti uvoza manjkajoče električne energije iz drugih elektroenergetskih sistemov ni pomembna samo zmogljivost čezmejnih povezovalnih daljnovodov, ampak tudi načrtovane elektroenergetske bilance drugih držav, ki kažejo dolgoročno razpoložljivost viškov proizvodnje, od katerih se lahko pričakuje zagotavljanje uvoza za domače potrebe.²⁰⁴

Tabela 10: Količina uvoza in neto izvoza električne energije v obdobju 2017 - 2020

	2017	2018	2019	2020
Uvoz (v GWh)	9.133	8.930	9.021	7.120
neto izvoz (v GWh)*	6.576	6.575	6.577	6.103
Uvoz – Izvoz (v GWh)	2.557	2.355	2.444	1.017

* Neto izvoz predstavlja skupno oddajo električne energije v tujino po prenosnem in distribucijskem sistemu brez upoštevanja polovice proizvodnje NEK, ki pripada Hrvaški. Tako je npr. v letu 2018 znašala skupna oddaja električne energije v tujino 9.317 GWh, pri čemer 2.742 GWh predstavlja polovico proizvodnje NEK, ki pripada Hrvaški. Neto izvoz iz Slovenije je tako znašal 6.575 GWh, uvoz pa 8.930 GWh električne energije.

Vir: Podatki iz Poročil o stanju na področju energetike v Sloveniji za leto 2017 – 2020 in podatki priglasitelja v dokumentu 3061-9/2021-6.

171. Trg proizvodnje in prodaje električne energije na debelo v Sloveniji obsega električno energijo, ki je bila proizvedena v Sloveniji ali uvožena v Slovenijo, zmanjšano za električno energijo, ki je bila iz območja Slovenije izvožena. Agencija je ugotovila velikost nacionalnega trga proizvodnje in prodaje električne energije na podlagi količinskih podatkov. Priglasitelj navaja, da ne more podati ocene o velikosti trga proizvodnje in prodaje električne energije po prometu (v EUR), saj podatki o prometu na upoštevnem trgu niso javno dostopni. Pri tem Agencija na podlagi strukture slovenskega trga ocenjuje, da izračuni na podlagi količine

²⁰¹ Priglasitev, str. 36.

²⁰² Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2019 in Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 8.

²⁰³ Glej priglasitev, str. 51.

²⁰⁴ <https://www.eles.si/napoved-pokrivanja-prevzema-elektricne-energije>.

proizvedene in uvožene električne energije odražajo realno sliko tržne strukture na slovenskem trgu proizvodnje in prodaje električne energije.

172. Na podlagi razpoložljivih podatkov je Agencija ugotovila, da znaša priglasiteljev delež na trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo [REDACTED] %²⁰⁵, medtem ko delež Energije plus znaša [REDACTED] %²⁰⁶.

Tabela 11: Velikost trga v GWh in tržni deleži v % na trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo v RS za leto 2020

		Proizvodnja (P)	Uvoz (U)	Izvoz (I)	P+U-I (prodaja na debelo na slov. trgu)	P+U-I v %
1.	HSE	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
2.	Skupina GEN	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
3.	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
4.	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
5.	Ostali*	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]	[REDACTED]
	Slovenija	16.335	7.120	6.103	17.352	100,0

*Ostali: proizvodnja malih HE in neodvisni uvoz.

Vir. Odločba Agencije št. 3061-39/2020-73, točka 127.

173. Iz navedenih podatkov je razvidno, da ima podjetje HSE na trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo na območju Republike Slovenije [REDACTED] tržni delež, in sicer v višini [REDACTED] %. Podjetje Energija plus ima na predmetnem upoštevem trgu nizek tržni delež, in sicer [REDACTED] %, tako da tržni delež združenega podjetja znaša [REDACTED] % ([REDACTED]).
174. HSE ima na veleprodajnem trgu najvišji tržni delež, pri tem pa se ta tržni delež povečuje več let zapored²⁰⁷, kar je pokazatelj velike tržne moči podjetja HSE na navedenem trgu²⁰⁸.
175. Ker dosega podjetje Energija plus na upoštevem trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo na območju Republike Slovenije nizek tržni delež, se tržna moč združenega podjetja zaradi izvedene koncentracije ne bo bistveno okrepila (le za [REDACTED] odstotne točke po podatkih za leto 2020). Na podlagi navedenega prirasta tržnega deleža po izvedeni koncentraciji Agencija meni, da koncentracija ne bo mogla imeti negativnih učinkov na učinkovito konkurenco na predmetnem trgu v Republiki Sloveniji.

V.2.2.2 Trgi maloprodaje električne energije

176. Ob koncu leta 2020 je bilo na slovenski elektroenergetski sistem priključenih 963.779 končnih odjemalcev električne energije. Njihovo število se je glede na leto 2019 povečalo za 3.728 oziroma za 0,4 %. Med odjemalce na distribucijskem sistemu uvrščamo tudi odjemalce, ki imajo v notranji inštalaciji priključeno proizvodno napravo (shema priključevanja PS.2), in odjemalce, ki so priključeni v sistem samooskrbe. Na distribucijski sistem je bilo v letu 2020 priključenih 717 poslovnih in 49 gospodinjstskih odjemalcev s proizvodno napravo v notranji inštalaciji. Na način samooskrbe pa je bilo na distribucijskem sistemu priključenih 462 poslovnih in 8.207 gospodinjstskih odjemalcev. Od vseh odjemalcev na distribucijskem sistemu jih je bilo 1 % hkrati v vlogi odjemalca in proizvajalca električne energije, kar je 0,4 odstotne točke več kot leto prej.²⁰⁹

²⁰⁵ Odločba Agencije št. 3061-39/2020-73 z dne 30. 8. 2021, str. 28.

²⁰⁶ Po navedbah priglasitelja je podjetje Energija plus v letu 2020 proizvedlo [REDACTED] GWh električne energije, [REDACTED] (dokument št. 3061-9/2021-15, str. 2). Delež Energije plus je izračunan na naslednji način: [REDACTED] GWh:

²⁰⁷ Glej odločbo Agencije št. 3061-30/2017-363, točka 176.

²⁰⁸ Glej zadevo M.4561 GE / Smiths Aerospace, točka 14.

²⁰⁹ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 26.

Tabela 12: Število končnih odjemalcev električne energije glede na vrsto odjema v letih 2018 - 2020

Število končnih odjemalcev glede na vrsto odjema	leto 2018	leto 2019	leto 2020
Poslovni odjemalci na prenosnem sistemu	3	3	3
Odjem HE Avče v črpalnem režimu	1	1	1
Skupaj končni odjemalci na prenosnem sistemu	4	4	4
Poslovni odjemalci na distribucijskem sistemu	109.117	108.943	108.505
Gospodinjiski odjemalci	846.575	850.874	855.039
Skupaj končni odjemalci na distribucijskem sistemu	955.692	959.817	963.544
Poslovni odjemalci na zaprtih distribucijskih sistemih	228	230	231
Gospodinjiski odjemalci	0	0	0
Skupaj končni odjemalci na zaprtih distribucijskih sistemih	228	230	231
SKUPAJ VSI KONČNI ODJEMALCI	955.924	960.051	963.779

Vir: Agencija za energijo v Poročilu o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 27.

177. Na maloprodajnem trgu v Sloveniji dobavitelji in končni odjemalci sklepajo odprte pogodbe, s katerimi količine dobavljene energije in časovni potek dobave niso vnaprej določeni. Enako kot v letu 2019 je bilo na zadevnem trgu v letu 2020 dejavnih 22 dobaviteljev električne energije, 16 od teh je dobavljalo električno energijo gospodinjiskim odjemalcem.²¹⁰

V.2.2.2.1 Trg dobave električne energije gospodinjiskim odjemalcem

178. V obdobju od leta 2016 do konca leta 2020 je opaziti trend naraščanja števila gospodinjiskih odjemalcev, in sicer od 838.568 v letu 2016 do 855.039 v letu 2020. [redacted]²¹¹

179. Prav tako se je v opazovanem obdobju povečevala dobava električne energije vsem gospodinjiskim odjemalcem. V letu 2018 je znašala dobava električne energije gospodinjiskim odjemalcem 3.344 GWh, v letu 2019 3.364,3 GWh, v letu 2020 pa 3.498,6 GWh.²¹²

Tabela 13: Tržni deleži in HHI dobaviteljev elektrike vsem gospodinjiskim odjemalcem

Dobavitelj	Dobavljena energija v GWh v letu 2020	tržni deleži v %		
		leto 2018	leto 2019	leto 2020
GEN-I + Elektroenergija	1.400,5	38,6	38,5	40,0
ECE	546,7	17,9	16,8	15,6
E3	503,5	15,9	15,4	14,4
Energija plus	453,8	14,4	13,4	13,0
Petrol	342,2	7,7	8,9	9,8
Drugi	251,9	5,5	7,0	7,2
Skupaj	3.498,6	100,0	100,0	100,0
HHI dobaviteljev vsem gospodinjiskim odjemalcem		2.360,1	2.309,4	2.649,8
HHI po izvedeni koncentraciji HSE z ECE in Energija plus				3.055,44
Sprememba v HHI - delta				405,6

V letu 2021 je prišlo do koncentracije podjetij Petrol in E3 ter koncentracije podjetij HSE in ECE. Zato je Agencija pri izračunu HHI za zadnje leto, to je leto 2020, že upoštevala navedene koncentracije.

Vir: Agencija za energijo v Poročilih o stanju na področju energetike v Sloveniji v letih 2018 (str. 92), 2019 (str. 113) in 2020 (str. 115) ter preračun Agencije.

²¹⁰ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 99.

²¹¹ Priglasitev, str. 33.

²¹² Podatki Agencije za energijo v Poročilih o stanju na področju energetike v Sloveniji v letih 2018, 2019 in 2020.

180. Za merjenje stopnje koncentracije se pogosto uporablja Herfindahl-Hirschman indeks (HHI)²¹³. HHI se izračuna tako, da se seštejejo kvadrati posameznih tržnih deležev vseh podjetij na trgu. HHI daje sorazmerno večjo težo tržnim deležem večjih podjetij. Čeprav je najbolje vključiti vsa podjetja, pomanjkanje podatkov o zelo majhnih podjetjih ne more biti pomembno, ker taka podjetja nimajo bistvenega vpliva na HHI. Medtem ko lahko da absolutna vrednost HHI začetni podatek o konkurenčnem pritisku na trgu po združitvi, je sprememba HHI (znana kot »delta«) koristen približek spremembe v koncentraciji, ki je neposredna posledica združitve. Iz ustaljene prakse Evropske komisije izhaja, da v primeru horizontalnih združitvev na trgu, kjer je po združitvi HHI pod 1000, običajno ni potrebna poglobljena analiza. Malo verjetno je tudi, da bi horizontalne koncentracije bistveno ovirale učinkovito konkurenco v primerih, ko je HHI po združitvi med 1000 in 2000 in delta pod 250 ali v primerih, ko je HHI po združitvi nad 2000 in delta pod 150.²¹⁴

181. V zadnjem letu se je močno povečala koncentracija na že močno koncentriranem trgu električne energije gospodinjiskim odjemalcem, saj je po izračunu Agencije HHI v letu 2019 znašal 2.309,4, v letu 2020 pa 2.649,8. Na navedeno vpliva predvsem dejstvo, da je v letu 2021 pred predmetno koncentracijo prišlo do koncentracije podjetij Petrol in E3 ter koncentracije podjetij HSE in ECE. Po predmetni koncentraciji podjetij HSE (vključno z ECE) in Energija plus bi se HHI dodatno povečal na 3.055,44, kar pomeni, da bi se s predmetno koncentracijo HHI povečal za 405,6 (delta HHI je torej 405,6).

182. Na trgu dobave električne energije gospodinjiskim odjemalcem ima podjetje HSE preko podjetja ECE 15,6 % tržni delež v letu 2020 glede na količino dobavljene električne energije, podjetje Energija plus pa ima 13,0 % tržni delež. Tržni delež združenega podjetja bi tako znašal 28,6 %. Največji konkurent na tem trgu je podjetje Gen-I z Elektro energijo s 40 % tržnim deležem v letu 2020 (v letu 2019 38,5 %), sledi mu Petrol skupaj s podjetjem E3 s 24,2 % tržnim deležem. To pomeni, da se koncentracija na trgu s predmetno koncentracijo še dodatno poveča in ostanejo le trije močni dobavitelji (GEN-I skupaj z Elektro energijo, HSE skupaj z ECE in Energija plus ter Petrol skupaj z E3).

V.2.2.2.2 Trg dobave električne energije poslovnim odjemalcem

183. Agencija za energijo ugotavlja, da se je število poslovnih odjemalcev po večletnem naraščanju v letih 2019 in 2020 zmanjšalo za 0,4 %.²¹⁵ Iz naslednje tabele je razvidna količina dobavljene električne energije poslovnim odjemalcem.

Tabela 14: Količine dobavljene električne energije poslovnim odjemalcem v letih 2018, 2019 in 2020

Dobavitelj	Dobavljena energija v GWh v letu 2018	Dobavljena energija v GWh v letu 2019	Dobavljena energija v GWh v letu 2020
GEN-I + Elektro energija	2.058,4	1.957,3	1.973,3
ECE	1.994,4	1.813,8	1.444,3
Energija plus	1.174,7	1.322,6	1.194,1
Petrol	799,9	913,5	1.142,6
E3	937,5	963,9	905,4
TALUM	0,1	0,1	0,1

²¹³ HHI – Herfindal-Hirschmanov indeks je merilo za velikost podjetij v odnosu do celotne panoge in je indikator stopnje konkurenčnosti med podjetji. Njegova vrednost se nahaja med 0 (razmere popolne konkurence) in 10000 (monopol). Višji kot je indeks, višja je stopnja koncentracije in nižji kot je indeks, nižja je stopnja koncentracije tržne moči. Na podlagi vrednosti indeksa je mogoče sklepati na konkurenčnost v panogi. Višje vrednosti so lahko znak manjše konkurenčnosti, in obratno, nižje vrednosti lahko pomenijo višjo konkurenčnost (Vir: Grilc Peter et al: Zakon o preprečevanju omejevanja konkurence (ZPOmK-1): s komentarjem, Ljubljana: GV Založba, 2009, stran 191).

²¹⁴ Smernice o presoji horizontalnih združitvev na podlagi uredbe sveta o nadzoru koncentracij podjetij, (2004 / C 31/03), odst. 16, 19 in 20.

²¹⁵ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 28.

HEP	753,3	789,4	615,0
HSE	1.284,5	1.214,7	1.114,4
Acroni	5,0	3,3	1,0
Drugi	413,5	462,6	421,0
Skupaj	9.421,3	9.441,2	8.811,2

Vir: Agencija za energijo v Poročilih o stanju na področju energetike v Sloveniji v letih 2018, 2019 in 2020 ter preračun Agencije.

184. Agencija za energijo v Poročilih o stanju na področju energetike v Sloveniji navaja podjetji Talum in SIJ Acroni kot dobavitelja električne energije poslovnim odjemalcem ter pri tem navaja količine električne energije, ki sta jih omenjeni podjetji dobavili sami sebi ter ostalim odjemalcem znotraj omrežja ZDS, ki jih upravljata. Omenjeni podjetji sta velika porabnika električne energije in večino nabavljene elektrike

Agencija je zato v izračunu dobavljene električne energije pri teh dveh uporabnikih upoštevala le tiste količine električne energije, ki sta jo dobavila lastniško nepovezanim osebam znotraj ZDS²¹⁶, količin električne energije, ki sta jih nabavila za lastne potrebe, pa ne.

Zato je Agencija pri izračunu količin dobavljene električne energije poslovnim odjemalcem pri dobavitelju HSE količine dobavljene električne energije poslovnim odjemalcem na maloprodajnem trgu, ki so navedene v podatkih Agencije za energijo, povečala za količine, ki jih je HSE dobavil podjetju Talum, in sicer: ■ GWh v letu 2018, ■ GWh v letu 2019 in ■ GWh v letu 2020²¹⁷. Glede na tako izračunane količine električne energije, dobavljene poslovnim odjemalcem na maloprodajnem trgu, je Agencije izračunala tržne deleže podjetij, ki so razvidni iz naslednje tabele.

Tabela 15: Tržni deleži in HHI dobaviteljev elektrike poslovnim odjemalcem

Dobavitelj	Leto 2018	Leto 2019	Leto 2020
GEN-I + Elektro_energija	21,8	20,7	22,4
ECE	21,2	19,2	16,4
Energija plus	12,5	14,0	13,6
Petrol	8,5	9,7	13,0
E3	10,0	10,2	10,3
TALUM	0,0	0,0	0,0
HEP	8,0	8,4	7,0
HSE	13,6	12,9	12,6
Acroni	0,1	0,0	0,0
Drugi	4,4	4,9	4,8
HHI dobaviteljev vsem poslovnim odjemalcem	1.521,14	1.452,43	1.459,16
HHI z upoštevanjem koncentracije Petrol z E 3 in koncentracije HSE z ECE (upoštevano v izračunu 2020)	1.521,14	1.452,43	2.140,30
HHI po izvedeni koncentraciji HSE z ECE in Energija plus			2.927,39
Sprememba v HHI - delta			787,09

Vir: Agencija za energijo v Poročilih o stanju na področju energetike v Sloveniji v letih 2018, 2019 in 2020 ter preračun Agencije.

²¹⁶ Iz podatkov podjetij SIJ Acroni in Talum je razvidno, da sta npr. v letu 2020 od celotne proizvedene in nabavljene električne energije prodaja nepovezanim osebam znotraj ZDS samo 0,29 % (SIJ Acroni) oziroma 0,00011 % (Talum).

²¹⁷ Navedeno je razvidno iz podatkov podjetja HSE, ki navaja, da podatki iz Poročil Agencije za energijo o stanju na področju energetike v Sloveniji ne upoštevajo količin električne energije, prodanih družbi Talum. Podjetje HSE je navedlo, da je družbi Talum dobavil naslednje količine električne energije: ■ GWh v letu 2018, ■ GWh v letu 2019 in ■ GWh v letu 2020. Glej dokument št. 3061-9/2021-58, str. 5.

185. V zadnjem letu se je močno povečala koncentracija na koncentriranem trgu električne energije poslovnim odjemalcem, saj je po izračunu Agencije HHI v letu 2019 znašal 1.452,43 v letu 2020 pa 1.459,16 oziroma 2.140,30, če upoštevamo koncentracijo podjetij Petrol in E3 ter koncentracijo podjetij HSE in ECE, ki sta se zgodili v letu 2021. Po predmetni koncentraciji podjetij HSE (vključno z ECE) in Energija plus bi se HHI dodatno povečal na 2.927,39, kar pomeni, da bi se s predmetno koncentracijo HHI povečal za 787,09.
186. Na trgu dobave električne energije poslovnim odjemalcem ima podjetje HSE skupaj s podjetjem ECE 29,0 % tržni delež v letu 2020 glede na količino dobavljene električne energije, podjetje Energija plus pa ima 13,6 % tržni delež. Tržni delež združenega podjetja bi tako znašal 42,6 %. Na trgu dobave električne energije poslovnim odjemalcem bi tako podjetje HSE s predmetno koncentracijo prevzelo vodilno vlogo. Največji konkurent je podjetje Petrol (skupaj z E3) s 23,3 % tržnim deležem v letu 2020, sledi mu Gen-I z 22,4 % tržnim deležem. Med preostalimi ponudniki ima podjetje HEP največji tržni delež (7,0 %), drugi ponudniki pa imajo precej nižje tržne deleže.
187. Trg dobave električne energije poslovnim odjemalcem je že visoko koncentriran. Nameravana koncentracija bi odstranila pomembnega konkurenta, in sicer Energijo plus, tako da bi ostali le štirje ponudniki s tržnim deležem nad 5 %, od tega trije s tržnim deležem nad 20 %, pri tem pa bi imelo na podlagi predmetne koncentracije združeno podjetje najvišji tržni delež.
188. Glede na to, da obstajajo visoke (predvsem ekonomske) ovire za vstop na trg (tako na veleprodaji kot na maloprodaji oziroma konkretno na trg dobave električne energije poslovnim odjemalcem) in glede na to, da je bilančna skupina HSE največja in da ima pred ostalimi bilančnimi skupinami konkurenčno prednost tudi v tem, da obsega velike porabnike električne energije (Talum in skupina SIJ) in je zato njeno napovedovanje prihodnjega odjema precej natančnejše, s tem pa so stroški nižji (predvsem stroški izravnave odstopanj), bi HSE s predmetno koncentracijo pridobil dodatno konkurenčno prednost na trgu. Maloprodajni trg dobave električne energije poslovnim odjemalcem je pomemben segment maloprodaje elektrike, saj iz podatkov Agencije za energijo v obdobju 2018-2020 izhaja, da poslovni uporabniki v Sloveniji porabijo precej več elektrike kot gospodinjiski uporabniki. Tako je npr. navedeno, da je v letu 2020 poslovni odjem skupaj znašal 8.947 GWh²¹⁸, gospodinjiski odjem pa le 3.559 GWh. Pri tem pa je porabo elektrike za poslovne odjemalce praviloma precej lažje napovedovati, dobavitelj pa lahko velikim odjemalcem tudi vežejo ceno dobave na odstopanja, kar pomeni, da dobavitelj tržno tveganje odstopanj dejanske porabe od napovedi oziroma s tem povezanih stroškov prenese na velikega odjemalca. Pri gospodinjiskih odjemalcih in malih poslovnih odjemalcih pa to tveganje v celoti nosi dobavitelj.

V.2.2.2.3 Struktura poslovnih odjemalcev udeleženih podjetij

189. Iz pretekle prakse²¹⁹ Agencije je razvidno, da je poslovne odjemalce glede na velikost odjema segmentirala na male in srednje poslovne odjemalce, ki se obravnavajo tipsko, in na velike industrijske poslovne odjemalce, ki se obravnavajo individualno. Poslovne odjemalce glede na velikost odjema je delila na:
- a) velike industrijske odjemalce s porabo nad 2 GWh električne energije letno,
 - b) srednje poslovne odjemalce s porabo med 50 MWh do 2 GWh letno,
 - c) male poslovne odjemalce s porabo do 50 MWh letno.
190. Iz spodnjih treh tabel je razvidno število poslovnih odjemalcev za leta 2018, 2019 in 2020 za podjetja, udeležena v koncentraciji, po odjemnih skupinah.

²¹⁸ Od tega 7.418 GWh na distribucijskem sistemu, 1.435 GWh na ZDS in 94 GWh na prenosnem sistemu, skupaj torej 8.947 GWh. Glej Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 24, tabela 4.

²¹⁹ Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363 z dne 29. 11. 2019, točke 86 do 88.

Tabela 16: Število poslovnih odjemalcev HSE po odjemnih skupinah za obdobje 2018 - 2020

Velikost odjema	Leto 2018	Leto 2019	Leto 2020
Nad 2 GWh			
Od 50 MWh do 2 GWh			
Do 50 MWh			
Skupaj			

Vir: interni podatki družbe HSE. Dokument št. 3061-9/2021-15, str. 9.

Tabela 17: Število poslovnih odjemalcev ECE po odjemnih skupinah za obdobje 2018 - 2020

Velikost odjema	Leto 2018	Leto 2019	Leto 2020
Nad 2 GWh			
Od 50 MWh do 2 GWh			
Do 50 MWh			
Skupaj			

Vir: interni podatki družbe ECE. Dokument št. 3061-9/2021-15, str. 9.

Tabela 18: Število poslovnih odjemalcev Energija plus po odjemnih skupinah za obdobje 2018 - 2020

Velikost odjema	Leto 2018	Leto 2019	Leto 2020
Nad 2 GWh			
Od 50 MWh do 2 GWh			
Do 50 MWh			
Skupaj			

Vir: interni podatki podjetja Energija plus. Dokument št. 3061-9/2021-15, str. 9.

191. Iz navedenega je razvidno, da ima HSE [redacted] kot podjetji ECE in Energija plus. Poleg tega HSE v letih 2019 in 2020 [redacted]

[redacted] V letu 2018 je imelo podjetje HSE skupno [redacted] poslovnih odjemalcev, v letu 2020 pa jih je imelo [redacted]. Tudi podjetje ECE je v letih 2019 in 2020 [redacted], saj je v letu 2019 imelo skupno [redacted] poslovnih odjemalcev, v letu 2020 pa [redacted]. Nasprotno je podjetje Energija plus tako v letu 2019 kot v letu 2020 imelo [redacted]. V letu 2018 je podjetje Energija plus imelo skupno [redacted] poslovnih odjemalcev, v letu 2020 pa [redacted].

192. Iz navedenih podatkov je prav tako razvidno, da sta si podjetji ECE in Energija plus glede na število in strukturo poslovnih odjemalcev zelo podobni. V obdobju 2018 – 2020 se [redacted] tako da sta imeli v letu 2020 naslednje število skupnih poslovnih odjemalcev: ECE [redacted], Energija plus pa [redacted].

193. Tudi po strukturi poslovnih odjemalcev sta si ECE in Energija plus zelo podobna, saj imata v letu 2020 velikih industrijskih odjemalcev pod [redacted] (ECE [redacted], Energija plus [redacted]), srednjih poslovnih odjemalcev imata med [redacted] in [redacted] (ECE 9 [redacted], Energija plus [redacted]), malih poslovnih odjemalcev nad [redacted] (ECE [redacted], Energija plus [redacted]).

194. V splošnem natančnost napovedovanja prihodnjega odjema elektrike raste tako z velikostjo odjemalcev kot z velikostjo celotne bilančne skupine.²²⁰ [redacted]

²²⁰ Dokument št. 3061-9/2021-73, odgovor na vprašanje 9.

V.2.2.2.4 Oblikovanje maloprodajne cene električne energije, ki jo plača uporabnik

195. Priglasitelj je pojasnil²²², da iz točke 3 Priloge I Direktive (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o skupnih pravilih notranjega trga električne energije in spremembi Direktive 2012/27/EU (prenovitev) izhaja, da je končna maloprodajna cena električne energije, ki jo plača odjemalec, sestavljena iz naslednjih postavk:
- postavke energije in dobave, ki se oblikuje prosto na trgu;
 - omrežnine (omrežnina za prenos in omrežnina za distribucijo), ki je določena s strani regulatorja trga (Agencija za energijo) na podlagi metodologij za določitev regulativnega okvira in metodologij za obračunavanje omrežnine za elektrooperaterje;
 - prispevkov (prispevek za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije – OVE²²³, prispevek za energetske učinkovitost - URE²²⁴ in prispevek za delovanje operaterja trga²²⁵);
 - trošarine na električno energijo in
 - davka na dodano vrednost - DDV.
196. Cena elektrike za gospodinjstve odjemalce določa dobavitelj električne energije in jo lahko ponuja po: a) akcijski ceni, ki bodisi traja omejen čas ali pa velja takrat, ko je odjemalec v določenem časovnem obdobju vezan na izbranega ponudnika; b) redni ceni elektrike, ki je obračunana po ceniku ponudnika. Cena elektrike se obračuna za vsako porabljeno kilovatno uro v večji tarifi (VT), manjši tarifi (MT) oziroma po enotni (ET) tarifi.²²⁶
197. Cena omrežnine je sestavljena iz: a) cene za obračunsko moč v kilovatih – kW in b) cene za omrežnino, ki se obračuna za vsako porabljeno kilovatno uro – kWh elektrike. Omrežnina je namenjena delovanju distribucijskega operaterja SODO, dejavnosti sistemkega operaterja in stroškov sistemskih storitev ELES in pokrivanju stroškov delovanja Agencije za energijo.
198. Višino prispevkov določa Vlada Republike Slovenije. Prispevek OVE + SPTE je namenjen spodbujanju proizvodnje elektrike iz obnovljivih virov, višina tega prispevka pa se obračuna glede na obračunsko moč v kilovatih. Prispevek URE se obračuna za vsako porabljeno kilovatno uro elektrike. Prispevek za delovanje operaterja trga določa Vlada RS in je namenjen pokrivanju stroškov delovanja operaterja trga Borzen d.o.o., razen delovanja Centra za podpore.²²⁷
199. Trošarino za porabljeno električno energijo se obračuna za vsako porabljeno kilovatno uro električne energije po določilih Zakona o trošarinah in Uredbi o spremembah Uredbe o določitvi zneska trošarine za energente. Davek na dodano vrednost - DDV se obračuna na vse navedene sestavine računa skladno z ZDDV-1 po stopnji 22 %.
200. Gibanje končne cene električne energije in deleže posameznih postavk za značilnega gospodinjstvega odjemalca v obdobju 2016 – 2020 prikazuje spodnja slika. Delež omrežnine v končni ceni električne energije za značilnega gospodinjstvega odjemalca je v letu 2020 znašal 30,4 odstotkov, delež postavke energije in dobave, ki se oblikuje prosto na trgu, 41,1 odstotka, delež prispevkov 8,7 odstotkov, delež DDV in trošarine pa 20 odstotkov, pri čemer je potrebno izpostaviti, da se v obdobju od 1. 3. do 31. 5. 2020 zaradi sprejetega izrednega ukrepa Agencije

²²¹ Dokument št. 3061-9/2021-15, str. 10.

²²² Dokument št. 3061-9/2021-48 in št. 3061-9/2021-58.

²²³ Plačuje se na podlagi Uredbe o načinu določanja in obračunavanja prispevkov za zagotavljanje podpor proizvodnji električne energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom in iz obnovljivih virov energije (Uradni list RS, št. 46/15, 76/17, 121/21 – ZSROVE).

²²⁴ Plačuje se na podlagi Uredbe o zagotavljanju prihrankov energije (Uradni list RS, št. 96/2014, 158/2020 - ZURE).

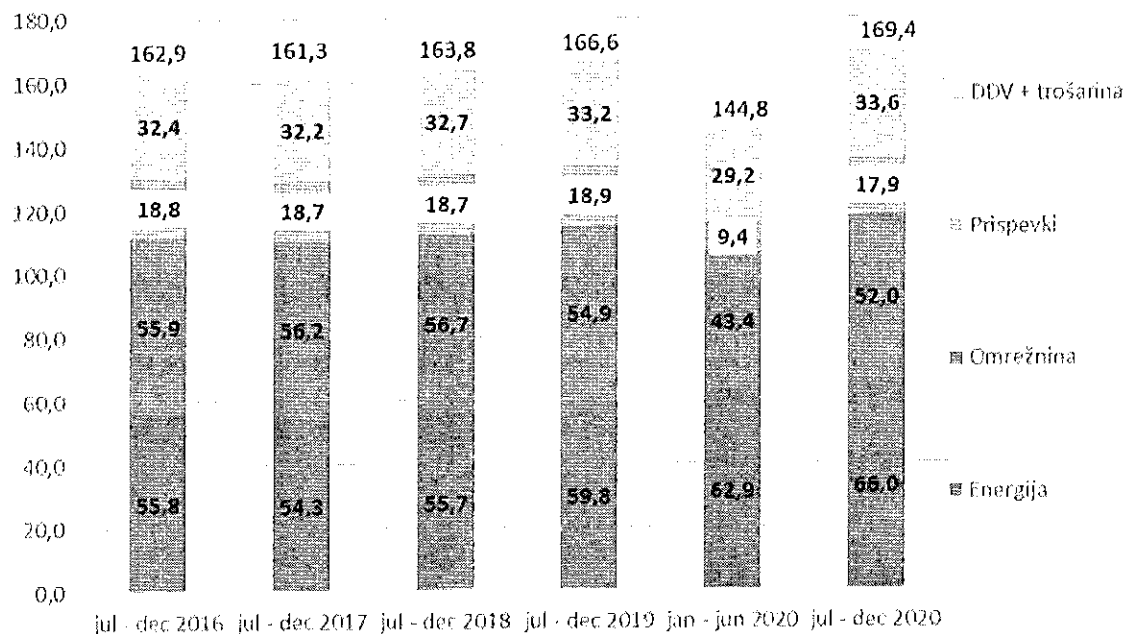
²²⁵ Plačuje se na podlagi Uredbe o podelitvi koncesije in načinu izvajanja gospodarske javne službe dejavnost operaterja trga z elektriko (Uradni list RS, št. 39/15, 121/21 – ZSROVE).

²²⁶ Glej <https://www.petrol.si/znanje-in-podpora/2020/faq/kako-je-sestavljena-cena-elektrike-in-kaj-vse-se-skriva-na-vasi-poloznici-za-elektricno-energijo.html>.

²²⁷ Glej <https://www.agen-rs.si/gospodinjski/elektrika/obrazlozitev-racuna/razclenitev-racuna>.

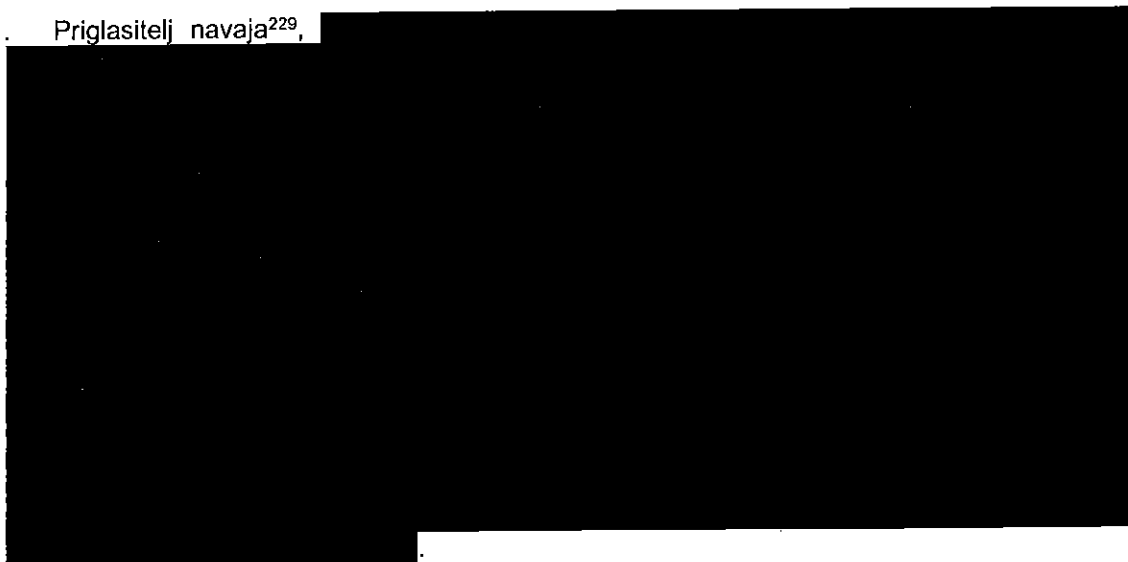
za energijo v obliki spremembe tarifnih postavk za obračun omrežnine gospodinjstvom in malim poslovnim odjemalcem ni obračunavala tarifna postavka za obračunsko moč. Prav tako se na podlagi izrednega ukrepa Vlade RS zaradi epidemije v predmetnem obdobju za gospodinske in male poslovne odjemalce ni obračunaval prispevek za OVE, ki je odvisen od obračunske moči odjemalca.²²⁸

Slika 2: Gibanje končne cene električne energije v Sloveniji za značilnega gospodinjkega odjemalca v obdobju 2016 - 2020

Vir: Agencija za energijo: Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 102.

201. Priglasitelj navaja²²⁹,

²²⁸ Dokument št. 3061-9/2021-48 in št. 3061-9/2021-58.

²²⁹ Dokument št. 3061-9/2021-48 in št. 3061-9/2021-58.

V.2.2.2.5 Povprečne prodajne cene elektrike v koncentraciji udeleženih podjetij na maloprodajnih trgih v letu 2020

202. Iz posredovanih podatkov priznatelj²³⁰

Podatki o povprečnih maloprodajnih cenah za gospodinjstve in poslovne odjemalce pri podjetjih, udeleženih v koncentraciji, so razvidne iz naslednje tabele.

Tabela 19: Povprečne prodajne cene elektrike v koncentraciji udeleženih podjetij za leto 2020

	HSE	ECE	Energija plus
Povprečna prodajna cena brez DDV v letu 2020 za poslovne odjemalce do 50 MWh v EUR			
Povprečna prodajna cena brez DDV v letu 2020 za poslovne odjemalce od 50 MWh do 2 GWh v EUR			
Povprečna prodajna cena brez DDV v letu 2020 za poslovne odjemalce nad 2 GWh v EUR			
Povprečna prodajna cena brez DDV v letu 2020 za vse poslovne odjemalce v EUR			
Povprečna prodajna cena brez DDV v letu 2020 za gospodinjstve odjemalce v EUR			

Vir: Dokument št. 3061-9/2021-22.

203. Pri gospodinskih uporabnikih v letu 2020 je razvidno, da je imelo podjetje Energija plus

204. Glede povprečnih prodajnih cen pri poslovnih uporabnikih v letu 2020 je razvidno, da je imelo podjetje ECE, sledi mu HSE, medtem ko je imelo podjetje Energija plus. Ko primerjamo povprečne prodajne cene po posameznih odjemnih skupinah, pa ugotovimo, da je podjetje Energija plus v povprečju nudilo (letna poraba do 50 MWh) kot ECE. V ostalih dveh odjemnih skupinah (srednji in veliki poslovni odjemalci) pa je nudilo cene kot ECE.

205. Podjetje HSE je v letu 2020 z letnim odjemom od 50 MWh do 2 GWh, EUR na MWh, velikih industrijskih uporabnikov z odjemom nad 2 GWh, ki po ceni EUR na MWh.

206. Kot je razvidno iz zgornje tabele je podjetje ECE srednjim poslovnim uporabnikom z odjemom od 50 MWh do 2 GWh nudilo elektriko po povprečni prodajni ceni kot HSE, saj je povprečna prodajna cena pri ECE v tej odjemni skupini znašala EUR na MWh, kar je EUR na MWh, podjetje Energija plus pa je imelo nekoliko ceno v povprečju (EUR na MWh kot HSE).

207. Pri velikih industrijskih uporabnikih so razlike med povprečnimi prodajnimi cenami nekoliko nižje. Podjetje ECE je velikim industrijskim uporabnikom v povprečju prodajalo elektriko po ceni EUR na MWh, kar je EUR na MWh kot pri HSE (povprečna prodajna cena kot pri HSE), medtem ko je podjetje Energija plus ponujalo elektriko velikim industrijskim uporabnikom po ceni, ki pa je bila samo za EUR na MWh kot pri HSE.

²³⁰ Glej dokument št. 3061-9/2021-22.

V.2.2.2.6 Primerjava nabavnih cen v letu 2020

208. Iz naslednje tabele so razvidne količine nabavljene električne energije in povprečne nabavne cene družbe HSE za leto 2020 po posameznih nabavnih virih. Povprečne nabavne cene vključujejo vse stroške dobave, vključno s stroški zakupa ČPZ.

Tabela 20: Količine nabavljene elektrike in povprečna nabavna cena družbe HSE za leto 2020

Količina uvožene elektrike v MWh		Povprečna nabavna cena v EUR na MWh	
Količina elektrike v MWh, nabavljene pri povezanih osebah (od lastnih elektrarn)		Povprečna nabavna cena v EUR na MWh	
Količina elektrike v MWh, nabavljene na slovenski borzi BSP		Povprečna nabavna cena v EUR na MWh	
Količina elektrike v MWh, nabavljene pri nepovezanih osebah v RS		Povprečna nabavna cena v EUR na MWh	
Skupaj		Skupna povprečna nabavna cena	

Vir: Interno poročilo družbe HSE za obdobje januar-december 2020, Intrastat poročilo za leto 2020. Dokument št. 3061-9/2021-22.

209. Iz priglasiteljevih podatkov je razvidno, da je družba HSE v letu 2020 večino elektrike () nabavila pri . Navedeno elektriko je osebam plačala v povprečju po ceni EUR na MWh. Na slovenski borzi BSP je v letu 2020 nabavila MWh () električne energije po povprečni nabavni ceni EUR na MWh. Pri nepovezanih osebah v Republiki Sloveniji je HSE v letu 2020 nabavil % električne energije . Uvožena električna energija (% od skupne količine MWh) je imela v povprečju , ki je kar za %²³¹ od povprečne nabavne cene elektrike, nabavljene na slovenski borzi BSP.

210. Iz naslednje tabele so razvidne količine nabavljene električne energije in povprečne nabavne cene družbe ECE za leto 2020 po posameznih nabavnih virih. Povprečne nabavne cene vključujejo vse stroške dobave, vključno s stroški zakupa ČPZ.

Tabela 21: Količine nabavljene elektrike in povprečna nabavna cena družbe ECE za leto 2020

Količina uvožene elektrike v MWh		Povprečna nabavna cena v EUR na MWh	
Količina elektrike v MWh, nabavljene pri povezanih osebah (od lastnih elektrarn)		Povprečna nabavna cena v EUR na MWh	
Količina elektrike v MWh, nabavljene na slovenski borzi BSP		Povprečna nabavna cena v EUR na MWh	
Količina elektrike v MWh, nabavljene pri nepovezanih osebah v RS		Povprečna nabavna cena v EUR na MWh	
Skupaj		Skupna povprečna nabavna cena	

* Priglasitelj pojasnjuje, da naj bi družba ECE vse količine električne energije nabavila v Republiki Sloveniji, ker je mesto dobave prenosni sistem družbe ELES.

** Gre za količine električne energije, nabavljene od družbe . Priglasitelj in ECE v letu 2020 nista predstavljala povezanih podjetij.

*** Priglasitelj pojasnjuje, da ECE ni član BSP Energetske borze.

Vir: Interni podatki družbe ECE. Dokument št. 3061-9/2021-88.

²³¹ (52,44 – 32,00) : 32,00 x 100.

211. Iz priglasiteljevih podatkov je razvidno, da je družba ECE v letu 2020 [redacted] elektrike ([redacted] %) nabavila pri nepovezanih osebah v Republiki Sloveniji po povprečni ceni [redacted] EUR na MWh. Pri tem je treba upoštevati, da se kot nepovezana oseba z ECE v letu 2020 šteje tudi HSE. Preostalo elektriko ([redacted] MWh) je nabavila pri povezanih osebah v Republiki Sloveniji, konkretno pri [redacted] po povprečni ceni [redacted] EUR na MWh.

212. Iz naslednje tabele so razvidne količine nabavljene električne energije in povprečne nabavne cene podjetja Energija plus za leto 2020 po posameznih nabavnih virih. Povprečne nabavne cene vključujejo vse stroške dobave, vključno s stroški zakupa ČPZ.

Tabela 22: Količine nabavljene elektrike in povprečna nabavna cena družbe Energija plus za leto 2020

Količina uvožene elektrike v MWh	[redacted]	Povprečna nabavna cena v EUR na MWh	[redacted]
Količina elektrike v MWh, nabavljene pri povezanih osebah (od lastnih elektrarn)*	[redacted]	Povprečna nabavna cena v EUR na MWh	[redacted]
Količina elektrike v MWh, nabavljene na slovenski borzi BSP	[redacted]	Povprečna nabavna cena v EUR na MWh	[redacted]
Količina elektrike v MWh, nabavljene pri nepovezanih osebah v RS	[redacted]	Povprečna nabavna cena v EUR na MWh	[redacted]
Skupaj	[redacted]	Skupna povprečna nabavna cena	[redacted]

* V vrstici povezane osebe RS (od lastnih elektrarn) so vključeni podatki za družbo [redacted], ki je v lasti družbe [redacted]. Več kot [redacted] % predstavlja družba [redacted].

Vir: Interni podatki podjetja Energija plus. Dokument št. 3061-9/2021-22.

213. Energija plus je na slovenski borzi BSP v letu 2020 nabavila [redacted] MWh ([redacted] %) električne energije po povprečni nabavni ceni [redacted] EUR na MWh. Večino elektrike ([redacted] %) je podjetje v letu 2020 nabavilo pri [redacted] v Republiki Sloveniji po povprečni ceni [redacted] EUR na MWh, ki je za [redacted] od povprečne cene elektrike, nabavljene na slovenski borzi BSP. Pri povezanih osebah v Republiki Sloveniji je podjetje Energija plus v letu 2020 nabavilo [redacted] % električne energije po [redacted] povprečni nabavni ceni. V letu 2020 ni uvažalo elektrike.

V.2.2.2.4 Prehodi odjemalcev med v koncentraciji udeleženi podjetji

214. Smernice o presoji horizontalnih združitve navajajo, da se proizvodi na upoštevem trgu lahko razlikujejo tako, da so nekateri proizvodi bližji substituti kakor drugi. Višja ko je stopnja zamenljivosti med proizvodi podjetij, ki se združujejo, večja je verjetnost, da bodo podjetja, ki se združujejo, bistveno povišala cene. Na primer združitve dveh proizvajalcev, ki ponujata proizvode, ki so za številne kupce prva in druga izbira, lahko povzroči bistveno povišanje cene. Ko so podatki na voljo, se lahko stopnja zamenljivosti oceni z raziskavami preferenc kupcev, analizo vzorcev nabave, oceno navzkrižne cenovne elastičnosti vključenih proizvodov ali s koeficienti odklona.²³² Koeficienti odklona so v strokovni literaturi in praksi Evropske komisije znani kot »diversion ratios«. Smernice o presoji horizontalnih združitve navajajo, da koeficient odklona od proizvoda A do proizvoda B meri delež prodaje proizvoda A, izgubljene zaradi povečanja cene proizvoda A, ki ga je prevzel proizvod B.²³³

²³² Smernice o presoji horizontalnih združitve, odst. 28 in 29.

²³³ Glej Smernice o presoji horizontalnih združitve v točki 29 ter opomba 39.

V.2.2.2.4.1 Prehodi gospodinjskih odjemalcev

215. V naslednji tabeli so za podjetje ECE za leti 2019 in 2020 predstavljeni podatki o prehodih gospodinjskih odjemalcev. Pod »prihodi« so navedeni število gospodinjskih uporabnikov in količine električne energije v kWh, ki so bili predhodno pri drugih dobaviteljih in so v letih 2019 in 2020 prešli k novemu dobavitelju ECE. Pod »odhodi« so navedeni število gospodinjskih uporabnikov in količine električne energije v kWh, ki so bili predhodno pri ECE in so v letih 2019 in 2020 prešli k drugemu dobavitelju elektrike. Nato je navedeno število gospodinjskih uporabnikov s količino elektrike, ki so bili predhodno pri ECE in so v letih 2019 in 2020 namesto ECE izbrali Energijo plus kot novega dobavitelja. Na podlagi tega so izračunani »diversion ratios« oziroma koeficienti odklona od ECE do Energija plus pri številu gospodinjskih uporabnikov in pri količini električne energije.

Tabela 23: Prehodi gospodinjskih odjemalcev za podjetje ECE v letih 2019 in 2020

Podatki za ECE	Leto 2019		Leto 2020	
	Št. uporabnikov	Količina v kWh	Št. uporabnikov	Količina v kWh
Prihodi				
- od Energije plus				
delež				
Odhodi				
- k Energiji plus				
delež				
Koef. odklona				

Vir: Agencija za energijo²³⁴ in preračun Agencije.

216. Iz navedenih podatkov je razvidno, da je podjetje ECE v letih 2019 in 2020 pridobilo novih, izgubilo pa . Tako je pri gospodinjskih uporabnikih v letu 2019 pridobilo novih, izgubilo pa . Med vsemi gospodinjskimi odjemalci, ki jih je podjetje ECE na novo pridobilo, je znašal delež tistih, ki so bili predhodno pri Energiji plus, v letu 2019 in v letu 2020. V letu 2019 je gospodinjskih odjemalcev prešlo k dobavitelju Energija plus, kar predstavlja kWh električne energije in % strank oziroma gospodinjskih odjemalcev, ki so zamenjali dobavitelja ECE z Energija plus. V letu 2020 je gospodinjskih odjemalcev podjetja ECE prešlo k dobavitelju Energija plus, kar predstavlja kWh električne energije. To pomeni, da je v letu 2020 od vseh gospodinjskih odjemalcev, ki so namesto ECE vzeli drugega dobavitelja elektrike, prešlo k Energiji plus % (diversion ration ali koeficient odklona je), kar predstavlja količinsko % električne energije od kWh.

217. V naslednji tabeli so za podjetje Energija plus za leti 2019 in 2020 predstavljeni podatki o prehodih gospodinjskih odjemalcev.

Tabela 24: Prehodi gospodinjskih odjemalcev za podjetje Energija plus za leti 2019 in 2020

Podatki za Energijo plus	Leto 2019		Leto 2020	
	Št. uporabnikov	Količina v kWh	Št. uporabnikov	Količina v kWh
Prihodi				
- od ECE				
delež				
Odhodi				
- k ECE				
delež				
Koef. odklona				

²³⁴ Dokument št. 3061-9/2021-74, str. 3, 5, 7 in 9.

218. Iz navedenih podatkov je razvidno, da je podjetje Energija plus v letih 2019 in 2020 [REDACTED]. Tako je pri gospodinskih uporabnikih v letu 2019 pridobilo [REDACTED] novih, izgubilo pa [REDACTED], v letu 2020 je pridobilo [REDACTED] novih, izgubilo pa [REDACTED]. Med vsemi gospodinskimi odjemalci, ki jih je podjetje Energija plus na novo pridobilo, je znašal delež tistih, ki so bili predhodno pri ECE, [REDACTED] % v letu 2019 in [REDACTED] % v letu 2020. V letu 2019 je [REDACTED] gospodinskih odjemalcev prešlo k dobavitelju ECE, kar predstavlja [REDACTED] kWh električne energije in [REDACTED] % gospodinskih odjemalcev, ki so zamenjali dobavitelja Energija plus z ECE. V letu 2020 je [REDACTED] gospodinskih odjemalcev prešlo k dobavitelju Energija plus, kar predstavlja [REDACTED] kWh električne energije. To pomeni, da je v letu 2020 od vseh gospodinskih odjemalcev, ki so namesto Energije plus vzeli drugega dobavitelja elektrike, prešlo k ECE [REDACTED] % (diversion ration ali koeficient odklona je [REDACTED]), kar predstavlja količinsko [REDACTED] % električne energije od [REDACTED] kWh.
219. Podjetje HSE [REDACTED]. Pri odhodih gospodinskih odjemalcev od enega dobavitelja k drugemu je razvidno, da je v letih 2019 in 2020 le [REDACTED] delež tistih, ki so zapustili ECE, izbralo dobavitelja Energija plus (koeficienti odklona od [REDACTED] do [REDACTED] oziroma deleži med [REDACTED]), medtem ko je delež tistih, ki so zapustili Energijo plus in so izbrali ECE, [REDACTED] (koeficienti odklona so od [REDACTED] pri količini v 2019 do [REDACTED] pri številu strank v letu 2020). Glede na to, da je podjetje ECE [REDACTED], pa so deleži prehodov gospodinskih uporabnikov od Energije plus k ECE v letu 2019 precej [REDACTED] kot so deleži odhodov od ECE k Energiji plus. Tako je od vseh novih gospodinskih uporabnikov delež tistih, ki so bili predhodno pri Energiji plus, v letu 2019 znašal [REDACTED] %, v letu 2020 pa [REDACTED] %. Za podjetje Energija plus pa je razvidno, da je od vseh novih gospodinskih uporabnikov delež tistih, ki so bili predhodno pri ECE znašal [REDACTED] %, v letu 2020 pa [REDACTED] %.

V.2.2.2.4.2 Prehodi poslovnih uporabnikov

220. Za HSE so podatki o prehodih poslovnih uporabnikov naslednji:
- a) K HSE v letih 2019 in 2020 [REDACTED].
 - b) V letu 2019 je samo [REDACTED] HSE prešel k drugemu dobavitelju, in sicer je [REDACTED] k Energiji plus, kar pomeni, da je koeficient odklona od HSE do Energija plus [REDACTED] (to pomeni, da [REDACTED]).
 - c) V letu 2020 je [REDACTED] uporabnikov HSE prešlo k drugemu dobavitelju. [REDACTED].
221. V naslednji tabeli so za podjetje ECE za leti 2019 in 2020 predstavljeni podatki o prehodih poslovnih uporabnikov. Pod »prihodi« je navedeno število poslovnih uporabnikov in količine električne energije v kWh, ki so bili predhodno pri drugih dobaviteljih in so v letih 2019 in 2020 prešli k novemu dobavitelju ECE. Pod »odhodi« so navedeni število poslovnih uporabnikov in količine električne energije v kWh, ki so bili predhodno pri ECE in so v letih 2019 in 2020 prešli k drugemu dobavitelju elektrike. Nato je navedeno število poslovnih uporabnikov s količino elektrike, ki so bili predhodno pri ECE in so v letih 2019 in 2020 namesto ECE izbrali Energijo plus kot novega dobavitelja. Na podlagi tega so izračunani »diversion ratios« oziroma koeficienti odklona od ECE do Energija plus pri številu poslovnih uporabnikov in pri količini električne energije.

²³⁵ Dokument št. 3061-9/2021-74, str. 3, 5, 7 in 9.

Tabela 25: Prehodi poslovnih uporabnikov za podjetje ECE v letih 2019 in 2020

Podatki za ECE	Leto 2019		Leto 2020	
	Št. uporabnikov	Količina v kWh	Št. uporabnikov	Količina v kWh
Prihodi				
- od Energije plus				
delež				
Odhodi				
- k Energiji plus				
delež				
Koef. odklona				

Vir: Agencija za energijo²³⁶ in preračun Agencije.

222. Iz navedenih podatkov je razvidno, da je podjetje ECE v letih 2019 in 2020 [redacted] novih, izgubilo pa [redacted], v letu 2020 je pridobilo [redacted] novih, izgubilo pa [redacted]. Med vsemi poslovnimi odjemalci, ki jih je podjetje ECE na novo pridobilo, je znašal delež tistih, ki so bili predhodno pri Energiji plus, [redacted] v letu 2019 (ta delež je pri količini elektrike [redacted] in znaša [redacted] %) ter [redacted] % v letu 2020 (ta delež je pri količini elektrike [redacted] in znaša [redacted] %). V letu 2019 je [redacted] poslovnih odjemalcev prešlo k dobavitelju Energija plus, kar predstavlja [redacted] kWh električne energije in [redacted] poslovnih uporabnikov ter [redacted] kWh, ki je zamenjalo dobavitelja ECE z Energijo plus. V letu 2020 je [redacted] poslovnih uporabnikov prešlo k dobavitelju Energija plus, kar predstavlja [redacted] kWh električne energije. To pomeni, da je v letu 2020 od vseh poslovnih uporabnikov, ki so namesto ECE vzeli drugega dobavitelja elektrike, prešlo k Energiji plus [redacted] % (diversion ration ali koeficient odklona je 0 [redacted]), kar predstavlja količinsko [redacted] % električne energije [redacted] kWh.

223. V naslednji tabeli so za podjetje Energija plus za leti 2019 in 2020 predstavljeni podatki o prehodih poslovnih uporabnikov.

Tabela 26: Prehodi poslovnih uporabnikov za podjetje Energija plus za leti 2019 in 2020

Podatki za Energijo plus	Leto 2019		Leto 2020	
	Št. uporabnikov	Količina v kWh	Št. uporabnikov	Količina v kWh
Prihodi				
- od ECE				
delež				
Odhodi				
- k ECE				
delež				
Koef. odklona				

Vir: Agencija za energijo²³⁷ in preračun Agencije.

224. Podjetje Energija plus je v letu 2019 [redacted], v letu 2020 pa je izgubilo [redacted] poslovnih uporabnikov več, kot jih je pridobilo, saj je izgubilo [redacted] poslovnih uporabnikov, pridobilo jih je [redacted]. Med vsemi poslovnimi odjemalci, ki jih je podjetje Energija plus na novo pridobilo, je znašal delež tistih, ki so bili predhodno pri ECE, [redacted] % v letu 2019 (ta delež je pri količini elektrike [redacted] %) ter [redacted] % v letu 2020 (ta delež je pri količini elektrike [redacted] %).

225. Pri odhodih je razvidno, da je [redacted] poslovnih odjemalcev v letu 2019, ki so bili predhodno pri dobavitelju elektrike Energija plus zamenjalo tega dobavitelja z drugim, pri tem pa je [redacted]

²³⁶ Dokument št. 3061-9/2021-74, str. 4, 6, 8 in 10.

²³⁷ Dokument št. 3061-9/2021-74, str. 4, 6, 8 in 10.

poslovnih odjemalcev prešlo k dobavitelju ECE, kar predstavlja [REDACTED] kWh električne energije (od skupno [REDACTED] kWh dobavljene elektrike poslovnim odjemalcem, ki so šli stran od dobavitelja Energija plus) in [REDACTED] % strank oziroma poslovnih odjemalcev, ki so zamenjali dobavitelja Energija plus z ECE. V letu 2020 je [REDACTED] poslovnih odjemalcev, ki so bili predhodno pri dobavitelju elektrike Energija plus zamenjalo tega dobavitelja z drugim, pri tem pa je [REDACTED] poslovnih odjemalcev prešlo k dobavitelju ECE, kar predstavlja [REDACTED] kWh električne energije. To pomeni, da je v letu 2020 od vseh poslovnih odjemalcev, ki so namesto Energije plus vzeli drugega dobavitelja elektrike, prešlo k ECE [REDACTED] % (diversion ration ali koeficient odklona je [REDACTED]), kar predstavlja količinsko [REDACTED] % električne energije od [REDACTED] kWh

V.2.2.2.4.3 Primerjava dejanskih koeficientov odklona s tistimi, ki bi jih pričakovali glede na tržne deleže

226. Smernice o presoji horizontalnih združitvev v točki 14 navajajo, da tržni deleži in stopnje koncentracije zagotavljajo prve podatke o strukturi trga in pomembnosti obeh udeležencev koncentracije in njihovih konkurentov z vidika konkurence. V točki 37 pa navajajo, da imajo nekatera podjetja večji vpliv na razvoj konkurence kakor bi nakazovali njihovi tržni deleži ali podobna merila. Združitve, ki vključuje takšno podjetje, lahko na protikonkurenčen način bistveno spremeni razvoj konkurence, zlasti kadar je trg že koncentriran.²³⁸
227. Višja ko je stopnja zamenljivosti med proizvodi podjetij, ki se združujejo, večja je verjetnost, da bodo podjetja, ki se združujejo, bistveno povišala cene. Na primer združitve dveh proizvajalcev, ki ponujata proizvode, ki so za številne kupce prva in druga izbira, lahko povzroči bistveno povišanje cene.²³⁹
228. Eno izmed orodij za oceno, ali so podjetja tesni konkurenti na trgu, je tudi primerjava dejanskih »diversion ratios« ali koeficientov odklona med podjetji, udeleženi v koncentraciji, z njihovimi tržnimi deleži. Višji kot so »diversion ratios« kot bi pričakovali glede na tržne deleže: a) višja je stopnja zamenljivosti med proizvodi teh podjetij v primerjavi s preostalim trgom, b) bolj tesna je konkurenca med v koncentraciji udeleženi podjetji in c) tržni deleži podjetij podcenjujejo dejanske konkurenčne omejitve, ki jih udeležena podjetja nalagajo drug drugemu.
229. Tržni deleži bi nakazovali naslednje stopnje prehoda med udeleženi podjetji na trgu dobave elektrike gospodinjstskim odjemalcem:

Tabela 27: Deleži prehoda gospodinskih uporabnikov, ki bi jih pričakovali glede na tržne deleže v letih 2019 in 2020 v %

Dobavitelj	Prehodi od ECE k drugim		Prehodi od Energija plus	
	leto 2019	leto 2020	leto 2019	leto 2020
GEN-I + Elektroenergija	46,27	47,39	44,46	45,98
ECE	0,00	0,00	19,40	17,93
E3	18,51	17,06	17,78	16,55
Energija plus	16,11	15,40	0,00	0,00
Petrol	10,70	11,61	10,28	11,26
Drugi	8,41	8,53	8,08	8,28
Skupaj	100,00	100,00	100,00	100,00

Vir: Agencija za energijo v Poročilih o stanju na področju energetike v Sloveniji v letih 2018, 2019 in 2020 ter preračun Agencije.

²³⁸ Odločba Komisije M.7018 v opombi 161 na str. 72 navaja naslednjo ilustracijo: Na trgu, kjer so tri podjetja A, B in C s tržnimi deleži 20 %, 10 % in 70 %, 30 % strank podjetja A preide k B in 70 % k podjetju C. Tržni deleži podjetij bi nakazovali, da bo 12,5 % strank podjetja A prešlo k B in 87,5 % strank podjetja A prešlo k C glede na to, da vse stranke, ki zapuščajo A, preidejo k B ali C (pri tem se ne upošteva tržni delež A, tržni delež preostalih strank B je zato 12,5 %, podjetja C pa 87,5 %). Dejstvo, da veliko več strank izbere podjetje B, kot bi se domnevalo na podlagi tržnega deleža B, je v prid sklepu, da sta podjetji A in B tesna konkurenta. To ne pomeni, da je konkurenca med A in C nepomembna. To samo pomeni, da A in B drug na drugega izvajata močnejši konkurenčni pritisk kot nakazujejo njuni tržni deleži.

²³⁹ Smernice o presoji horizontalnih združitvev, odst. 28.

230. Od vseh gospodinjstskih uporabnikov, ki so namesto ECE izbrali drugega dobavitelja, bi bilo glede na tržne deleže bilo za pričakovati, da bi naslednji delež teh uporabnikov izbral Energijo plus: [redacted] v letu 2020. Iz dejanskih prehodov je razvidno, da je [redacted] v letu 2020 gospodinjstskih uporabnikov namesto ECE izbralo Energijo plus (dejanski prehodi so precej [redacted] od pričakovanih glede na tržne deleže).

231. Glede na tržne deleže na trgu dobave gospodinjstskim uporabnikom je pričakovati, da bi od vseh gospodinjstskih uporabnikov, ki so namesto Energije plus izbrali drugega dobavitelja, naslednji delež uporabnikov izbral podjetje ECE: [redacted] % v letu 2019 oziroma [redacted] % v letu 2020. Iz dejanskih prehodov je razvidno, da je v letu 2019 [redacted] % gospodinjstskih uporabnikov Energije plus izbralo ECE, v letu 2020 pa je ta delež znašal [redacted] %. To pomeni, da so bili dejanski prehodi pri gospodinjstskih uporabnikih [redacted] od pričakovanih glede na tržne deleže.

232. Tržni deleži bi nakazovali naslednje stopnje prehoda med udeleženi podjetji na trgu dobave elektrike poslovnim odjemalcem:

Tabela 28: Deleži prehoda poslovnih uporabnikov, ki bi jih pričakovali glede na tržne deleže v letih 2019 in 2020 v %

Dobavitelj	Prehodi od HSE		Prehodi od ECE		Prehodi od Energija plus	
	2019	2020	2019	2020	leto 2019	leto 2020
GEN-I + Elektro_energija	23,77	25,60	25,62	26,76	24,07	25,90
ECE	22,04	18,74	0,00	0,00	22,33	18,96
Energija plus	16,07	15,54	17,33	16,25	0,00	0,00
Petrol	11,14	14,86	12,00	15,53	11,28	15,03
E3	11,71	11,77	12,62	12,31	11,86	11,91
TALUM	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
HEP	9,64	8,00	10,40	8,36	9,77	8,09
HSE	0,00	0,00	15,97	15,05	15,00	14,57
Acroni	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Drugi	5,63	5,49	6,06	5,73	5,70	5,55

Vir: Agencija za energijo v Poročilih o stanju na področju energetike v Sloveniji v letih 2018, 2019 in 2020 ter preračun Agencije.

233. Podjetje HSE v letih 2019 in 2020 [redacted]. V letu 2019 je [redacted] HSE [redacted], in sicer je [redacted], kar pomeni, da je dejanski delež v višini [redacted] %. V letu 2020 pa so vsi uporabniki, ki so zapustili HSE, izbrali [redacted]. Iz navedenega je na trgu dobave elektrike poslovnim uporabnikom razbrati tesnost konkurence med HSE, Energijo plus in GEN-I.

234. Podjetje ECE je v letih 2019 in 2020 izgubilo več poslovnih uporabnikov, kot jih je pridobilo. V letu 2019 je večino poslovnih uporabnikov pridobilo od podjetja Energija plus ([redacted] % pri številu uporabnikov in [redacted] % pri količini elektrike). Pri odhodih poslovnih uporabnikov od ECE je razvidno, da je [redacted] % v letu 2019 in [redacted] % v letu 2020 poslovnih uporabnikov namesto ECE izbralo Energijo plus. Dejanski prehodi so pri poslovnih uporabnikih višji od pričakovanih ([redacted] % v 2019 in [redacted] % v 2020) glede na tržne deleže, če pa upoštevamo prehode glede na količine elektrike so dejanski prehodi še precej višji ([redacted] % v 2019 in [redacted] % v 2020).

235. Podjetje Energija plus je v letu 2019 pridobilo več poslovnih uporabnikov, kot jih izgubilo pri tem pa je kar [redacted] % poslovnih uporabnikov pridobilo od podjetja ECE, kar predstavlja pri količini elektrike [redacted] %. V letu 2020 je pridobilo [redacted] poslovnih uporabnikov, izgubilo pa [redacted], pri tem pa je bilo [redacted] % vseh novo pridobljenih poslovnih uporabnikov bilo predhodno pri ECE, kar pri količini elektrike predstavlja kar [redacted] %. Pri odhodih poslovnih uporabnikov od Energije plus je razvidno, da je v letu 2019 kar [redacted] % poslovnih uporabnikov Energije plus izbralo ECE (dejanski prehodi k ECE od Energije plus so večji od pričakovanih v višini [redacted] % glede na tržne deleže), v letu 2020 pa je [redacted] % poslovnih uporabnikov Energije plus izbralo ECE, kar predstavlja [redacted] % glede na količino energije. To pomeni, da so bili v 2020 dejanski prehodi glede na število strank in količino energije nižji od pričakovanih.

236. Navedeno kaže, da sta zlasti podjetji ECE in Energija plus tesna konkurenta na trgu dobave elektrike poslovnim uporabnikom. Glede na določbo 28 točke Smernic o presoji horizontalnih združitve to pomeni, da obstaja velika verjetnost, da bi koncentracija podjetij HSE skupaj z ECE ter Energija plus privedla do povišanja cen na trgu.

V.2.2.2.5 Analiza GUPPI na trgu dobave elektrike poslovnim odjemalcem

237. Analiza GUPPI (The Gross Upward Pricing Pressure Index ali slovensko bruto pritisk na zvišanje cen)²⁴⁰ je eno prvih meril, v kolikšni meri (brez sinergij) ima združen subjekt spodbudo za enostransko zvišanje cene. Za izračun GUPPI so potrebne le informacije o razmerjih preusmeritve med produkti strank, ki se združujejo (diversion ratios ali koeficientih odklona), maržami in cenami strank, ki se združujejo. Informacije o povpraševanju po izdelkih ali maržah podjetij, ki niso predmet združitve, niso potrebne. Izračun tudi ne zahteva predpostavke o obliki funkcije povpraševanja, ko se cene spreminjajo.²⁴¹ GUPPI se običajno izračuna za vsako udeleženo podjetje ločeno, četudi po združitvi morda podjetja ne bodo več obstajala kot ločeni subjekti na upoštevem trgu po izvedbi transakcije.²⁴²
238. Navedena analiza omogoča oceno spodbud za dvig cen po združitvi glede na cene pred združitvijo, marže in prehode uporabnikov med podjetji, ki so udeležena v koncentraciji. Dejanski dvig cen je odvisen od obstoja ali odsotnosti izravnalnih dejavnikov na trgu, ki bi lahko preprečili zvišanja cen (vstopne ovire na trgu, obstoj nakupne moči, odzivi konkurentov). Če teh izravnalnih dejavnikov ni, se šteje, da so v koncentraciji udeležena podjetja sposobna delovati v skladu z navedenimi gospodarskimi spodbudami za dvig cen.²⁴³
239. Izračun GUPPI ponuja oceno enostranskih spodbud združenega podjetja za dvig cen zaradi združitve, pri tem pa ne upošteva povratnih učinkov takega dviga cen in odziva drugih tekmecev na trgu (ti dejavniki lahko dodatno povečajo obseg predvidenega povečanja cen, če je trg močno koncentriran).
240. GUPPI je izračunan na naslednji način: (koeficient odklona proizvoda 1 do proizvoda 2) x (stopnja prispevka za kritje proizvoda 2) x (maloprodajna cena proizvoda 2 / maloprodajna cena proizvoda 1). Prispevek za kritje – PZK je izračunan na podlagi razpoložljivih priglasiteljevih podatkov, in sicer: $PZK = \text{povprečna maloprodajna cena} - (\text{povprečna nabavna cena} + \text{dodatni stroški za dodatnega povprečnega odjemalca})$.²⁴⁴
241. Ker je podjetje ECE sedaj del podjetja HSE in ker je podjetje ECE [] delež električne energije nabavljalo pri podjetju HSE ([] % v letu 2020²⁴⁵), je Agencija pri izračunu GUPPI upoštevala povprečne nabavne cene elektrike podjetja HSE. Pri izračunu povprečnih nabavnih cen podjetja HSE so pri nabavi od povezanih oseb upoštevani podatki, ki jih je posredoval priglasitelj in vključujejo zaračunane nabavne cene, ki so jih zaračunale lastne elektrarne podjetja HSE. Pri izračunu PZK bi praviloma morali prodajno ceno zmanjšati za spremenljive stroške pri proizvodnji elektrike celotnega podjetja HSE²⁴⁶ (vključno z vsemi elektrarnami), ki pa so verjetno precej nižji od cen, ki so jih elektrarne zaračunale družbi HSE²⁴⁷. Navedeno pomeni, da je dejanski PZK podjetja HSE bistveno višji.

²⁴⁰ Glej točko 258 v sodbi Splošnega sodišča EU v zadevi T-399/16 CK Telecoms UK Investments Ltd proti Evropski komisiji.

²⁴¹ Zadeva M.7612 Hutchison 3G UK / Telefonica UK, točke 20 do 23 v Annex A.

²⁴² Glej zadevo M.6497 Hutchison 3G Austria / Orange Austria, točke 310 do 314, in zadevo M.7612 Hutchison 3G UK / Telefonica UK, točke 19, 181 in 182 v Annex A.

²⁴³ Glej zadevo M.6497 Hutchison 3G Austria / Orange Austria, točke 310 do 314.

²⁴⁴ Prispevek za kritje (PZK) ali angleško contribution margin je razlika med prodajno ceno (prihodki od prodaje) in spremenljivimi stroški. Stopnja PZK = $PZK : \text{povprečna maloprodajna cena}$.

²⁴⁵ Točka 133 v odločbi Agencije št. 3061-39/2020-73.

²⁴⁶ Na področju proizvodnje električne energije med variabilne stroške sodi predvsem strošek goriv in kuponov CO₂, v zelo majhni meri pa tudi strošek zagona in vzdrževanja. Glej Jakovac B.: Določitev tržne cene električne energije v Sloveniji po deregulaciji trga. Dostopno na <https://www.fm-kp.si/zalozba/ISBN/978-961-266-122-9/prispevki/014.pdf>.

²⁴⁷ Velikost variabilnih stroškov je odvisna od inputov, ki so potrebni za proizvodnjo električne energije, torej od cene goriva elektrarne. Najcenejše gorivo je voda, sledijo uran, premog in plin. Najnižje variabilne stroške imajo hidroelektrarne, sledijo nuklearna elektrarna, premogovne in plinske termoelektrarne. Edini variabilni strošek hidroelektrarne naj bi predstavljali

242. Prav tako izračun temelji na uporabi preteklih podatkov, ki npr. pri spodbudi podjetja ECE za zvišanje cen vključujejo približek prispevka za kritje – PZK podjetja Energija plus. Podjetje Energija plus je v letu 2020 nabavljalo električno energijo [REDACTED] kot npr. HSE, kar pomeni, da je PZK podjetja Energije plus nižji. V prihodnje pa je pričakovati, da bo podjetje Energija plus kot odvisno podjetje podjetja HSE [REDACTED] električne energije in bo s tem PZK podjetja Energija plus višji, s tem pa tudi spodbuda podjetja HSE za dvig cen.

Tabela 29: Izračun GUPPI na trgu dobave električne energije poslovnim uporabnikom

	ECE	Energija plus
povprečna maloprodajna cena v EUR za MWh	[REDACTED]	[REDACTED]
povprečna nabavna cena v EUR za MWh	[REDACTED]	[REDACTED]
prispevek za kritje v EUR za MWh	[REDACTED]	[REDACTED]
stopnja prispevka za kritje	[REDACTED]	[REDACTED]
koeficienti odklona v 2020 v %	[REDACTED]	[REDACTED]
GUPPI ²⁴⁸ v %	[REDACTED]	[REDACTED]
koeficienti odklona v 2019 v %	[REDACTED]	[REDACTED]
GUPPI v % s koeficienti odklona za 2019	[REDACTED]	[REDACTED]

Vir: Dokumenta št. 3061-9/2021-22 in št. 3061-9/2021-88 ter preračun Agencije.

243. Ti izračuni kažejo, da bo predmetna koncentracija verjetno ustvarila spodbudo za zvišanje prodajnih cen elektrike na trgu dobave elektrike poslovnim uporabnikom. Če upoštevamo podatke za leto 2020, je pri podjetju ECE predvideno povečanje prodajne cene za [REDACTED] %, pri podjetju Energija plus pa za [REDACTED] %. Če v izračun vključimo (višje) koeficiente odklona iz leta 2019, ugotovimo, da je tudi spodbuda v koncentraciji udeleženih podjetij za dvig cen elektrike na trgu dobave elektrike poslovnim uporabnikom precej višja, predvsem za poslovne uporabnike podjetja Energija plus, saj bi podjetje Energija plus maloprodajno ceno elektrike verjetno dvignilo v povprečju za [REDACTED] %.
244. Če sta podjetji Energija plus in HSE skupaj z ECE samostojni, potem bi ob dvigu cen s strani enega od teh podjetij, določen del poslovnih uporabnikov prešel k drugemu podjetju. V primeru izvedbe koncentracije HSE (skupaj z ECE) in Energije plus, pa bi enostransko zvišanje cen npr. s strani podjetja Energija plus bilo [REDACTED] za združeno podjetje, [REDACTED]. Podobno velja za dvig cen npr. s strani podjetja ECE.
245. GUPPI ali bruto pritisk na zvišanje cen ne pomeni nujno, da bi se cene zaradi združitve zvišale v izračunanem odstotku. Navedeni izračun pokaže, da bi združeno podjetje imelo motiv za dvig svojih marž glede na stanje pred združitvijo, ne glede na obliko, v kateri bi se to izvedlo (združeno podjetje bi lahko npr. zmanjšalo kakovost izvajanja storitev ali bi npr. uporabnikom nudilo manj dodatnih storitev).
246. Glede na to, da je trg dobave električne energije poslovnim uporabnikom že močno koncentriran in je oligopolne narave, je pričakovati, da bi drugi ponudniki na tem trgu sledili povišanju cen. Zato so pričakovana zvišanja cen kot posledica predmetne koncentracije večja, kot je prikazano v izračunu GUPPI.

stroški koncesijskih dajatev, ki jih mora koncesionar oziroma hidroelektrarna plačati za izkoriščanje vodnega potenciala. Glej Miklič J.: Simulacijski model trga z električno energijo v Sloveniji. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2004, str. 31 skupaj z opombo 23.

²⁴⁸ GUPPI je izračunan kot: stopnja odklona podjetja 1 do podjetja 2 x stopnja prispevka za kritje x (povprečna maloprodajna cena proizvoda 2 : povprečna maloprodajna cena proizvoda 1). Izračun GUPPI za ECE v 2020 tako znaša: koeficient odklona od ECE k Energiji plus x stopnja prispevka za kritje pri Energiji plus x (povprečna maloprodajna cena Energije plus : povprečna maloprodajna cena ECE) = [REDACTED]

V.2.2.3 Trg maloprodaje zemeljskega plina

247. Na maloprodajnem trgu v Sloveniji je bilo tako kot leto prej tudi v letu 2020 dejavnih 22 dobaviteljev zemeljskega plina, ki so na podlagi sklenjenih pogodb dobavljali zemeljski plin gospodinjstvom in poslovnim odjemalcem, priključenim na distribucijske sisteme in na prenosni sistem. Od teh 22 dobaviteljev je 18 dobaviteljev ponujalo zemeljski plin le gospodinjstvom odjemalcem. Novih dobaviteljev na trgu ni bilo, le dobavitelj RWE Ljubljana se je ob začetku leta 2020 preimenoval v E.ON Ljubljana.²⁴⁹
248. Agencija za energijo navaja, da odjemalci lahko izbirajo med ponodbami vseh dobaviteljev, ki ponujajo zemeljski plin v njihovi lokalni skupnosti. Posamezni, po letni količini dobave manjši dobavitelji zemeljskega plina, odjemalcem dobavljajo zemeljski plin le v lokalnih skupnostih, v katerih pod okriljem iste družbe izvajajo tudi dejavnost distribucije zemeljskega plina. Odjemalci plačajo dobavljeni zemeljski plin mesečno na podlagi dejansko porabljene količine, izmerjene z merilno napravo, oziroma na podlagi ocenjene količine porabe, če operater z odčitkom merilne naprave ne razpolaga. V petletnem opazovanem obdobju ni bilo pomembnejših sprememb v številu dobaviteljev na trgu, še največja sprememba je pri številu dobaviteljev gospodinjstvom odjemalcem, ki se je v primerjavi z letom 2016 zmanjšalo za 10 %. Raznolikost in številčnost ponudb je bila majhna. Več kot polovica dobaviteljev, ki so dobavljali gospodinjstvom odjemalcem, je ponujalo dobavo zemeljskega plina le na podlagi t. i. rednih ponudb²⁵⁰, ki ne zahtevajo časovne vezave za obdobje dobave ali izpolnjevanja drugih pogojev, odjemalec pa lahko kadarkoli zamenja dobavitelja brez plačila pogodbene kazni. Akcijske ali paketne ponudbe, ki so lahko omejene na določen krog odjemalcev ter praviloma vsebujejo pogodbene kazni, če odjemalec predčasno odstopi od pogodbe, so občasno ponujali le posamezni dobavitelji.²⁵¹
249. Agencija za energijo aktivno spremlja cene na maloprodajnem trgu na podlagi javnih podatkov ter podatkov iz ponudb za gospodinjstve in male poslovne odjemalce, ki jih pridobiva od dobaviteljev v okviru primerjalnih storitev skupne kontaktne točke. Maloprodajne cene plina v ponudbah o dobavi so odvisne predvsem od gibanja cen na veleprodajnih trgih, pogojev nabave, ki si jih dobavitelji zagotovijo pri trgovanju, in od poslovnih odločitev posameznega dobavitelja. Na višino nakupne cene, ki jo plača dobavitelj, vpliva več dejavnikov. Tako so cene zemeljskega plina odvisne od značilnosti sklenjenih pogodb za nakup plina, gibanja cen nafte in naftnih derivatov, gibanja tečajev tujih valut, vremenskih vplivov, ponudbe in povpraševanja na mednarodnih borzah in od konkurence na trgu.²⁵²
250. Agencija za energijo ugotavlja, da se je v letu 2020 za vse porabniške skupine povprečna končna cena plina na maloprodajnem trgu znižala, povprečna omrežnina pa povišala. Končne cene zemeljskega plina so se za vse porabniške skupine znižale. Končne cene zemeljskega plina za gospodinjstve odjemalce v Sloveniji se v letu 2020 v primerjavi z letom pred tem niso bistveno spremenile in so ostale pod povprečjem cen v EU. V vseh sosednjih državah so se cene zemeljskega plina znižale. Največ so se cene znižale na Madžarskem, v primerjavi z letom 2019 za skoraj 8 %. Za poslovne odjemalce se je v Sloveniji končna cena zemeljskega plina znižala za skoraj 13 %, vendar je bila še vedno dobrih 6 % nad povprečjem EU, višja pa je bila tudi v primerjavi s cenami v vseh sosednjih državah. Obravnavani poslovni odjemalci v sosednjih državah so imeli v primerjavi s Slovenijo nižje cene v razponu od 3 do 17 %. Končne cene zemeljskega plina so se najbolj znižale na Madžarskem, kjer so bile cene za obravnavani poslovni odjem tudi najnižje.²⁵³

²⁴⁹ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 193.

²⁵⁰ Po ukinitvi definicije rednega cenika iz EZ-1 so to ponudbe, ki so dostopne vsem odjemalcem in ne vsebujejo zahtev po izpolnjevanju posebnih pogojev (vezave, penali ipd.).

²⁵¹ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 193 in 194.

²⁵² Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 194.

²⁵³ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 197 do 200.

Tabela 30: Tržni deleži dobaviteljev zemeljskega plina v maloprodaji 2018 – 2020

Dobavitelj	Dobavljena energija v GWh v letu 2020	tržni deleži v %		
		leto 2018	leto 2019	leto 2020
Geoplin	4.453	43,7	45,2	46,5
Adriaplin	939	13,3	9,6	9,8
GEN-I	929	10,2	11,1	9,7
Energetika Ljubljana	924	10,3	9,3	9,6
Petrol	881	7,2	8,8	9,2
Plinarna Maribor	676	6,0	6,7	7,1
Energija plus*	140	ni podatka	ni podatka	1,5
ECE**	130	ni podatka	1,8	1,4
Energetika Celje	130	1,4	1,4	1,4
Drugi manjši dobavitelji	372	7,8	6,1	3,9
Skupaj	9,574	100	100	100
HHI maloprodajnega trga		2.447,4	2.509,6	2.601,0

* Podatek o tržnem deležu ni posebej naveden za leti 2018 in 2019, ker je podjetje Energija plus obravnavano kot »Drugi manjši dobavitelji«, kjer so še npr. podjetja ECE, Energija plus, Elektro energija in drugi.

** Podatek o tržnem deležu ni posebej naveden za leto 2018, ker je podjetje ECE obravnavano kot »Drugi manjši dobavitelji«, kjer so še npr. podjetja, Enos, Domplan, Energija plus, Istrabenz plini in drugi.

Vir: Agencija za energijo v Poročilih o stanju na področju energetike v Sloveniji v letih 2018, 2019 in 2020 ter preračun Agencije.

251. Iz podatkov Agencije za energijo izhaja, da ima na trgu maloprodaje zemeljskega plina najvišji tržni delež podjetje Geoplin d.o.o. Ljubljana, in sicer 46,5 % v letu 2020. Sledijo mu Adriaplin d.o.o. (9,8 % tržni delež), GEN-I, d.o.o. (9,7 % tržni delež), Energetika Ljubljana d.o.o. (9,6 % tržni delež), Petrol d.d., Ljubljana (9,2 % tržni delež) in Plinarna Maribor (7,1 % tržni delež). Ostala podjetja imajo tržne deleže pod 5 %. Tržni delež priglasiatelja, ki je na trgu prisoten le preko podjetja ECE, je glede na količino dobavljene energije v letu 2019 znašal 1,8 %, v letu 2020 pa 1,4 %, medtem ko je tržni delež podjetja Energija plus v letu 2020 znašal 1,5 %. Iz navedenega izhaja, da tržni delež združenega podjetja ne bi dosegal niti 5 %.

252. Glede na navedeno in v skladu z 18. odstavkom Smernic o presoji horizontalnih združitve, ki določa, da se pri koncentracijah, pri katerih skupni tržni delež v koncentraciji udeleženih podjetij na določenem trgu ne presega 25 %, zaradi nizkega tržnega deleža domneva, da koncentracija ne more ovirati učinkovite konkurence in je zato skladna s pravili konkurence, Agencija ne izraža pomislekov glede predmetne koncentracije na trgu maloprodaje zemeljskega plina v Republiki Sloveniji.

V.2.5 Vertikalni učinki

253. Vertikalne združitve zadevajo podjetja, ki so dejavna na različnih stopnjah oskrbne verige. Kadar se npr. proizvajalec določenega proizvoda (»podjetje na zgornjem delu oskrbne verige«) združi z enim od svojih distributerjev (»podjetja na spodnjem delu oskrbne verige«), se to imenuje vertikalna združitev.²⁵⁴

254. V primerjavi s horizontalnimi združitvami je za vertikalne združitve na splošno manj verjetno, da bi bistveno ovirale učinkovito konkurenco. Učinkovito konkurenco ovirajo predvsem na dva načina: z neusklajenimi (izključitev) in usklajenimi učinki.²⁵⁵

255. Vertikalne združitve pomenijo grožnjo učinkoviti konkurenci samo v primeru, če ima združen subjekt precejšnje stopnje tržne moči (ki ni nujno prevladujoči položaj) na najmanj enem od upoštevanih trgov. Evropska komisija verjetno ne bo izrazila pomislekov glede usklajenih ali

²⁵⁴ Smernice o presoji nehorizontalnih združitve na podlagi uredbe Sveta o nadzoru koncentracij podjetij, Ur. l. EU C 265/07, 2004, v nadaljevanju: Smernice o presoji nehorizontalnih združitve, odst. 4.

²⁵⁵ Smernice o presoji nehorizontalnih združitve, odst. 11, 17, 18 in 19.

neusklajenih vertikalnih združitve, če bo tržni delež novega subjekta po združitvi na vsakem od zadevnih trgov znašal manj kot 30 %²⁵⁶.

256. Agencija je podrobno analizirala tržno moč podjetja HSE na trgu prodaje električne energije na debelo v Republiki Sloveniji, pri proizvodnji in uvozu na slovenski trg, kot na nabavnem trgu, iz česar jasno izhajajo ugotovitve o najmanj precejšnji stopnji tržne moči podjetja HSE na teh trgih. S predmetno koncentracijo pa bi podjetje HSE pridobilo tudi precejšnjo tržno moč tudi na maloprodajnih trgih dobave električne energije v Sloveniji (28,6 % na trgu dobave gospodinjskim odjemalcem do 42,6 % na trgu dobave poslovnim odjemalcem). Kadar ima podjetje, ki je udeleženo v vertikalni koncentraciji, najmanj na enem izmed trgov znatno stopnjo tržne moči, je potrebna podrobna nadaljnja analiza učinkov, ki jih takšna koncentracija lahko ima na učinkovito konkurenco na upoštevanih trgih.

V.2.5.1 Izključitev pri surovinah

257. Izključitev pri surovinah nastane, kadar bi novi subjekt po združitvi omejil dostop do proizvodnje ali storitev, ki bi jih v primeru brez združitve dobavil, ali zvišal stroške njegovim konkurentom na spodnjem delu oskrbne verige ter jim otežil dobavo surovin po cenah in pod pogoji, ki bi veljali v primeru brez združitve. Izključitev pri surovinah lahko škodi potrošnikom, ne da bi bili ob tem konkurenti združenega podjetja prisiljeni izstopiti s trga. Odločilnega pomena je, ali bi višji stroški surovin povečali cene za potrošnike.²⁵⁷ Pri presoji verjetnosti proti konkurenčni izključitvi pri surovinah je treba proučiti, ali bi združen subjekt po združitvi lahko izvajal občutno izključevanje pri surovinah, ali bi imel spodbudo k takemu ravnanju in ali bi strategija izključevanja občutno škodljivo vplivala na konkurenco na spodnjem delu oskrbne verige.²⁵⁸ Kadar je konkurenca na trgu s surovinami oligopolna, odločitev združenega podjetja, da omeji dostop do svojih surovin, zmanjša konkurenčni pritisk na preostale dobavitelje surovin, kar jim lahko omogoči dvig cene surovine, ki jo zaračunavajo nepovezanim konkurentom na spodnjem delu oskrbne verige.

258. Izključitev pri surovinah je torej lahko popolna (ponudnikom na maloprodaji bi bil onemogočen dostop do proizvodov veleprodaji) ali delna (konkurentom na maloprodaji je proizvod dostopen ob višjih stroških). Z ekonomskega vidika je popolna izključitev pri surovinah le poseben (in skrajni) primer delne izključitve.²⁵⁹

V.2.5.1.1 Zmožnost izključitve pri surovinah

259. Iz prakse izhaja, da izključitev pri surovinah lahko povzroči težave glede konkurence, samo če zadeva surovino, pomembno za proizvod na spodnjem delu oskrbne verige (to je pri dobavi TV programov v maloprodaji). Konkurenčne pomisleke vzbuja le, ko ima vertikalno povezano podjetje, ki je nastalo na podlagi združitve, pomembno stopnjo tržne moči na zgornjem delu oskrbne verige (to je na trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo).²⁶⁰
260. Združeno podjetje bi lahko izključilo konkurente na spodnjem delu oskrbne verige, samo če bi z zmanjševanjem dostopa do lastnih proizvodov ali storitev na zgornjem delu oskrbne verige negativno vplivalo na skupno razpoložljivost surovin za trg na spodnjem delu oskrbne verige glede cen ali kakovosti. To se lahko zgodi v primeru, če so preostali dobavitelji na zgornjem delu oskrbne verige manj učinkoviti, ponujajo manj sprejemljive alternative ali pa ne morejo razširiti proizvodnje, da bi se odzvali na omejevanje dobave, na primer zaradi omejitev zmogljivosti ali bolj splošno, zaradi disekonomije obsega. Tudi obstoj ekskluzivnih pogodb med združenim

²⁵⁶ Smernice o presoji nehorizontalnih združitve, odst. 23 in 25.

²⁵⁷ Smernice o presoji nehorizontalnih združitve, odst. 31.

²⁵⁸ Smernice o presoji nehorizontalnih združitve, odst. 32.

²⁵⁹ Testing Vertical Mergers for Input Foreclosure – Note by Carl Shapiro, OECD, 17 September 2020, odst. 18, dostopno na [https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/WD\(2019\)75/en/pdf](https://one.oecd.org/document/DAF/COMP/WD(2019)75/en/pdf).

²⁶⁰ Smernice o presoji nehorizontalnih združitve, odst. 34 in 35.

subjektom in neodvisnimi dobavitelji surovin lahko omejuje zmožnost konkurentov na spodnjem delu oskrbne verige glede ustreznega dostopa do surovin.²⁶¹

261. Oligopolni trg označujejo trije ključni elementi, in sicer, da je na trgu prisotnih le nekaj večjih konkurentov, da obstajajo visoke vstopne ovire na trgu²⁶² in da lahko oligopolistična podjetja proizvajajo tako diferencirane kot homogene proizvode. V primeru oligopolističnih trgov ravnanja enega podjetja na trgu vplivajo na ravnanja drugega podjetja na trgu in obratno. Večja kot je homogenost zadevnega proizvoda, večja je medsebojna odvisnost konkurenčnih podjetij na trgu. Če prodajalci prodajajo homogen proizvod na oligopolnem trgu, bodo razlike v ceni med posameznimi podjetji zelo majhne. Če oligopolistično podjetje spremeni ceno, bo to imelo vpliv na količino konkurenčnega podjetja, zato bo tudi konkurent spremenil svojo prodajno politiko. Obnašanje oligopolističnega podjetja na trgu vključuje predvidevanja o odzivanju konkurenčnega podjetja in obratno, saj tako oba pridobita največ (t.i. zapornikova dilema).²⁶³
262. Struktura slovenskega trga proizvodnje in prodaje električne energije je oligopolna, saj so na njem prisotni le trije večji konkurenti, ki imajo na slovenskem trgu tudi zmogljivosti za proizvodnjo električne energije. Agencija je ugotovila, da uvoz električne energije in nakup električne energije na borzi električne energije ne moreta predstavljati zadostnega konkurenčnega pritiska v RS proizvedeni električni energiji.
263. Da bi podjetje, ki samo ne proizvaja električne energije, lahko delovalo na maloprodajnem trgu dobave električne energije končnim odjemalcem, mora pridobiti električno energijo na veleprodajnem trgu, katerega struktura je po ugotovitvah Agencije oligopolna oziroma je duopolna, saj sta na trgu prisotni dve podjetji s skupnim tržnim deležem (██████ % (HSE █████ % in GEN z █████ %)), ostala podjetja pa imajo tržno moč in tržne deleže precej manjše (tržni deleži ostalih podjetij, ki so prisotna na veleprodaji, so pod 5 %).
264. Združeno podjetje bo imelo na trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo največjo tržno moč. Podjetja na maloprodaji pa morajo za uspešno konkuriranje na maloprodajnem trgu pridobiti električno energijo na veleprodaji po cenah, v količinah in v rokih, ki jim omogočajo uspešno oblikovanje konkurenčnih ponudb. Morebitna odločitev podjetja HSE, da določenemu neodvisnemu podjetju na maloprodaji ne ponudi električne energije na veleprodaji ali pa jo ponudi po pogojih, ki mu ne bi dopuščali oblikovanja konkurenčne ponudbe na maloprodaji, lahko vodi do izključitve tega podjetja s trga zaradi omejitve dostopa do ključne surovine, to je električne energije.
265. Po podatkih Agencije za energijo je v letu 2020 v Sloveniji znašal delež proizvodnje električne energije podjetja HSE kar 57,3 %²⁶⁴. Delež proizvodnje skupine GEN je znašal 29,4 %, delež Energetike Ljubljana je znašal 2,5 %, delež manjših proizvajalcev pa 10,9 %. Proizvodnja električne energije v skupini HSE je bila v letu 2020 za dobrih 6,6 % višja glede na leto prej, predvsem zaradi visoke proizvodnje hidroelektrarn.
266. Skupina HSE predstavlja prvi energetski steber, drugi energetski steber predstavlja Skupina GEN. Skupina HSE in Skupina GEN sta v letu 2020 proizvedli skupaj 86,8 % električne energije v Sloveniji.
267. Skupina HSE je v letu 2020 proizvedla █████ GWh električne energije. Od tega znaša proizvodnja v hidroelektrarnah █████ GWh, v termoelektrarni █████ GWh, proizvodnja iz drugih virov pa █████ GWh. Proizvodnja v hidroelektrarnah je torej znašala █████ % celotne proizvodnje električne energije podjetja HSE v 2020.

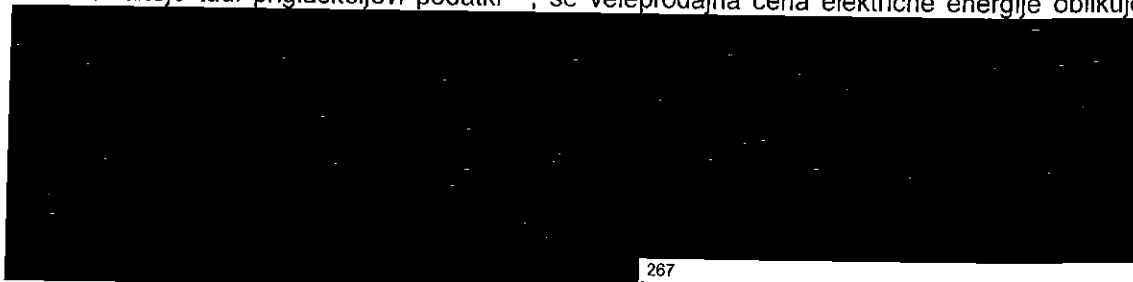
²⁶¹ Smernice o presoji nehorizontalnih združitvev, odst. 36.

²⁶² Poleg obstoječih vstopnih ovir je pri oligopolu pogosto prisotno tudi načrtno preprečevanje vstopa novih konkurentov.

²⁶³ <http://www.economicsdiscussion.net/oligopoly/oligopoly-market-nature-and-types-market-structure/17131>.

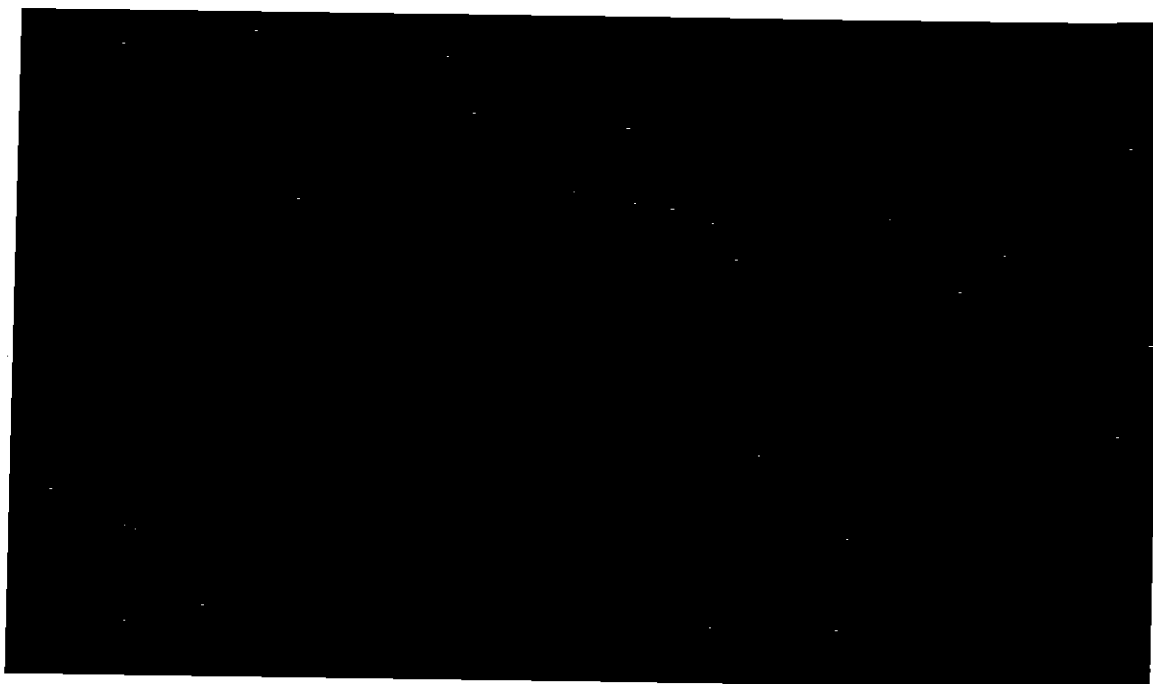
²⁶⁴ Glej Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 22. V letu 2019 je ta delež znašal 57,2 % (str. 22 poročila za leto 2019), v letu 2018 je bil ta delež 56,6 % (str. 14 poročila za leto 2018), v letu 2017 pa 56,5 % (str. 19 poročila za leto 2017). Navedeno kaže, da se delež proizvodnje električne energije podjetja HSE povečuje iz leta v leto.

268. Kot kažejo tudi priglasiteljevi podatki²⁶⁵, se veleprodajna cena električne energije oblikuje

267

Slika 3: Oblikovanje veleprodajne tržne cene elektrike

Vir: Dokument št. 3061-9/2021-10, priloga.

269. Kot je razvidno iz ugotovitev Evropske komisije²⁶⁸ in pretekle prakse Agencije²⁶⁹ imajo proizvajalci možnost vplivanja na ceno električne energije, in sicer z zmanjševanjem oziroma prilagajanjem proizvodnih zmogljivosti ali z vsiljevanjem visokih cen električne energije, če ocenijo, da je njihova proizvodnja nujno potrebna za zadovoljitev povpraševanja. Zmožnost proizvajalcev, da vplivajo na raven cen električne energije, je posledica značilnosti električne energije, to je omejene možnosti shranjevanja, visoke neelastičnosti povpraševanja, zelo širokega spektra proizvodjalnih stroškov in oblikovanja cen na veleprodaji na ravni najdražje ponudbe.

270. Glede na povprečne nabavne cene električne energije v letu 2020 podjetja HSE je imela uvožena električna energija v letu 2020 [redacted] povprečno nabavno ceno, ki je kar za [redacted] % [redacted] od povprečne nabavne cene elektrike, nabavljene na slovenski borzi BSP. Skladno s tem je tudi delež uvožene električne energije podjetja HSE v letu 2020 [redacted] (samo [redacted] %). Podjetje HSE je v letu 2020 večino elektrike nabavilo [redacted].

²⁶⁵ Dokument št. 3061-9/2021-10, priloga, prva prosojnica na strani 4.

²⁶⁶ Na področju proizvodnje električne energije sodi med variabilne stroške predvsem strošek goriva in kuponov CO₂, v zelo majhni meri pa tudi strošek zagona in vzdrževanja.

²⁶⁷ Glej Jakovac B.: Določitev tržne cene električne energije v Sloveniji po deregulaciji trga, Zbornik 7. festivala raziskovanja ekonomije in managementa, 2.-3. december 2010, str. 140 do 142, dosegljivo na <https://www.fm-kp.si/zalozba/ISBN/978-961-266-122-9/prispevki/014.pdf>.

²⁶⁸ Vir: European Commission, Competition DG, DG Competition Report on Energy Sector Inquiry, 10 January 2007, str. 132 (http://ec.europa.eu/competition/sectors/energy/inquiry/full_report_part2.pdf).

²⁶⁹ Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363, točka 326.

271. Tako za porabnike kot za podjetja, ki delujejo na maloprodaji, je električna energija nujna dobrina. Pridobiti jo morajo na veleprodajnem trgu, na katerem ima skupina HSE vodilno vlogo. To je še posebej pomembno, ker elektrika ni dobrina, ki bi jo bilo možno oziroma ekonomično shranjevati na daljši rok. Poleg tega ni vseeno, kje podjetje nabavlja električno energijo, saj se nabavne cene različnih virov razlikujejo. Podjetja, ki imajo lastne vire električne energije, imajo prednost pred tistimi, ki so elektriko primorana nabavljati od drugih. To je še posebej vidno ob sedanji situaciji, ko so se cene električne energije na trgu drastično povečale (navajajo šestkratno povečanje cen električne energije za dobavo v letu 2022), tako da nekatera podjetja celo ustavljajo proizvodnjo zaradi previsokih stroškov elektrike²⁷⁰.

V.2.5.1.2 Spodbuda k izključevanju pri surovinah

272. Spodbuda k izključevanju je odvisna od stopnje dobičkonosnosti izključitve. Vertikalno povezana podjetja upoštevajo, kako bi njihove dobave surovin konkurentov (v konkretnem primeru električne energije) na spodnjem delu oskrbne verige (v konkretnem primeru dobave končnim odjemalcem) vplivale na dobičke lastnih poslovnih objektov na zgornjem in spodnjem delu oskrbne verige. V bistvu to pomeni, da združeni subjekt izbira med padcem dobička na trgu na zgornjem delu oskrbe verige (vleprodaji), ki je posledica zmanjšanja prodaje surovin (dejanskim ali morebitnim) konkurentom, in kratko- ali dolgoročnim dvigom dobička na podlagi večje prodaje na spodnjem delu oskrbne verige oziroma, odvisno od primera, na podlagi možnosti za zvišanje cen potrošnikom.²⁷¹

273. Podjetje, ki deluje tako na veleprodaji kot maloprodaji (npr. HSE), ima ekonomsko spodbudo,

Podjetje lahko namreč na maloprodajnem trgu doseže višjo ceno električne energije kot na veleprodajnem trgu. Tako je npr. družba HSE v letu 2020 električno energijo pridobivala od različnih virov po povprečnih nabavnih cenah [redacted] EUR za MWh, prodajala pa jo je po povprečnih prodajnih cenah [redacted] EUR za MWh na trgu dobave električne energije poslovnim odjemalcem. V istem obdobju in na istem trgu sta ECE in Energija plus nabavljala elektriko po bistveno [redacted] povprečnih nabavnih cenah, ECE po povprečni nabavni ceni [redacted] EUR za MWh, Energija plus pa [redacted] EUR za MWh. V letu 2020 so povprečne prodajne cene podjetja ECE na trgu dobave električne energije poslovnim odjemalcem znašale [redacted] EUR za MWh, povprečne prodajne cene podjetja Energija plus pa [redacted] EUR za MWh.

274. V obdobju 2018 – 2020 je Energija plus [redacted] elektrike nabavljala pri družbi [redacted], in sicer glede na količino elektrike [redacted] % v letu 2018 ([redacted] MWh), [redacted] % v letu 2019 ([redacted] MWh) [redacted] % v letu 2020 ([redacted] MWh). Glede na to, da je podjetje Energija plus v letu 2020 na trgu dobave električne energije gospodinjiskim odjemalcem prodalo [redacted] GWh elektrike, na trgu dobave električne energije poslovnim odjemalcem pa [redacted] GWh elektrike (skupaj torej [redacted] GWh), je pri drugih dobaviteljih nabavilo [redacted] GWh elektrike²⁷².

275. Pri družbi HSE pa so nabavljala tudi nekatera druga podjetja, ki delujejo na maloprodajnih trgih, to je na trgu dobave električne energije gospodinjiskim uporabnikom in na trgu dobave električne energije poslovnim uporabnikom (npr. [redacted]).²⁷³ Glede na količino električne energije, ki jo je npr. podjetje E 3 v letu 2020 prodalo na maloprodajnih trgih dobave električne energije, je podjetje HSE za podjetje E 3 [redacted].

²⁷⁰ Npr. ustaveitev proizvodnje v podjetju Delamaris (<https://www.primorske.si/primorska/srednja-primorska/v-delamarisu-zaradi-podrazitev-elektrike-prestavil>). Glej še <https://www.24ur.com/novice/gospodarstvo/draga-elektrika-obremenjuje-vse-vec-podjetij-v-sloveniji.html>. Vlada RS na seji 29. januarja 2022 potrdila predlog Zakona o ukrepih za omilitev posledic dviga cen energentov v gospodarstvu in kmetijstvu.

²⁷¹ Smernice o presoji nehorizontalnih združitvev, odst. 40.

²⁷² Na maloprodajnih trgih je podjetje Energija plus v letu 2020 prodalo [redacted] GWh električne energije, v istem obdobju jo je pri [redacted] nabavilo [redacted] GWh, kar pomeni, da je razliko [redacted] GWh nabavilo drugje.

²⁷³ Priglasitev, str. 54 do 56 in str. 67 ter 68.

276. V kolikor bi po izvedeni koncentraciji združeno podjetje prenehalo dobavljati električno energijo svojim konkurentom na maloprodajnih trgih, ni verjetno, da bi potencialno izključeni konkurenti lahko preusmerili svoje celotno povpraševanje na za njih konkurenčen vir nabave. Za podjetja na maloprodajnih trgih je zelo pomembno, kje nabavijo električno energijo, saj je od tega odvisna tudi nabavna cena. To še posebej velja za podjetja, ki sama ne proizvajajo električne energije, ampak jo morajo predhodno kupiti.
277. Nekatera podjetja navajajo, da je na slovenski borzi cena električne energije resda tržna in konkurenčna nakupu od slovenskih proizvajalcev, vendar pa je na tej borzi možno kupiti električno energijo le za dan naprej in znotraj dneva, ne pa na dolgi rok. Nakup na slovenski borzi BSP torej ni primerljiv z nakupom od proizvajalcev električne energije, kjer se kupuje električno energijo za daljši rok (npr. za leto do tri vnaprej²⁷⁴). Uvoz električne energije tudi ne more predstavljati zadostnega konkurenčnega pritiska električni energiji v koncentraciji udeleženih podjetij. Z uvozom bi podjetja lahko pokrila svoje potrebe po električni energiji, vendar je to povezano z določenimi tveganji glede stroškov čezmejnih prenosnih kapacitet, ki jih je treba pri tem upoštevati.²⁷⁵ Prav tako je treba upoštevati, da dolgoročni zakup ČPZ ni mogoč. Prve letne avkcije za zakup ČPZ v letu 2022 so bile izvedene v novembru 2021.²⁷⁶
278. Pomembnost nabave električne energije pri HSE kot proizvajalcu elektrike izhaja tudi iz navedb nekaterih velikih porabnikov električne energije. Eden izmed velikih poslovnih uporabnikov navaja, da izvajajo centralizirano nabavo za skupino podjetij, ker tako zaradi večje količine uspejo dobiti boljše pogoje za nakup električne energije ter da je prednost nabave pri HSE predvsem zanesljivost dobave oziroma vseh količin ter večja konkurenčnost v primerjavi z drugimi dobavitelji predvsem glede obvladovanja stroškov odstopanj in s tem boljše cene. Energija plus jim ne bi mogla zagotoviti zadostnih količin električne energije po konkurenčnih cenah.²⁷⁷ Drug veliki porabnik električne energije navaja, da je zanj varnost, stabilnost in kvaliteta oskrbe z električno energijo ključnega pomena, saj bi v primeru zastoja nastala velika poslovna škoda. Zaradi varnosti in nabave po čim bolj konkurenčnih pogojih sklepa pogodbe o dobavi elektrike z več dobavitelji (domačimi in tujimi). Ključno je, da so dobavitelji energije obenem tudi njeni proizvajalci, saj lahko le tako dovolj dobro jamčijo za njeno neprekinjeno dobavo.²⁷⁸
279. Podjetje ima interes, da električno energijo proda po čim višji ceni bodisi na maloprodajnem trgu bodisi na veleprodajnem trgu. Ker lahko združeno podjetje električno energijo proda na maloprodajnem trgu po višji ceni, kot bi jo doseglo v primeru prodaje na veleprodajnem trgu (svojemu konkurentu na maloprodaji), ima ekonomski interes (spodbudo), da proda čim večji delež električne energije na maloprodajnem trgu. To pomeni, da bi združeno podjetje imelo interes na maloprodajnih trgih tako zadržati obstoječe kupce kot pridobiti nove. Kot pomemben proizvajalec in ponudnik električne energije na slovenskem trgu bi združeno podjetje lahko na maloprodajnih trgih ponujalo električno energijo po ugodnejših pogojih kot njegovi konkurenti, ki bi jim obenem na veleprodaji zviševalo stroške nabave električne energije (višje cene elektrike, zahteve po visokih bančnih garancijah...). Zato bi bili izključeni konkurenti v konkurenčno slabšem položaju in bi morali iskati nove nabavne vire (tudi pri manj konkurenčnih ponudnikih električne energije).

V.2.5.1.3 Domnevni skupni vpliv na učinkovito konkurenco

280. Na splošno združitev vzbudi pomisleke glede konkurence zaradi izključitve pri surovinah, če povzroči dvig cen na trgu na spodnjem delu oskrbne verige, kar bi bistveno oviralo učinkovito konkurenco. Protikonkurenčna izključitev se lahko pojavi, če vertikalna združitev udeležencem združitve omogoča zviševanje stroškov konkurentom na trgu na spodnjem delu oskrbne verige, kar bi povečalo pritisk na njihove prodajne cene. Da lahko govorimo o bistveni škodi, povzročeni

²⁷⁴ Glej npr. pogodbe o nakupu električne energije med [redacted], dokument št. 3061-9/2021-92.

²⁷⁵ Npr. dokumenta št. 3061-9/2021-46 in št. 3061-9/2021-73.

²⁷⁶ Dokument št. 3061-9/2021-26.

²⁷⁷ Dokument št. 3061-9/2021-24.

²⁷⁸ Dokument št. 3061-9/2021-25.

učinkoviti konkurenci, morajo imeti izključena podjetja praviloma dovolj pomembno mesto v konkurenčnem procesu na trgu na spodnjem delu oskrbne verige. Z večanjem deleža konkurentov, ki so izrinjeni s trga na spodnjem delu oskrbne verige, raste tudi verjetnost, da bi združitve znatno povečala cene na spodnjem delu oskrbne verige in tako na tem področju bistveno ovirala učinkovito konkurenco. Določeno podjetje je lahko kljub sorazmerno majhnemu tržnemu deležu v primerjavi z drugimi udeleženci na trgu pomemben konkurent, ker je na primer tesni konkurent vertikalno povezanega podjetja ali ker je posebno agresiven konkurent.²⁷⁹

281. Električna energija, ki jo ponuja HSE na veleprodajnem trgu, je pomembna »surovina« za podjetja, ki delujejo na maloprodajnih trgih dobave električne energije gospodinjstvom in poslovnim uporabnikom. Združeno podjetje bi imelo moč, da bi izvajalo tako popolno kot delno izključevanje pri surovinah (to je pri dobavi elektrike na veleprodajnem trgu drugim podjetjem, ki delujejo na maloprodajnih trgih). Združeno podjetje bi imelo motiv, da čim več elektrike proda na maloprodajnih trgih in svojim konkurentom na maloprodajnem trgu pri nabavi elektrike na veleprodaji določa višje stroške nakupa oziroma jih diskriminira. Navedena izključitev pri surovinah bi imela močan protikonkurenčen učinek na maloprodajnem trgu, na katerem bo imelo združeno podjetje visok tržni delež, kar bi še povečalo konkurenčno prednost HSE oziroma priglasiatelja ter zmanjšala konkurenčno sposobnost ostalih ponudnikov električne energije. Prav tako bi se s tem povečale ovire za vstop na maloprodajne trge dobave električne energije poslovnim in gospodinjstvom uporabnikom, ki so že sedaj visoke, saj bi morebitni novi vstopniki na maloprodajnih trgih še težje konkurirali priglasiatelju, ki razpolaga s pomembnimi proizvodnimi viri električne energije.

282. Priglasiatelj bi imel po izvedeni koncentraciji tudi zmožnost in spodbudo, da električno energijo, ko jo Energija plus nabavi pri drugih dobaviteljih na veleprodajnih trgih, kot vertikalno integrirano podjetje dobavi sam in na ta način poveča prihodke in dobiček združenega podjetja v enaki meri kot znašajo prihodki in dobički drugih dobaviteljev električne energije, ki so le-to dobavljali podjetju Energija plus.

283. Prav tako bi lahko podjetje HSE na veleprodajnem trgu ponujalo le toliko električne energije, kolikor je ne bi samo prodalo na maloprodajnih trgih in kolikor je ne bi ob višjih cenah v tujini izvozilo. V kolikor bi podjetje HSE povečevalo svoj tržni delež na maloprodajnih trgih (tudi zaradi sinergijskih učinkov predmetne koncentracije), bi sorazmerno s tem zmanjševalo količino ponujene električne energije na veleprodajnem trgu v Sloveniji. Posledično bi nepovezanim osebam, ki bi hotele kupiti električno energijo za njeno nadaljnjo prodajo, ostalo na razpolago manj električne energije oziroma bi jo HSE ponujalo po višji veleprodajni ceni.

V.2.5.2 Izključitev pri kupcih

284. Izključitev pri kupcih se lahko pojavi, kadar se dobavitelj poveže s pomembno stranko na spodnjem delu oskrbne verige. Zaradi prisotnosti na spodnjem delu oskrbne verige lahko združen subjekt svojim dejanskim ali morebitnim konkurentom na trgu na zgornjem delu oskrbne verige prepreči dostop do zadostne mreže strank in zmanjša njihovo konkurenčno sposobnost ali spodbudo. Tako bi se lahko zvišali stroški konkurentom na spodnjem delu oskrbne verige, kar bi jim otežilo dobavo surovine po cenah in pod pogoji, ki bi bili podobni kot v primeru brez združitve. Združeni subjekt bi tako lahko v dobičkonosne namene oblikoval višje cene na spodnjem delu oskrbne verige. Izključitev pri kupcih lahko škoduje potrošniku, ne da bi bili ob tem konkurenti združenega podjetja prisiljeni izstopiti s trga. Odločilnega pomena je, ali bi višji stroški surovin povečali cene za potrošnike.²⁸⁰

²⁷⁹ Smernice o presoji nehorizontalnih združitve, odst. 48.

²⁸⁰ Smernice o presoji nehorizontalnih združitve, odst. 58.

V.2.5.2.1 Sposobnost izključevanja pri dostopu do trga

285. Izključitev pri strankah ima lahko različne oblike. Pri presoji, ali bi združeni subjekt lahko izločil konkurente pri dostopu do trga na spodnjem delu oskrbne verige, je treba proučiti, ali je na trgu na spodnjem delu oskrbne verige konkurentom na zgornjem delu oskrbne verige (dejanskim ali morebitnim) na voljo dovolj gospodarskih možnosti za prodajo njihovih proizvodov. Izključitev pri strankah je zaskrbljujoča, kadar vertikalna združitev vključuje podjetje, ki je pomembna stranka s precejšnjo stopnjo tržne moči na spodnjem delu oskrbne verige. Komisija verjetno ne bo imela pomislekov glede konkurence iz tega razloga, če zdaj ali v prihodnosti obstaja dovolj obsežna mreža strank, ki se bo verjetno obrnila na neodvisne dobavitelje.²⁸¹
286. Ob prisotnosti ekonomij obsega in povezanosti, lahko izključitev pri strankah zaradi občutnega zmanjševanja možnosti za prihodek morebitnim udeležencem prepreči tudi dostop na zgornji del oskrbne verige. Kadar izključitev pri strankah dejansko preprečuje vstop na trg, lahko cene surovin ostanejo na višji ravni kot bi bile sicer, kar zvišuje stroške dobave surovine konkurentom združenega podjetja, ki poslujejo na spodnjem delu oskrbne verige. Komisija lahko pri presoji upošteva obstoj različnih trgov, povezanih z različnimi načini uporabe surovine. Če je dostop do trga na spodnjem delu oskrbne verige precej omejen, dobavitelju na zgornjem delu oskrbne verige morda ne bo uspelo doseči stopnje učinkovitosti in bo zato morda na drugih trgih posloval z višjimi stroški.²⁸²
287. Podjetje Energija plus je pomemben kupec električne energije na slovenskem trgu. Njegov tržni delež je v letu 2020 na trgu dobave električne energije gospodinjiskim odjemalcem znašal 13 %, na trgu dobave poslovnim odjemalcem pa 13,6 %. Pri tem ni nepomembno, da je podjetje HSE v letu 2021 prevzelo podjetje ECE, ki je imelo v letu 2020 pri dobavi gospodinjiskim odjemalcem 15,6 % tržni delež, pri dobavi poslovnim odjemalcem pa 16,4 % tržni delež. Potencialni ali obstoječi dobavitelj na zgornjem delu oskrbne verige bi po predmetni koncentraciji težko dosegel ustrezno stopnjo učinkovitosti za doseg konkurenčnosti pri dobavi. Glede na to, da bo podjetje HSE po izvršeni koncentraciji obvladovalo 28,6 % trga dobave električne energije gospodinjiskim odjemalcem in 42,6 % dobave električne energije poslovnim odjemalcem, in glede na vertikalno integracijo podjetij v skupini GEN, ki predstavlja drugi energetski steber in obvladuje 40 % prodaje električne energije gospodinjiskim odjemalcem in 22,4 % prodaje električne energije poslovnim odjemalcem, bodo možnosti za doseganje ekonomije obsega in stopnje učinkovitosti bistveno otežene.
288. Vertikalna koncentracija lahko celo odvrne potencialne nove konkurente na zgornjem delu oskrbne verige od vstopa na trg, če ni zadostnega povpraševanja na maloprodajnem trgu. V takem primeru lahko vertikalna koncentracija poveča vstopne ovire in oteži vstop na trg.
289. Na zrelem trgu, kakršen je tudi trg maloprodaje električne energije, so spremembe povpraševanja po dobavi s strani posameznega dobavitelja odvisne predvsem od akcijskih ponudb in menjav dobavitelja električne energije. Delež menjav dobavitelja električne energije se vsako leto zmanjšuje in se je zmanjšalo že peto zaporedno leto. Glede na navedeno bistvenega povečanja povpraševanja za potencialne nove dobavitelje električne energije po izvedbi predmetne koncentracije ni pričakovati.
290. Kadar izključitev pri strankah preprečuje vstop na trg, lahko cene surovin ostanejo na višji ravni, kot bi bile sicer, kar zvišuje stroške dobave surovine konkurentom združenega podjetja, ki poslujejo na spodnjem delu oskrbne verige. Z večanjem obsega tržnih deležev pri dejavnostih, ki jih združeni subjekt izvaja na spodnjem delu oskrbne verige, raste tudi prodajna osnova, ki zagotavlja večje pribitke. Če vertikalno povezano podjetje delno dobavlja surovine konkurentom na spodnjem delu oskrbne verige, bi mu to lahko omogočilo povečanje prodaje ali zvišanje cene surovin.

²⁸¹ Smernice o presoji nehorizontalnih združenj, odst. 61.

²⁸² Smernice o presoji nehorizontalnih združenj, odst. 64 in 66.

V.2.5.2.2 Spodbuda k izključevanju pri dostopu na maloprodajne trge

291. Spodbuda k izključevanju pri strankah je odvisna od tega, v kolikšnem obsegu ima lahko poslovni obrat združenega subjekta, ki posluje na zgornjem delu oskrbne verige, prednosti zaradi verjetno višjih ravni cen na zgornjem delu oskrbne verige, ki izhajajo iz izključevanja konkurentov na zgornjem delu oskrbne verige. Prav tako bo spodbuda k izključevanju pri strankah močnejša, kadar bo rasla verjetnost, da bi poslovni obrat združenega subjekta, ki posluje na spodnjem delu oskrbne verige, imel prednosti zaradi višjih ravni cen na spodnjem delu oskrbne verige, ki izhajajo iz strategije izključevanja. Z večanjem obsega tržnih deležev pri dejavnostih, ki jih združen subjekt izvaja na spodnjem delu oskrbne verige, raste tudi prodajna osnova, ki zagotavlja večje pribitke.²⁸³
292. Vertikalno povezano podjetje HSE bo po izvedbi predmetne koncentracije povečalo svoj tržni delež na trgu prodaje električne energije na drobno pri dobavi poslovnim odjemalcem na 42,6 % in ima znatno tržno moč na zgornjem delu oskrbne verige, delno dobavlja surovine tudi konkurentom na spodnjem delu oskrbne verige, kar bi mu lahko omogočilo povečati prodajo ali, odvisno od primera, zvišati cene surovin.
293. Agencija je ugotovila, da je stanje konkurence na trgu takšno, da bodo po izvedeni predmetni koncentraciji v koncentraciji udeležena in z njimi povezana podjetja imela možnost poslabšati pogoje dobave surovine na zgornjem trgu. Potencialni konkurent bi v takšnih pogojih konkurence moral vstopiti na oba trga, da bi bil njegov vstop učinkovit. Za učinkovitost vstopa na trg pa mora biti na razpolago tudi dovolj velika baza kupcev, da bi si potencialni konkurent lahko pridobil določene količine odjema.

V.2.5.2.3 Domnevni skupni vpliv na učinkovito konkurenco

294. Izključevanje konkurentov na trgu na zgornjem delu oskrbne verige lahko škodljivo vpliva na trg na spodnjem delu oskrbne verige in škodi potrošnikom. Če se proizvodom (na zgornjem delu oskrbne verige) izključenih konkurentov onemogoča konkurenčni dostop do obsežne mreže strank, lahko združitev zmanjša njihovo konkurenčno sposobnost v bližnji prihodnosti. Konkurenti na spodnjem delu oskrbne verige bodo posledično verjetno postavljeni v slabši položaj, na primer v obliki višjih stroškov surovin. Združen subjekt bi lahko tako v dobičkonosne namene dvignil cene ali zmanjšal skupno proizvodnjo na spodnjem delu oskrbne verige. Negativni vpliv na potrošnika se bo verjetno pokazal šele čez čas, ko se bo pokazal prvotni vpliv izključitve pri strankah na priliv dohodkov konkurentov na zgornjem delu oskrbne verige, s tem da bo zmanjšal njihove spodbude za vlaganje v zniževanje stroškov, kakovost proizvodov ali na druga področja konkurence za ohranitev konkurenčnosti.²⁸⁴
295. Če ne bo prizadeto veliko število konkurentov na zgornjem delu oskrbne verige, je lahko konkurenca teh podjetij dovolj močna, da prepreči dvig cen na zgornjem delu oskrbne verige in posledično na spodnjem delu oskrbne verige. Zadostna konkurenca teh neizključenih podjetij na zgornjem delu oskrbne verige pomeni, da njihove rasti ne omejujejo npr. omejitve zmogljivosti ali raznolikost proizvodov. Kadar zmanjšanje konkurence prizadene precejšnji del proizvodnje na spodnjem delu oskrbne verige, je pričakovati, da bo združitev, podobno kot izključitev pri surovinah, znatno povečala raven cen na navedenem trgu in s tem bistveno ovirala učinkovito konkurenco.²⁸⁵
296. Učinkovito konkurenco na trgu na zgornjem delu oskrbne verige lahko bistveno otežuje povečanje vstopnih ovir za morebitne konkurente. Temu je lahko tako zlasti v primeru, če bi navedeni morebitni konkurenti zaradi izključitve pri strankah morali vstopiti na spodnji in zgornji

²⁸³ Smernice o presoji nehorizontalnih združitev, odst. 70.

²⁸⁴ Smernice o presoji nehorizontalnih združitev, odst. 72 in 73.

²⁸⁵ Smernice o presoji nehorizontalnih združitev, odst. 74.

del oskrbne verige, da bi lahko učinkovito konkurirali na obeh trgih. V tem okviru sta lahko izključitev pri strankah in izključitev pri surovinah del enake strategije.²⁸⁶

297. Agencija ugotavlja, da bi izvedba predmetne koncentracije postavila konkurente na spodnjem delu oskrbne verige, torej na trgu maloprodaje električne energije, v slabši položaj z možnostjo vpliva na dvig cen njihovih vhodnih surovin in vhodnih surovin njihovih konkurentov na veleprodajnem trgu. Glede na to, da je glavni konkurent vertikalno integrirano podjetje (skupina GEN) ter da podjetje HSE in skupina GEN v proizvodnji in prodaji v RS presegata 86 %, ob izkazanih visokih vstopnih ovirah tako na maloprodajni kot veleprodajni trg, bi predmetna koncentracija lahko onemogočila konkurenčni dostop do obsežne mreže strank predvsem potencialnim konkurentom. Potencialni konkurent, ki bi združenemu subjektu mogel učinkovito konkurirati bodisi na veleprodajnem bodisi na maloprodajnem trgu, bi moral hkrati vstopiti na oba trga, saj sicer ne bi imel konkurenčnega dostopa do surovin, kar bi mu posledično onemogočalo učinkovito konkurirati na maloprodajnem trgu.

V.2.6 Usklajeni učinki

298. Združitev lahko spremeni naravo konkurence tako, da bodo podjetja, ki prej niso usklajevala svojih ravnanj, zdaj precej bolj verjetno usklajevala in dvigovala cene ali na drug način škodovala učinkoviti konkurenci. Z združitvijo lahko postane usklajevanje lažje, stabilnejše ali učinkovitejše za podjetja, ki so se usklajevala že pred združitvijo.²⁸⁷

299. V določenih okoliščinah lahko koncentracije pospešijo protikonkurenčno usklajevanje na trgih celo brez sklenitve sporazuma ali usklajenega ravnanja v smislu 6. člena ZPOmK-1 in 101. člena PDEU. Konglomeratna združitev lahko vpliva na verjetnost usklajenega rezultata na določenem trgu, če se število učinkovitih konkurentov zmanjša v tolikšnem obsegu, da postane tiho usklajevanje dejansko mogoče. Tudi v primeru, ko konkurenti niso izključeni s trga, se lahko znajdejo v bolj ranljivem položaju. Tako se lahko izključeni konkurenti odločijo, da ne bodo ugovarjali usklajevanju, temveč bodo za svojo zaščito sprejeli višje stopnje cen. Medsebojna konkurenca na več trgih lahko poveča obseg in učinkovitost ureditvenih mehanizmov, ki zagotavljajo, da so pogoji usklajevanja izpolnjeni.²⁸⁸

300. ZPOmK-1 v prvem odstavku 6. člena določa, da so prepovedani in nični sporazumi med podjetji, sklepi podjetniških združenj in usklajena ravnanja (v nadaljevanju tudi: sporazumi), katerih cilj ali učinek je preprečevati, omejevati ali izkrivljati konkurenco na ozemlju Republike Slovenije. Zlasti je prepovedano neposredno ali posredno določanje nakupnih ali prodajnih cen ali drugih poslovnih pogojev, omejevanje ali nadziranje proizvodnje ali prodaje, razdelitev trga ali vira nabave med udeleženci. Navedene prepovedi ZPOmK-1 določa zgolj primeroma in ne izključuje prepovedi drugih sporazumov, ki izpolnjujejo elemente generalne klavzule iz prvega odstavka citiranega člena.

301. Čeprav 6. člen ZPOmK-1 razlikuje med sporazumi in usklajenimi ravnanji, je cilj navedenega člena prepoved usklajevanja med podjetji, s katerim se konkurenco, ki je povezana s tveganji, zavestno nadomesti z dejanskim sodelovanjem, brez da bi prišlo do sklenitve sporazuma.²⁸⁹ Za obstoj usklajevanja in sodelovanja med podjetji se ne zahteva, da bi podjetja izdelala dejanski načrt njihovega delovanja, ampak je to potrebno presojati v smislu pojmovanja pravil konkurence, v skladu s katerimi naj se vsak gospodarski subjekt neodvisno odloča, kakšno poslovno politiko namerava voditi na trgu. V skladu s 6. členom ZPOmK-1 koncept usklajenega ravnanja poleg usklajevanja zahteva tudi ravnanje na trgu, ki je posledica takega usklajevanja in z njim v vzročni zvezi. Domneva se, da podjetja, ki sodelujejo pri usklajevanju in so dejavna na

²⁸⁶ Ibidem.

²⁸⁷ Smernice o presoji nehorizontalnih združenj, odst. 23 in 25.

²⁸⁸ Smernice o presoji nehorizontalnih združenj, odst. 119. do 121.

²⁸⁹ Zadeva 48/69 Imperial Chemical Industries proti Komisiji (1972) ECR 619, 64. odstavek

trgu, upoštevajo informacije, ki so si jih izmenjala s konkurenti, ko odločajo o svojem ravnanju na trgu. To velja toliko bolj, ko se podjetja redno usklajujejo skozi daljše časovno obdobje.²⁹⁰

302. Pri presojanju verjetnosti usklajenih protikonkurenčnih učinkov, do katerih bi prišlo po predmetni koncentraciji, niso nepomembna dokazila o dosedanjih ravnanjih v koncentraciji udeleženih podjetij. Pri tem pa Agencija poudarja, da v tem postopku Agencija ne presoja obstoja morebitnih omejevalnih sporazumov v smislu 6. in 9. člena ZPOmK-1, saj se tovrstna presoja opravi v posebnem postopku, to je v okviru postopka presoje omejevalnih ravnanj, kjer gre za presojo preteklih ravnanj in s tem za izvajanje *ex post* nadzora nad spoštovanjem konkurenčnega prava. V predmetnem postopku se presoja priglašena koncentracija, gre torej za *ex ante* nadzor, kjer gre za nadzor nad bodočo strukturo trga, kar je razvidno tudi iz vsebine 43. in 44. člena ZPOmK-1.

303. S predmetno koncentracijo se bo zmanjšalo število konkurentov na maloprodajnih trgih, to je na trgu dobave električne energije gospodinjstvom uporabnikom in na trgu dobave električne energije poslovnim uporabnikom. Podjetje HSE ima na veleprodajnem trgu električne energije najvišji tržni delež, ki se z leti povečuje in kaže na precejšnjo tržno moč. S predmetno koncentracijo bo podjetje HSE na maloprodajnih trgih okrepilo svojo tržno moč. Po izvedbi predmetne koncentracije bodo na maloprodajnih trgih električne energije, ki so že sedaj močno koncentrirani, ostali le trije večji dobavitelji (GEN, HSE in Petrol) s posamičnim tržnim deležem nad 20 %, ki bodo obvladovali skupaj preko 88 % trga. Tržna moč podjetja HSE na maloprodajnih trgih se bo, zlasti v povezavi z ugotovljeno precejšnjo stopnjo moči na veleprodajnem trgu električne energije, precej povečala, zmanjšanje števila konkurentov na trgu na maloprodajnih trgih električne energije pa olajšalo usklajevanje s preostalimi udeleženci maloprodajnega in veleprodajnega trga električne energije. Predmetna koncentracija bo pomenila združitev dveh pomembnih konkurentov na maloprodajnih trgih električne energije in posledično veliko okrepitev tržne moči skupine HSE. Da ima maloprodajni trg električne energije značilnosti, zaradi katerih bi podjetja lahko imela spodbudo za dogovarjanje o pogojih nastopa na trgu, dokazuje tudi v preteklosti že pravnomočno zaključen postopek ugotavljanja kartelnega dogovarjanja podjetij na tem trgu.²⁹¹

304. Tržno usklajevanje lahko nastane, kadar lahko konkurenti brez sprejetja sporazuma ali sklenitve usklajenega ravnanja opredelijo ali sledijo skupnim ciljem, da bi se s povezanim sistemom implicitnih groženj izognili običajnemu vzajemnemu pritisku konkurence. Prosta konkurenca, ki spodbuja konkurenčnost vsakega podjetja, je edino zagotovilo za ohranitev nizkih cen in edina ovira za podjetja, da ne bi skupaj kar najbolj povečala dobičkov. Usklajevanje vključuje opustitev običajnih konkurenčnih pogojev, tako da lahko podjetja vzdržujejo cene nad višino, ki bi jo zagotovilo neodvisno, kratkotrajno kar največje ustvarjanje dobička. Z usklajevanjem podjetja ne bodo nelojalno nižala visokih cen svojih konkurentov, saj pričakujejo, da bi takšno ravnanje ogrozilo usklajevanje v prihodnosti. Za nastanek usklajenih učinkov mora biti dobiček, ki bi ga lahko podjetja agresivno dosegla v kratkoročnem času („odstopanje“), nižji od pričakovanega zmanjšanja prihodkov, ki bi ga tako ravnanje dolgoročno izzvalo, saj bi po pričakovanih sprožil agresivni odziv konkurentov („kazen“). Za usklajevanje je verjetneje, da se bo pojavilo na trgih, kjer je sorazmerno preprosto doseči skupen dogovor o pogojih usklajevanja. Usklajevanje konkurenčnih ravnanj na trgu pa je ob odpravi konkurenčnega pritiska pomembnega konkurenta lahko bistveno lažje in tudi bolj verjetno. Za trajno usklajevanje so potrebni trije pogoji. Podjetja, ki se usklajujejo, morajo biti sposobna do zadostnega obsega spremljati, ali so pogoji usklajevanja izpolnjeni, zaradi discipline je potrebna neka oblika odvračilnega mehanizma, ki ga je v primeru odstopanja mogoče uporabiti, in odzivi zunanjih podjetij, kot so sedanji in prihodnji konkurenti, ki ne sodelujejo pri usklajevanju, ter kupci, ki ne bi smeli ogrožati pričakovanih rezultatov usklajevanja.²⁹²

305. V oligopolni strukturi trga je na trgu prisotnih le nekaj podjetij. Združitve v takšnih pogojih lahko povzročijo škodo konkurenci, če imajo v koncentraciji udeležena podjetja sposobnost in

²⁹⁰ Sodba Sodišča prve stopnje z dne 20. marca 2002 v zadevi HFB Holdings in drugi proti Komisiji, T-9/99, Recueil, str. II-1487, odst. 216.

²⁹¹ Glej sodbo Vrhovnega sodišča RS št. U 5/2008, usklajeno ravnanje pri zvišanju cen električne energije za gospodinjstvo odjemalce.

²⁹² Smernice o presoji nehorizontalnih združitve, str. 17, odst. 80 in 81.

spodbudo k usklajevanju skupnega nastopa na trgu (*collective dominance*) ali če spodbujajo že obstoječe usklajevanje, ki postane zaradi koncentracije še stabilnejše (*strengthening of collective dominance*). V takih pogojih lahko podjetja ugotovijo, da bodo dosegla večji dobiček, če se poslužujejo usklajevanja konkurenčnega vedenja na trgu (*tacit collusion*), kot pa, če si učinkovito konkurirajo. Skupni prevladujoči položaj obstaja, če si dve ali več podjetij na trgu med seboj ne konkurirajo, temveč skupno zadostijo pogoju prevladujočega položaja, in jih pri tržnem obnašanju ne motijo ravnanja preostalih tržnih udeležencev. Obe oziroma vsa v skupnem prevladujočem položaju udeležena podjetja sledijo optimalni strategiji, ki je optimalna strategija drugih udeleženih podjetij. Tiho usklajevanje med podjetji na trgu ni prepovedano in udeležnim podjetjem omogoča pridobitev ekstra dobičkov.²⁹³

306. Možnost tihega usklajevanja podjetij na trgu terja določeno stopnjo preglednosti na trgu, s katero se podjetja izognejo preveliki negotovosti glede tržnih dogajanj oziroma obnašanja konkurenčnega podjetja v prihodnosti, kar bi lahko ogrozilo možnosti za uspešnost takšnega usklajevanja.²⁹⁴ Za uspešnost tihega usklajevanja morajo obstajati odvrtačilni mehanizmi, ki lahko zagotovijo, da bo spodbuda za usklajevanje dolgoročna in drugo podjetje ne bo imelo spodbude za odstopanja od pogojev usklajevanja.²⁹⁵ Uspešno spremljanje morebitnih odstopaj od pogojev usklajevanja podjetjem olajšajo informacije o bodočih strategijah konkurenčnega podjetja, kakor tudi pretekla komunikacija s podjetjem oz. informacije o preteklem ravnanju podjetja na trgu.²⁹⁶

307. Povpraševanje po električni energiji je na kratek rok skoraj neelastično, kar pomeni, da se bo že majhno zmanjšanje količine proizvodnje odrazilo v visokem povišanju cen. V primeru povečanja cen električne energije bodo kupci še vedno porabljali predhodno nabavljeno električno energijo. Glede na neelastično povpraševanje po električni energiji je potreben čas, da bi imel dvig cen pomemben vpliv na porabnike električne energije.²⁹⁷ Nizka elastičnost povpraševanja je v pogojih oligopolne konkurence v prid tihemu usklajevanju med podjetji namesto konkuriranja. Lahko se zgodi, da bo imel dvig cen nad konkurenčno raven za posledico višje prihodke od prodaje, kljub zmanjšanju obsega prodaje. Kupci v takšnih pogojih nimajo na voljo veliko alternativnih virov nabave, kar ob visokih vstopnih ovirah pomeni, da jim tudi možnost menjave dobavitelja električne energije ne bo preprečila poslabšanja pogojev nabave električne energije.²⁹⁸

308. Nastanek oziroma krepitev oligopolne strukture trga, bi lahko imela za posledico nastanek skupnega prevladujočega položaja največjih vertikalno integriranih skupin podjetij, to je skupine HSE in skupine GEN na slovenskem trgu prodaje električne energije na debelo. Na veleprodajnem trgu električne energije v Sloveniji je podjetje HSE v letu 2020 doseglo [REDACTED] % tržni delež, vertikalno integrirani konkurent skupina GEN pa [REDACTED] %. V strukturi proizvodnje električne energije v RS pa skupina HSE v letu 2020 dosega [REDACTED] % tržni delež, skupina GEN pa [REDACTED] % delež, kar skupaj pomeni [REDACTED] % delež. Glede na to, da se bo po izvedeni koncentraciji spremenila tudi struktura maloprodajnih trgov električne energije, na katerih bo prišlo do združitve dveh pomembnih konkurentov, bi predmetna koncentracija lahko imela za posledico tudi lažje usklajevanje v koncentraciji udeleženih podjetij o pogojih konkurence na maloprodajnih trgih električne energije. Podjetje HSE bo po koncentraciji na trgu dobave električne energije poslovnim odjemalcem po podatkih za leto 2020 doseglo tržni delež 42,6 %, skupina GEN pa 22,4 % tržni delež, skupaj torej 65 % tržni delež. Tretji konkurent, podjetje Petrol, [REDACTED] je na tem trgu v letu 2020 doseglo 23,3 % tržni delež. Pri dobavi električne energije gospodinjskim odjemalcem pa bo podjetje HSE preko podjetij ECE in Energija plus po koncentraciji doseglo tržni delež 28,6 %, skupina GEN pa 40 %, skupaj 68,6 %.

²⁹³ Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363, odst. 406.

²⁹⁴ Transparency and Coordinated Effects in European Merger Control, str. 2 (<https://pdfs.semanticscholar.org/94a9/07566e741d47f83fb254cae217552a764c91.pdf>).

²⁹⁵ T-342/99 - Airtours v Commission.

²⁹⁶ Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363, odst. 407.

²⁹⁷ Edgar K Browning, Mark A. Zupan: Microeconomic Theory and Applications. University of Southern California, HarperCollinsCollegePublishers, Fifth Edition. Str. 393-399.

²⁹⁸ Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363, odst. 408.

309. Ob takšni strukturi trga v obstoječih pogojih konkurence na upoštevni trgih bi imeli podjetji HSE in GEN Energija po izvedeni predmetni koncentraciji lažje pogoje za usklajevanje konkurenčnega vedenja na trgu s ciljem doseči višjo ceno, kot bi jo lahko dosegli brez usklajevanja. Usklajevanje je lažje v primeru manjšega števila podjetij na trgu, v primeru homogenega proizvoda oziroma le minimalno diferenciranih proizvodov. Verjetnost usklajevanja konkurenčnega vedenja na trgu je večja, če gre za podjetja s podobnimi proizvodnimi zmogljivostmi, podobnim tržnim deležem oziroma podobno kombinacijo različnih dejavnikov vertikalne integracije. Simetrija med podjetji povečuje verjetnost, da imajo podjetja združljive oziroma podobne spodbude za odziv na določene tržne okoliščine.²⁹⁹
310. Proizvodne zmogljivosti za proizvodnjo električne energije skupine HSE in skupine GEN se nekoliko razlikujejo, saj skupina GEN razpolaga z jedrsko elektrarno, obe skupini podjetji razpolagata s hidroelektrarnami, skupina HSE pa je močnejša v proizvodnji električne energije v termoelektrarnah na pogon s fosilnimi gorivi, ki imajo najvišje proizvodne stroške. Četudi nimata povsem simetrične strukture proizvodnje s povsem simetrično strukturo stroškov, sta podjetji kompatibilni v smislu oskrbe slovenskega elektroenergetskega sistema z električno energijo.³⁰⁰
311. Stabilno povpraševanje s predvidljivim povpraševanjem tudi v prihodnosti, kar je tudi značilnost trga veleprodaje in maloprodaje električne energije v RS, omogoča tržim udeležencem možnost zanesljivejše napovedi odziva konkurentov. Potencialni konkurent bi moral hkrati vstopiti na zgornji in spodnji trg, da bi lahko učinkovito konkuriral v koncentraciji udeleženi podjetjem, obstoječi konkurenti pa imajo omejene zmogljivosti za proizvodnjo električne energije.³⁰¹
312. Pričakovano majhno povečanje povpraševanja po električni energiji v prihodnje zmanjšuje spodbudo podjetij, da si intenzivno konkurirajo.³⁰² Povpraševanje po električni energiji se povečuje in naj bi naraščalo tudi v prihodnje. Svetovno povpraševanje po električni energiji naj bi se v letu 2021 povečalo za skoraj 5 %, v letu 2022 pa za 4 %, v Evropi pa naj bi se povpraševanje po električni energiji v letu 2022 povečalo za skoraj 2 %³⁰³, po oceni Mednarodne agencije za energijo pa se bo povpraševanje po električni energiji v letu 2022 povečalo za 3 % glede na leto 2021³⁰⁴. Stabilno povpraševanje olajša izvedbo strategij vzporednega obnašanja podjetij. Preglednost cen in drugih dobavnih pogojev ter morebitne strukturne povezave olajšajo spremljanje sporazumov in spodbud za usklajevanje; omogočajo oziroma olajšajo tudi spremljanje spoštovanja pogojev usklajevanja svojih tekmecev.³⁰⁵
313. Zmanjšanje števila udeležencev na maloprodajnih trgih električne energije na tri večje dobavitelje olajša usklajevanje med temi udeleženci, prav tako omogoča lažje spremljanje delovanja drugih podjetij na trgu. Obenem se podjetji HSE in GEN srečujeta tudi na drugih trgih, kar povečuje obseg in učinkovitost ureditvenih mehanizmov, ki zagotavljajo, da so pogoji usklajevanja izpolnjeni. Skupina HSE in skupina GEN predstavljata prvi in drugi energetski steber v Sloveniji, obenem pa zaradi svojih proizvodnih zmogljivosti sodelujeta pri pokrivanju slovenskega elektroenergetskega sistema po sekundarni in terciarni regulaciji frekvence.
314. Dodatno donosnost v primeru usklajevanja bistveno povečuje neelastično povpraševanje. Za trg električne energije je na krajši rok značilno popolnoma neelastično povpraševanje, kar pomeni, da končni uporabniki zaradi spremembe cene ne spremenijo svojega povpraševanja po električni energiji. To pomeni, da se ponudnikom električne energije na trgu splača dvigniti cene in se bodo ponudniki na trgu električne energije bolj verjetno odločili za usklajevanje svojega ravnanja na trgu kot pa, da si medsebojno konkurirajo.

²⁹⁹ <http://www.internationalcompetitionnetwork.org/uploads/library/doc560.pdf>, str. 12-13 (EC Guidelines, str. 48).

³⁰⁰ Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363, odst. 411.

³⁰¹ Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363, odst. 412.

³⁰² Odločba Komisije M.1673 Veba/Viag, str. 24.

³⁰³ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in odboru regij, Spopadanje z naraščajočimi cenami energije: nabor orodij za ukrepanje in podpora, str. 7. Bruselj, 13. 10. 2021. Dostopno na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:52021DC0660>.

³⁰⁴ Agencija za energijo: Pregled veleprodajnega trga z električno energijo v drugi polovici leta 2021, str. 6.

³⁰⁵ Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363, odst. 413.

VI. KOREKTIVNI UKREP

VI.1 Predlagani korektivni ukrep

315. V prvi fazi presoje predmetne koncentracije je dne 31. 1. 2022³⁰⁶ in dne 4. 2. 2022³⁰⁷ Agencija prejela osnutek predloga korektivnega ukrepa podjetja HSE, dne 9. 2. 2022³⁰⁸ je prejela spremenjen predlog, dne 11. 2. 2022³⁰⁹ pa še končni predlog korektivnega ukrepa. Priglasitelj je navedel, da skladno z 51. členom ZPOmK-1 z namenom omogočiti čim hitrejšo odločitev o skladnosti koncentracije s pravili konkurence predlaga korektivni ukrep, pri tem pa meni, da s pridobitvijo kontrole v podjetju Energija plus ne bo prišlo do negativnih učinkov na konkurenco na nobenem od upoštevanih trgov.
316. Podjetje HSE se s predlogom korektivnega ukrepa zavezuje, da bo v obdobju 7 let od datuma učinkovanja (to je 30 dni od izdaje te odločbe) na transparenten, nediskriminatoren in neodvisen način prodalo vsaj 5.250.000 MWh električne energije s točko dobave znotraj prenosnega omrežja Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: kvota električne energije). V kvoto električne energije, prodane v okviru tega korektivnega ukrepa, se ne všttevajo količine električne energije, prodane Podjetjem v skupini HSE.
317. Družba HSE bo kvoto električne energije prodajala v obliki dolgoročnih standardnih produktov s točko fizične dobave električne energije znotraj prenosnega omrežja Republike Slovenije, ki zajemajo pasovni in trapezni produkt z mesečno, kvartalno ali letno periodo dobave na način, ki zagotavlja transparentnost, nediskriminatornost in neodvisnost prodaje električne energije zainteresiranim kupcem. Družba HSE bo imela v celotnem obdobju trajanja korektivnih ukrepov na svoji spletni strani javno objavljen seznam organiziranih mest trgovanja, na katerih namerava prodajati električno energijo iz kvote električne energije v okviru teh korektivnih ukrepov, na katerem bo vedno vključena platforma družbe BSP Energetska borza d.o.o. (v nadaljnjem besedilu: BSP). Družba HSE bo seznam kontinuirano ažurirala tako, da bo pred začetkom prodaje na posameznem organiziranem mestu trgovanja, to mesto navedla na seznam.
318. V primeru prodaje električne energije iz kvote električne energije v okviru teh korektivnih ukrepov preko platforme družbe BSP bo družba HSE na svoji spletni strani vsaj 1 mesec pred izvedbo avkcije javno objavila avkcijska pravila (prvič najmanj en mesec po datumu učinkovanja ukrepov), vsaj 2 tedna pred izvedbo posamezne avkcije pa na enak način še obvestilo o terminskem poteku in razpoložljivih količinah električne energije s pozivom za udeležbo na avkciji.
319. Družba HSE bo najkasneje 5 mesecev po koncu posameznega 12-mesečnega obdobja v obdobju trajanja korektivnih ukrepov Agenciji posredovala poročilo, v katerem bo navedla datum sklenitve posamezne transakcije prodaje električne energije, prodajno ceno, organizirano mesto trgovanja, na katerem je prišlo do sklenitve predmetne transakcije, točko dobave, periodo dobave, količino prodane električne energije, produkt in nasprotno stranko (kupca).
320. Priglasitelj pojasnjuje, da bo družba HSE električno energijo v okviru predmetnih korektivnih ukrepov prodajala na organiziranih mestih trgovanja, kot so primeroma organizirano mesto trgovanja preko platforme BSP oziroma organizirana mesta trgovanja, kot jih opredeljuje člen 2(4) Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 1348/2014 z dne 17. decembra 2014 o sporočanju podatkov v skladu s členom 8(2) in (6) Uredbe (EU) št. 1227/2011 Evropskega parlamenta in Sveta o celovitosti in preglednosti veleprodajnega energetskega trga. Organizirana mesta trgovanja vključujejo borze električne energije (angl. electricity exchanges), borzne posrednike (angl. brokers) in druge osebe, ki v okviru svoje dejavnosti urejajo transakcije, ter mesta trgovanja, kot so opredeljena v členu 4 Direktive 2014/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta.

³⁰⁶ Dokument št. 3061-9/2021-101.

³⁰⁷ Dokument št. 3061-9/2021-104.

³⁰⁸ Dokument št. 3061-9/2021-106 (v elektronski obliki) in dokument št. 3061-9/2021-107 (v pisni obliki).

³⁰⁹ Dokument št. 3061-9/2021-109.

Vsa trenutno obstoječa organizirana mesta trgovanja so navedena na javno dostopnem REMIT portalu Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev (ACER). Navedeni načini prodaje tako zagotavljajo največjo možno transparentnost, nediskriminatornost in neodvisnost prodaje električne energije zainteresiranim kupcem. Družba HSE bo imela v celotnem obdobju trajanja korektivnih ukrepov na svoji spletni strani javno objavljen seznam organiziranih mest trgovanja, na katerih namerava prodajati električno energijo iz kvote električne energije v okviru teh korektivnih ukrepov, pri čemer bo družba HSE seznam kontinuirano ažurirala tako, da bo pred začetkom prodaje na posameznem organiziranem mestu trgovanja to mesto navedla na seznam.

321. Priglasitelj še pojasnjuje, da so predlagane količine dovolj, da bi odpravile kakršnekoli pomisleke o nastanku morebitnih negativnih posledic zaradi izvedbe priglašene koncentracije. Predlagane količine zadostujejo za učinkovit nastop na maloprodajnem trgu prodaje električne energije. Med drugim letna predlagana količina predstavlja dovolj energije za oskrbo učinkovitega konkurenta na trgu, npr. za dobavitelja z 72.000 gospodinjstskimi odjemalci (s porabo 360.000 MWh), 15.000 malimi poslovnimi odjemalci (s porabo 150.000 MWh) in 160 večjimi poslovnimi odjemalci (s porabo 240.000 MWh).

VI.2 Prejeta mnenja glede predlaganega korektivnega ukrepa

322. Agencija je s tržnim testom³¹⁰ skušala pri ponudnikih na trgu veleprodaje električne energije ter na maloprodajnih trgih dobave električne energije poslovnim in gospodinjstskim uporabnikom ter pri ostalih udeležencih na teh trgih (med drugim tudi Agencija za energijo, BSP, nekateri večji porabniki storitev) preveriti, ali predloženi korektivni ukrep odpravlja sum o skladnosti koncentracije podjetij in olajšuje vstop novih ponudnikov na trg.

323. Agencija je glede predlaganega korektivnega ukrepa prejela odgovore 13 podjetij glede predlaganega korektivnega ukrepa. Sedem (7) podjetij je navedlo, da se strinjajo s predlogom korektivnega ukrepa³¹¹. Dve podjetji³¹² se s predlogom korektivnega ukrepa strinjata pogojno, pod pogojem, da bo sodelovanje na avkcijah dostopno tudi za manjša podjetja oziroma se bo sposobnost sodelovanja na avkcijah z vidika kreditne sposobnosti udeležencev presojala pod enakimi kriteriji, kot veljajo na BSP Southpool oziroma ob izpolnjevanju naslednjih pogojev:

- na trgu mora ostati več dobaviteljev električne energije,
- noben dobavitelj ne sme imeti več kot 40% deleža celotnega trga,
- na trgu naj bodo vsaj trije veliki dobavitelji električne energije s podobnimi tržnimi deleži, kar bo odjemalcem omogočilo, da iščejo konkurenčne ponudbe pri različnih dobaviteljih.

324. Štiri podjetja so navedla, da korektivni ukrep ni zadosten glede količin³¹³. Prvo izmed teh podjetij³¹⁴ navaja, da predmetna koncentracija uničuje tržno konkurenco, saj je iz obstoječih tržnih aktivnosti vidno, da ECE ponuja elektriko gospodinjstskim odjemalcem na maloprodajnem trgu netržno (cca 30 % tržne vrednosti). Z dodatno koncentracijo in nakupom podjetja Energija plus se predvideva, da se bo tovrstna praksa samo še razširila in dodatno izkrivila tržne razmere na maloprodajnih trgih v Sloveniji. Podjetje predlaga, da družbe v državni lasti, ki proizvajajo električno energijo v Sloveniji (kot HSE) transparentno in pod enakimi pogoji dajo na voljo vsem dobaviteljem električne energije vso energijo, ki jo proizvedejo in ne samo 10 % kot je predlagano v korektivnih ukrepih. Isti pogoji bi morali veljati tudi za hčerinska podjetja.

325. Drugo izmed podjetij³¹⁵, ki menijo, da korektivni ukrepi niso zadostni, navaja, da bi morala podjetja znotraj Skupine HSE, ki se ukvarjajo s proizvodnjo električne energije, prodajalce električne energije znotraj Skupine HSE in izven te skupine obravnavati enako. Na tak način bi

³¹⁰ Dokument št. 3061-9/2021-108.

³¹¹ Dokument št. 3061-9/2021-110 po e-pošti (pisno dokument št. 3061-9/2021-117), št. 3061-9/2021-111, št. 3061-9/2021-113, št. 3061-9/2021-116, št. 3061-9/2021-118, št. 3061-9/2021-119, št. 3061-9/2021-144.

³¹² Dokument št. 3061-9/2021-120 in št. 3061-9/2021-122.

³¹³ Dokument št. 3061-9/2021-126, št. 3061-9/2021-127, št. 3061-9/2021-128 in št. 3061-9/2021-137.

³¹⁴ Dokument št. 3061-9/2021-126.

³¹⁵ Dokument št. 3061-9/2021-127.

se na trgu vsaj deloma povečala konkurenčna negotovost med različnimi akterji, kar bi delno zmanjšalo moč prevladujočega položaja HSE. Podjetje meni, da bi moral biti delež električne energije, ki jo HSE proda v Sloveniji okvirno okrog 50 % v deležu celotne dobavljene energije v Sloveniji (kar znaša 6.419 GWh) oz. vsaj 80 % svoje celotne proizvedene količine električne energije (kar znaša [REDACTED] GWh). Upoštevajoč trenutne tržne deleže podjetij ECE, Energija Plus in HSE iz leta 2020 (skupno cca. [REDACTED] TWh), predlaga, da HSE na avkcijah vsako leto ponudi [REDACTED] GWh električne energije. Podjetje dodaja, da se s predmetno koncentracijo pojavi tveganje, da HSE svoje energije ne bi več prodajal tudi ostalim dobaviteljem električne energije v Sloveniji po konkurenčnih pogojih ali da bi proizvedeno energijo primarno ponujal dobaviteljem v svoji skupini in na tak način zapiral trg prodaje električne energije končnim odjemalcem. Pojavi se nevarnost, da bodo imeli dobavitelji na slovenskem trgu, ki niso del Skupine HSE, omejen dostop do električne energije, proizvedene v prvem energetskega stebru (HSE). Glede na trend rasti cen električne energije in drugih energentov na mednarodnih trgih, ki se bo najverjetneje nadaljeval tudi v prihodnje, bi večja količina prodaje električne energije v Sloveniji lahko pozitivno vplivala tudi na cene električne energije, ki jih bodo morali za svoje potrebe plačati gospodinjstva in poslovni odjemalci.

326. Tretje izmed podjetij³¹⁶, ki menijo, da korektivni ukrepi niso zadostni, navaja, da je predlagani korektivni ukrep oblikovan na ustreznih konceptualnih izhodiščih in meri na olajševanje vstopa novih ponudnikov na maloprodajne trge, vendar bi učinkovito omejili oziroma izključili sum o morebitni neskladnosti predmetne koncentracije s pravili konkurence zgolj v primeru, da se HSE na predlagani način zaveže prodati ustrezno velike količine električne energije. Podjetje meni, da predmetna koncentracija ne bi bistveno vplivala na obstoječe stanje konkurence tako na veleprodajnem kot maloprodajnem trgu, saj upošteva zadostne razpoložljive čezmejne prenosne zmogljivosti, možnost čezmejne nabave električne energije (uvoz) za obstoječe udeležence maloprodajnega trga predstavlja ustrezno nabavno alternativo. Položaj pa je drugačen z vidika omogočanja vstopa novih ponudnikov na maloprodajne trge električne energije v Sloveniji, saj trgovanje na tujih trgih poleg potrebe po zagotovitvi ustreznih čezmejnih prenosnih kapacitet³¹⁷ vključuje tudi druge pravno organizacijske in finančne zahteve³¹⁸, ki predstavljajo znatne vstopne ovire za nove tržne udeležence. Še zlasti to velja za manjše subjekte z omejenimi možnostmi financiranja. Za nove ponudnike na maloprodajnem trgu, zlasti manjše, je zato dostop do nabavnih virov električne energije v Republiki Sloveniji pod konkurenčnimi pogoji bistvenega pomena. HSE bi po predmetni koncentraciji imel ekonomski motiv za ščiteno (okrepljenega) poslovnega interesa na maloprodajnem trgu tako, da bi prodajo prostega dela proizvodnje preusmerjal na tuji trg, četudi bi jo tam prodal po nižji veleprodajni ceni, kot bi jo dosegel pri prodaji maloprodajnemu konkurentu v Sloveniji, v kolikor bi potencialni izpad dobička HSE zaradi izgube odjemalca na maloprodajnem trgu (v korist učinkovitejšega konkurenta) znašal več kot korist, pridobljena s prodajo temu konkurentu po višji veleprodajni ceni, kot bi jo HSE lahko dosegel pri prodaji na tujem trgu. Upošteva tržni položaj HSE, ki bi nastal po izvršeni koncentraciji, je vprašljivo, ali predlagani korektivni ukrepi, da proda zgolj 20 % letne razpoložljive količine proizvedene električne energije (to je količine, ki je ne potrebuje za potrebe dobave končnim odjemalcem podjetij v Skupini HSE) oziroma približno 10 % celotne letne proizvodnje električne energije HSE, učinkovito odpravlja sum glede skladnosti obravnavane koncentracije s pravili konkurence. Za primerjavo gre omeniti zadevo Evropske komisije COMP/39.389³¹⁹, v kateri je Evropska komisija kot ukrep za preprečevanje protikonkurenčnega umika količin električne energije z nemškega veleprodajnega trga sprejela bistveno strožjo strukturno zavezo podjetje E.ON AG (katerega proizvodnja električne energije je znašala 20 – 30 % celotne porabe v Nemčiji), da odproda 20 % vseh svojih proizvodnih kapacitet v Nemčiji. V luči navedenega podjetje predlaga, da se HSE zaveže na način, opredeljen v predlogu korektivnega ukrepa, prodati nad 40 % razpoložljive proizvedene električne energije (oziroma približno [REDACTED] GWh letno).

³¹⁶ Dokument št. 3061-9/2021-128.

³¹⁷ Glej odločbi Agencije št. 3061-30/2017-363 z dne 29. 11. 2019 in št. 3061-39/2020-73 z dne 30. 8. 2021.

³¹⁸ Pridobitev ustreznih licenc, članstvo na energetskih borzah oz. trgovnih mestih ter s tem povezana ureditev informacijsko-komunikacijske infrastrukture, finančna kritja za izpolnjevanje obveznosti iz poslov, sklenjenih na borzah/trgovnih mestih idr.

³¹⁹ Odločba Evropske komisije št. COMP/39.389 z dne 26. 11. 2008. Citirani primer se je sicer nanašal na postopek zlorabe prevladujočega položaja, vsekakor pa nakazuje relevanten oziroma primeren obseg primernih korektivnih ukrepov za naslavljanje konkurenčnopravnih pomislekov glede možnosti umikanja količin električne energije s trga.

327. Četrto izmed podjetij³²⁰, ki menijo, da korektivni ukrepi niso zadostni, navaja, da je predlagani korektivni ukrep primeren, ni pa zadosten, da je kvota električne energije, ki naj bi jo podjetje HSE prodalo na opisani način, v višini 5.250.000 MWh prenizka. Podjetje predlaga, da naj se HSE zaveže v posameznem 12-mesečnem obdobju oziroma najkasneje v dodatnih 3 mesecih po izteku 12-mesečnega obdobja v času trajanja korektivnih ukrepov v obliki dolgoročnih standardnih produktov prodati vsaj 1.500.000 MWh električne energije (letna kvota električne energije) na transparenten in nediskrimantoren način.

328.

VI.3 Sprejem korektivnega ukrepa

329. Drugi odstavek 51. člena ZPOmK-1 določa, da Agencija sprejme tiste korektivne ukrepe, za katere presodi, da lahko glede na naravo, obseg in verjetnost uspešne in pravočasne izvedbe odpravijo resen sum o skladnosti koncentracije s pravili konkurence.

330. Na podlagi razpoložljivih podatkov je Agencija ugotovila, da gre v primeru tako trga proizvodnje in prodaje električne energije na debelo kot maloprodajnih trgov dobave električne energije gospodinjskim in poslovnim odjemalcem za zrele trge z visoko stopnjo koncentracije in visokimi ovirami za vstop. Podjetje HSE ima na veleprodajnem trgu proizvodnje in prodaje električne energije najvišji tržni delež, ki se že več let zapored povečuje, kar je pokazatelj velike tržne moči podjetja HSE na navedenem trgu. Na trgu dobave električne energije gospodinjskim odjemalcem ima podjetje HSE preko podjetja ECE 15,6 % tržni delež v letu 2020 glede na količino dobavljene električne energije, podjetje Energija plus pa ima 13,0 % tržni delež. Tržni delež združenega podjetja bi tako znašal 28,6 %. Na trgu dobave električne energije poslovnim odjemalcem ima podjetje HSE skupaj s podjetjem ECE 29,0 % tržni delež v letu 2020 glede na količino dobavljene električne energije, podjetje Energija plus pa ima 13,6 % tržni delež. Tržni delež združenega podjetja bi tako znašal 42,6 %. Na trgu dobave električne energije poslovnim odjemalcem bi tako podjetje HSE s predmetno koncentracijo prevzelo vodilno vlogo.

331. V zadnjem letu se je močno povečala koncentracija na že visoko koncentriranem trgu dobave električne energije gospodinjskim odjemalcem in na visoko koncentriranem trgu dobave električne energije poslovnim odjemalcem. S predmetno koncentracijo pa se stopnja

³²⁰ Dokument št. 3061-9/2021-137.

³²¹ Odločba Agencije št. 3061-30/2017-363 z dne 29. 11. 2019.

³²² Dokument št. 3061-9/2021-145 (e-pošta) in št. 3061-9/2021-146 (pisno).

koncentracije na obeh trgih še dodano poveča, in sicer se na trgu dobave električne energije gospodinjiskim odjemalcem poveča z 2.649,8 na 3.055,44 (delta 405,6), na trgu dobave električne energije poslovnim odjemalcem pa se poveča z 2.140,30 na 2.927,39 (delta 787,09). Tudi z vidika bilančnih skupin je iz podatkov podjetja Borzen razvidno, da se stopnja koncentracije na trgu od leta 2017 vsako leto bistveno povečuje. Vendar na področju bilančnih skupin s predmetno koncentracijo ne bo prišlo do sprememb, saj je podjetje Energija plus že del bilančne skupine HSE, kar pomeni, da ima HSE kot odgovorni bilančne skupine že sedaj vpogled v nekatere poslovno občutljive podatke podjetja Energija plus kot podrejenega člana (obratovalne napovedi, podatke o evidentiranih zaprtih pogodbah, o realiziranih količinah odjema in proizvodnje).

332. Prehodi poslovnih uporabnikov v letih 2019 in 2020 kažejo, da sta zlasti ECE, ki je odvisno podjetje podjetja HSE, in Energija plus tesna konkurenta na trgu dobave električne energije poslovnim uporabnikom, kar pomeni, da obstaja velika verjetnost, da bi koncentracija podjetij HSE skupaj z ECE in Energija plus privedla do povišanja cen električne energije na trgu dobave električne energije poslovnim uporabnikom.
333. Iz podatkov Agencije za energijo³²³ je razvidno, da je podjetje HSE v letu 2020 dobavilo 453,8 GWh električne energije gospodinjiskim odjemalcem ter 1.194,1 GWh električne energije poslovnim odjemalcem, skupno torej 1.648,9 GWh. Po priglasiteljevih podatkih je v letu 2020 podjetje HSE podjetju Energija plus dobavilo ████████ MWh električne energije, kar predstavlja ████████ % od celotne količine ████████ GWh. To pomeni, da je ████████ GWh električne energije, ki jo je podjetje Energija plus v letu 2020 dobavilo na maloprodajnih trgih, nabavilo pri drugih dobaviteljih električne energije. Po priglasiteljevih podatkih je tudi v preteklih dveh letih podjetje Energija plus večino električne energije nabavilo ████████, in sicer ████████ % v letu 2018 in ████████ % v letu 2019.
334. Glede na navedeno Agencija meni, da korektivni ukrep, s katerim se podjetje HSE zaveže, da bo po izdaji odločbe v času trajanja korektivnega ukrepa v obliki dolgoročnih standardnih produktov letno prodalo najmanj 750 GWh električne energije na transparenten in nediskriminatoren način znotraj prenosnega omrežja Republike Slovenije podjetjem, ki niso del Skupine HSE, odpravlja pomisleke Agencije glede skladnosti koncentracije podjetij HSE in Energija plus. Kot je razvidno iz priglasiteljevih podatkov so največji kupci podjetja HSE v letu 2020 na trgu Republike Slovenije naslednji: ECE, BSP d.o.o., E3 d.o.o., Talum, HEP Energija d.o.o. in SIJ³²⁴. Podjetje HSE bo moralo v obdobju 7 let vsako leto najmanj 750 GWh električne energije prodati drugim podjetjem. To pomeni, da bodo konkurenti HSE na maloprodaji imeli možnost dostopa do električne energije slovenskega izvora, katere razpoložljivost je na trgu odvisna od HSE in od skupine GEN, ki ravno tako predstavlja vertikalno povezano podjetje, kar pomeni, da del svoje električne energije proda na maloprodaji in je ponudba na veleprodaji zato manjša.
335. Glede navedbe tržnih udeležencev, da ECE ponuja elektriko gospodinjiskim odjemalcem na maloprodajnem trgu netržno (cca 30 % tržne vrednosti), Agencija ugotavlja, da se cene dobaviteljev električne energije na maloprodaji razlikujejo³²⁵, da ECE po rednem ceniku ponuja ECE ELEKTRIKO gospodinjiskim uporabnikom pri enotarifnem merjenju za 0,15654 EUR za kWh in pri dvotarifnem merjenju za 0,16771 EUR za kWh za VT in 0,11388 EUR za kWh za MT³²⁶. Pri tem pa je iz rednega cenika npr. ponudnika GEN-I razvidno, da ponuja gospodinjiskim uporabnikom elektriko pri enotarifnem merjenju za 0,05794 EUR za kWh in pri dvotarifnem merjenju za 0,06490 EUR za kWh za VT in 0,03599 EUR za kWh za MT³²⁷. Tudi ponudnik Petrol ponuja gospodinjiskim uporabnikom elektriko po nižji ceni kot ECE, in sicer pri enotarifnem

³²³ Poročilo o stanju na področju energetike v Sloveniji v letu 2020, str. 114 in 115.

³²⁴ Priglasitev, str. 56, tabela 51.

³²⁵ Primerjalnik stroškov oskrbe z električno energijo je dostopen na povezavi <https://www.agen-rs.si/primerjalnik>.

³²⁶ Glej cenik na <https://www.ece.si/app/uploads/2022/03/Cenik-Vrsta-dobave-Mar-2022.pdf>, vpogled 22. 3. 2022.

³²⁷ Glej redni cenik električne energije za gospodinjiske odjemalce na <https://www.pocenielektrika.si/za-dom/cene-in-tarife/cenik/>, vpogled 22. 3. 2022.

merjenju za 0,08495 EUR za kWh in pri dvotarifnem merjenju za 0,09395 EUR za kWh za VT in 0,05995 EUR za kWh za MT³²⁸.

336. Iz sklenjenih pogodb med HSE kot prodajalcem in Energijo plus kot kupcem razvidno, da je podjetje Energija plus v letih 2019 in 2020 ter v prvi polovici leta 2021 nabavljala električno energijo za leta [REDACTED] po [REDACTED] kot jo je npr. nabavljala konec leta 2021 za leto 2022³²⁹.

337. Tako je npr. podjetje Energija plus za produkt [REDACTED] to je za dobavo elektrike vse dni v tednu od 0:00 do 24:00 s strani podjetja HSE³³⁰:

- dne [REDACTED] sklenilo pogodbo o dobavi [REDACTED] MWh za obdobje leta [REDACTED] po ceni [REDACTED] EUR za MWh,
- dne [REDACTED] je sklenilo pogodbo o dobavi [REDACTED] MWh za obdobje leta [REDACTED] po ceni [REDACTED] EUR za MWh,
- dne [REDACTED] pa je sklenilo pogodbo o dobavi [REDACTED] MWh za obdobje leta [REDACTED] po ceni [REDACTED] EUR za MWh,
- dne [REDACTED] pa je sklenilo pogodbo o dobavi o dobavi [REDACTED] MWh za obdobje leta [REDACTED] po ceni [REDACTED] EUR za MWh.

338. Konec leta 2021 so bile cene za isti produkt [REDACTED]. Tako je npr. podjetje Energija plus za produkt [REDACTED] to je za dobavo elektrike vse dni v tednu od 0:00 do 24:00 s strani podjetja [REDACTED]³³¹:

- dne [REDACTED] sklenilo pogodbo o dobavi [REDACTED] MWh za obdobje leta [REDACTED] po ceni [REDACTED] EUR za MWh,
- dne [REDACTED] je sklenilo pogodbo o dobavi [REDACTED] MWh za obdobje leta [REDACTED] po ceni [REDACTED] EUR za MWh,
- dne [REDACTED] pa je sklenilo pogodbo o dobavi [REDACTED] MWh za obdobje [REDACTED] celo po ceni [REDACTED] EUR za MWh.

339. Evropska komisija³³² ugotavlja, da so se zaradi cenejših goriv, zmanjšanega povpraševanja in hitro rastoče proizvodnje energije iz obnovljivih virov veleprodajne cene električne energije v letu 2019 močno znižale, leta 2020 pa so negativne cene električne energije postale razširjene. Ta padajoči trend cen elektrike se je v letu 2021 nenadoma obrnil in so se v drugi polovici leta 2021 veleprodajne cene električne energije močno zvišale (za 200 %), kar je povzročilo zvišanje maloprodajnih cen, vendar v manjši meri. Rast cen električne energije je predvsem posledica svetovnega povpraševanja po plinu, ki se hitro povečuje, pri tem pa se ponudba električne energije ni povečala v tolikšni meri kot povpraševanje. Dodaten razlog za dvig cen električne energije v 2021 so sezonske vremenske razmere (nizek vodostaj in šibak veter poleti), kar je povzročilo manjšo proizvodnjo energije iz obnovljivih virov v Evropi. Prav tako se je v letu 2021 močno zvišala evropska cena ogljika (za približno 30 EUR na tono CO₂, tako da je konec leta 2021 znašala približno 60 EUR na tono CO₂), vendar je učinek zvišanja cen plina na ceno električne energije v Evropi v povprečju devetkrat večji od učinka zvišanja cen ogljika. Pri tem pa visoke cene plina same prispevajo k naraščajoči ceni ogljika, saj vodijo k večji uporabi premoga za proizvodnjo električne energije in posledično k večjemu povpraševanju po pravicah do emisije.

340. Cene električne energije so v drugi polovici leta 2021 v Evropi dosegle najvišje zgodovinske vrednosti. Cene energentov tudi v začetku leta 2022 ostajajo na relativno visoki ravni, vojna med

³²⁸ Glej cenik električne energije za gospodinjске odjemalce, veljaven od 1. 12. 2021, na <https://www.petrol.si/znanje-in-podpora/dokumenti/za-dom/elektricna-energija>, vpogled 22. 3. 2022.

³²⁹ Dokument št. 3061-9/2021-92.

³³⁰ Dokument št. 3061-9/2021-92, priloga 1 (pogodba 1 [REDACTED]), priloga 2 (pogodba [REDACTED]), priloga 3 (pogodba [REDACTED]) in priloga 9 (pogodba [REDACTED]).

³³¹ Dokument št. 3061-9/2021-92, priloga 118 (pogodba [REDACTED]), priloga 137 (pogodba [REDACTED]) in priloga 146 (pogodba [REDACTED]).

³³² Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in odboru regij, Spopadanje z naraščajočimi cenami energije: nabor orodij za ukrepanje in podporo. Bruselj, 13. 10. 2021. Dostopno na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:52021DC0660>.

Rusiji in Ukrajino še ne daje indikacij o kratkoročni umiritvi cen.³³³ Višje cene na veleprodajnem trgu električne energije so se pričele prenašati na maloprodajne trge v drugi polovici leta 2021. Nekateri dobavitelji na maloprodajnem trgu dobave električne energije gospodinjstvom odjemalcem so se odločili za dvig maloprodajnih cen. Spremembe so tudi na področju akcijskih ponudb dobaviteljev, saj se slednje po izteku niso nadomeščale s primerljivimi kar zadeva cen, oziroma se pogosto sploh niso nadomeščale.³³⁴

341. Dogajanje na veleprodajnem trgu električne energije vpliva na maloprodajne trge električne energije. Porast cen na veleprodaji se postopno prenaša na maloprodajne trge, pri tem pa so nedvomno v prednosti podjetja, ki imajo lastne proizvodne vire z relativno nizkimi variabilnimi stroški (npr. hidroelektrarne) ter podjetja, ki so električno energijo zakupila z dolgoročnimi pogodbami pred povišanjem cen na veleprodajnih trgih v letu 2021. Zato cene na maloprodajnih trgih ne odražajo tolikšne rasti cen kot je to bilo moč videti na veleprodajnem trgu električne energije v drugi polovici leta 2021, vendar to ne pomeni, da so trenutne cene na maloprodajnih trgih netržne. Agencija ocenjuje, da bodo s korektivnim ukrepom odpravljene negativne posledice predmetne koncentracije (vključno s spodbudo za dvig cen na maloprodajnih trgih).
342. Agencija poudarja, da bo spremljala izvajanje korektivnih ukrepov. V primeru, da se bo naknadno izkazalo, da je podana kakršna koli podlaga za ukrepanje Agencije, bo Agencija ukrepala v skladu s svojimi pristojnostmi.

VII. ODLOČITEV O STROŠKIH POSTOPKA

343. V skladu s prvim odstavkom 118. člena Zakona o splošnem upravnem postopku³³⁵ mora organ odločiti o stroških postopka. Glede na to, da posebni stroški v postopku niso nastali, je organ odločil, kot izhaja iz druge točke izreka.

VIII. ZAKLJUČEK

344. Na podlagi posredovanih podatkov priglasitelja koncentracije in ob upoštevanju javno dostopnih podatkov Agencija ugotavlja, da v zadevi priglašene koncentracije HSE in Energija plus ni izkazan resen sum o neskladnosti koncentracije s pravili konkurence, če bodo izpolnjeni korektivni ukrepi iz druge do pete točke izreka te odločbe. Koncentracija ne bo ustvarjala oziroma krepila prevladujočega položaja, ki bi hkrati pomenil zmanjšanje ali onemogočanje učinkovite konkurence. Agencija zato koncentraciji, na podlagi tretjega odstavka 46. člena ZPOmK-1, ne nasprotuje in izjavlja, da je skladna s pravili konkurence.

IX. POUK O PRAVNEM SREDSTVU

Zoper to odločbo je dovoljeno vložiti tožbo pri Upravnem sodišču Republike Slovenije, Fajfarjeva 33, 1000 Ljubljana, v roku tridesetih dni od dneva vročitve odločbe. Tožba se v dveh izvodih vloži pri sodišču ali pa se pošlje po pošti. Šteje se, da je bila tožba vložena pri sodišču tisti dan, ko je bila priporočeno oddana na pošto.

Postopek vodila:

mag. Mirjana Rozman

Andrej Matvoz
Predsednik senata

³³³ Spletna stran Agencije za energijo, <https://www.agen-rs.si/web/portal/-/pregled-veleprodajnega-trga-z-energijo-v-drugi-polovici-leta-2021>, vpogled 29. 3. 2022.

³³⁴ Agencija za energijo: Pregled veleprodajnega trga z električno energijo v drugi polovici leta 2021, str. 6.

³³⁵ Uradni list RS, št. 24/06-UPB2, 105/06-ZUS-1, 126/07, 65/08, 47/09 Odl.US: U-I-54/06-32 (48/09 popr.), 8/10 in 82/13.

Vročiti:

- HSE d.o.o., Koprška ulica 92, 1000 Ljubljana, **po pooblaščenju**: Odvetniška družba Kavčič, Bračun in partnerji, o.p., d.o.o., Trg republike 3, 1000 Ljubljana - **osebno po ZUP**.

Objaviti:

- Izrek odločbe se objavi na spletni strani Javne agencije Republike Slovenije za varstvo konkurence.

KAZALO VSEBINE

I.	PRIGLASITEV IN UDELEŽENCI POSTOPKA.....	3
II.	POSTOPEK	5
III.	PODREJENOST ZPOmK-1	6
III.1	Koncentracija	6
III.2	Preseganje pragov po prvem odstavku 42. člena ZPOmK-1	7
III.3	Pristojnost Agencije	7
IV.	SPLOŠNO O TRGU ELEKTRIČNE ENERGIJE.....	8
IV.1	Distribucijski sistem in sistemski operater distribucijskega sistema - SODO	8
IV.2	Prenosni sistem in sistemski operater prenosnega sistema - ELES	9
IV.3	Zaprti distribucijski sistemi - ZDS.....	10
IV.4	Bilančna shema in oblikovanje bilančnih skupin.....	13
IV.4	Trgovanje z električno energijo	15
IV.5	Dodeljevanje in uporaba čezmejnih prenosnih zmogljivosti	17
V.	SKLADNOST S PRAVILI KONKURENCE	19
V.1	Upoštevni proizvodni oziroma storitveni trg in upoštevni geografski trg.....	19
V.1.1	Upoštevni proizvodni / storitveni trg	20
V.1.2	Upoštevni geografski trg.....	23
V.2	Presoja koncentracije	28
V.2.1	Ovire za vstop na trg in potencialna konkurenca	28
V.2.2	Menjava dobavitelja.....	30
V.2.3	Sestava in število bilančnih skupin.....	32
V.2.4	Horizontalni učinki	36
V.2.5	Vertikalni učinki	59
V.2.6	Usklajeni učinki.....	68
VI.	KOREKTIVNI UKREP	72
VI.1	Predlagani korektivni ukrep	72
VI.2	Prejeta mnenja glede predlaganega korektivnega ukrepa	73
VI.3	Sprejem korektivnega ukrepa	75
VII.	ODLOČITEV O STROŠKIH POSTOPKA.....	78
VIII.	ZAKLJUČEK	78
IX.	POUK O PRAVNEM SREDSTVU	78

KAZALO TABEL

Tabela 1: Poraba električne energije na ZDS v GWh	11
Tabela 2: Prodaja električne energije znotraj ZDS Sij Acroni.....	12
Tabela 3: Prodaja električne energije znotraj ZDS Talum.....	12
Tabela 4: Bilančne skupine in njihovi člani, ki vključujejo vsaj enega dobavitelja elektrike na maloprodaji, stanje na dan 30. 11. 2021	32
Tabela 5: Trajanje članstva v bilančni skupini HSE.....	34
Tabela 6: Pregled stroškov izravnave odstopanj za podjetje Energija plus za 2019 in 2020	35
Tabela 7: Pregled stroškov izravnave odstopanj za podjetje HSE za leti 2019 in 2020	36
Tabela 8: Inštalirane moči proizvodnih objektov v MW in proizvedena količina elektrike v GWh v 2020	38
Tabela 9: Proizvodnja in uvoz električne energije na debelo v GWh	39
Tabela 10: Količina uvoza in neto izvoza električne energije v obdobju 2017 - 2020.....	39
Tabela 11: Velikost trga v GWh in tržni deleži v % na trgu proizvodnje in prodaje električne energije na debelo v RS za leto 2020.....	40
Tabela 12: Število končnih odjemalcev električne energije glede na vrsto odjema v letih 2018 - 2020	41
Tabela 13: Tržni deleži in HHI dobaviteljev elektrike vsem gospodinjskim odjemalcem.....	41
Tabela 14: Količine dobavljene električne energije poslovnim odjemalcem v letih 2018, 2019 in 2020	42
Tabela 15: Tržni deleži in HHI dobaviteljev elektrike poslovnim odjemalcem.....	43
Tabela 16: Število poslovnih odjemalcev HSE po odjemnih skupinah za obdobje 2018 - 2020.....	45
Tabela 17: Število poslovnih odjemalcev ECE po odjemnih skupinah za obdobje 2018 - 2020.....	45
Tabela 18: Število poslovnih odjemalcev Energija plus po odjemnih skupinah za obdobje 2018 - 2020	45
Tabela 19: Povprečne prodajne cene elektrike v koncentraciji udeleženih podjetij za leto 2020	48
Tabela 20: Količine nabavljene elektrike in povprečna nabavna cena družbe HSE za leto 2020	49
Tabela 21: Količine nabavljene elektrike in povprečna nabavna cena družbe ECE za leto 2020	49
Tabela 22: Količine nabavljene elektrike in povprečna nabavna cena družbe Energija plus za leto 2020	50
Tabela 23: Prehodi gospodinjskih odjemalcev za podjetje ECE v letih 2019 in 2020	51
Tabela 24: Prehodi gospodinjskih odjemalcev za podjetje Energija plus za leti 2019 in 2020	51
Tabela 25: Prehodi poslovnih uporabnikov za podjetje ECE v letih 2019 in 2020	53
Tabela 26: Prehodi poslovnih uporabnikov za podjetje Energija plus za leti 2019 in 2020	53
Tabela 27: Deleži prehoda gospodinjskih uporabnikov, ki bi jih pričakovali glede na tržne deleže v letih 2019 in 2020 v %	54
Tabela 28: Deleži prehoda poslovnih uporabnikov, ki bi jih pričakovali glede na tržne deleže v letih 2019 in 2020 v %	55
Tabela 29: Izračun GUPPI na trgu dobave električne energije poslovnim uporabnikom	57
Tabela 30: Tržni deleži dobaviteljev zemeljskega plina v maloprodaji 2018 – 2020.....	59

KAZALO SLIK

Slika 1: Prenosno omrežje.....	1
Slika 2: Gibanje končne cene električne energije v Sloveniji za značilnega gospodinjskega odjemalca v obdobju 2016 - 2020	47
Slika 3: Oblikovanje veleprodajne tržne cene elektrike	62